

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תרומה תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

ברכות. פרק שביעי - שלשה שאכלו דף נא עמוד א - מותר מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) קי"ז

מעיקרא נבאר לא חזי. תימה והלא טמא אינו אכיל לברך ונקוטוס פירש דבעלי קרין אסורים בדבריו תורה. ויש לומר: דמימי טבילת גרים, ומפני אותה טבילה הצריכו לכל שאר טבילות לברך לאחר טבילה. וכן בגטילת דים, שפעמים אדם מבית הבטא ואין אדם ראוי לברך עד לאחר תגילה, נהגו חכמי לברך כל שאר ברכת דים וטבילה.

אין לנו אלא ארבעה דברים - ומזה לא משמע (כן) הפליג ר' יוחנן אחיהא דגונון לימינא, כדאמרינן בלשון: אמר רבי יוחנן ראשונים שאלו מהו שחסיע שמאל לימין, משמע שכן היו נוהגים, ומזה מדהאמוראים היו ערשים עטור ועטוק משמע עטור מחמירים על עצמן והיו נוהגים בבלק, ולפיכך שי לחזמיני כבוס של ברכה. שמישהו דז ומלא. וירושלמי בלשון פריקין, אמר רבי אחא: "שבעי" - עטור, "דריצן" - נאמר כבוס של ברכה מלא, עטור ומודת. וישלשון מקרא "פתליי שבע רצן ומלא ברכת ה'", "שבעי" - עטור, "דריצן" - מלחין כמשמעו. שמישהו מבחוח הדרחה מנפנים - ופירש רבינו יתחקי: דקא שאן הכוס יפה, שיש בו שירוי כוסות. אבל אין הוא יפה, כבלאו הכי שפיר דמי, ולא בעינו אלא שהאדם כוס של ברכה יפה. וזה לשון עולמות - פירש הרב רבי יצחק למני שמשיליא: מדהות ליה למכתב ב' ודרום רש, וכתיב "ירשה", והי ירד היא יתירה. ובירד הוא נבאר שני שלמות, כדאמרינן "ביתחולתי" (מנוחת כנסת), "כל בית ה' צור עולמים" (אל תסיר "צור", אלא "צר וכו'). שמיאל מהו שחסיע לימין - בכוסות גדולות מייר, או ארבע חיש טבת שדל לדות בשבת שחזא בנותיה, או שבניאוק, וצריך להאריך בברכת המון.

אין מעיקרא נבאר לא חזי. תימה והלא טמא אינו אכיל לברך ונקוטוס פירש דבעלי קרין אסורים בדבריו תורה. ויש לומר: דמימי טבילת גרים, ומפני אותה טבילה הצריכו לכל שאר טבילות לברך לאחר טבילה. וכן בגטילת דים, שפעמים אדם מבית הבטא ואין אדם ראוי לברך עד לאחר תגילה, נהגו חכמי לברך כל שאר ברכת דים וטבילה. אין לנו אלא ארבעה דברים - ומזה לא משמע (כן) הפליג ר' יוחנן אחיהא דגונון לימינא, כדאמרינן בלשון: אמר רבי יוחנן ראשונים שאלו מהו שחסיע שמאל לימין, משמע שכן היו נוהגים, ומזה מדהאמוראים היו ערשים עטור ועטוק משמע עטור מחמירים על עצמן והיו נוהגים בבלק, ולפיכך שי לחזמיני כבוס של ברכה. שמישהו דז ומלא. וירושלמי בלשון פריקין, אמר רבי אחא: "שבעי" - עטור, "דריצן" - נאמר כבוס של ברכה מלא, עטור ומודת. וישלשון מקרא "פתליי שבע רצן ומלא ברכת ה'", "שבעי" - עטור, "דריצן" - מלחין כמשמעו. שמישהו מבחוח הדרחה מנפנים - ופירש רבינו יתחקי: דקא שאן הכוס יפה, שיש בו שירוי כוסות. אבל אין הוא יפה, כבלאו הכי שפיר דמי, ולא בעינו אלא שהאדם כוס של ברכה יפה. וזה לשון עולמות - פירש הרב רבי יצחק למני שמשיליא: מדהות ליה למכתב ב' ודרום רש, וכתיב "ירשה", והי ירד היא יתירה. ובירד הוא נבאר שני שלמות, כדאמרינן "ביתחולתי" (מנוחת כנסת), "כל בית ה' צור עולמים" (אל תסיר "צור", אלא "צר וכו'). שמיאל מהו שחסיע לימין - בכוסות גדולות מייר, או ארבע חיש טבת שדל לדות בשבת שחזא בנותיה, או שבניאוק, וצריך להאריך בברכת המון.

מבחינו. אמר רבי יוחנן: כל המברך על פוס מלא - נוהגין לו נחלה בלי מצרים, שמיאל: "יגמלא ברכת ה' ים ודרום וירשה". רבי יוסי בר חיננא אומר: וזה ונחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא. "עישור" - רב הורדה מעשרו בתלמודים, רב הסוד מעשר ליה בגמלי. אמר רבי חנין: וכן. אמר רב ששת: ובברכת הארץ. "עישור" - רב פפא מעשרן ויתבי, רב אבי פרים סודקא על רישיה. "נטולו בשתי ידיו" - אמר רבי חיננא בר פפא: מוא קראה - "שאו ידכם קדש וברכו את ה'". ונותנו למזון. אמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן, ראשונים שאלו: שמואל מהו שחסיע לימין? אמר רב אשי: הואיל וראשונים אפניא להו ולא אפניט להו, אין לנו אלא ארבעה בלבר: הדרחה, שמישהו, חי, ומלא. תנא: הדרחה - מנפנים, ושמישהו - מבחוחין. אמר רבי יוחנן: כל המברך על פוס מלא - נוהגין לו נחלה בלי מצרים, שמיאל: "יגמלא ברכת ה' ים ודרום וירשה". רבי יוסי בר חיננא אומר: וזה ונחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא. "עישור" - רב הורדה מעשרו בתלמודים, רב הסוד מעשר ליה בגמלי. אמר רבי חנין: וכן. אמר רב ששת: ובברכת הארץ. "עישור" - רב פפא מעשרן ויתבי, רב אבי פרים סודקא על רישיה. "נטולו בשתי ידיו" - אמר רבי חיננא בר פפא: מוא קראה - "שאו ידכם קדש וברכו את ה'". ונותנו למזון. אמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן, ראשונים שאלו: שמואל מהו שחסיע לימין? אמר רב אשי: הואיל וראשונים אפניא להו ולא אפניט להו, אין לנו אלא ארבעה בלבר: הדרחה, שמישהו, חי, ומלא. תנא: הדרחה - מנפנים, ושמישהו - מבחוחין.

במדי דלא ממאים נמי - למה לו פולקס? ולפלוקסו לצד אחרי? יחזיר ויאכל שום אחר - כדי שסיריה יותר. כלומר: יוסף על סדרונו ויעשה ברכה לבטלה. מי שאכל ושתה ולא ברח - לפנחים קאי אברכת "ומוציא" וברכת דין, מהו שיוזר וכו' - לאחר אכילה ושתיה. הלכך - בני דאם נזכר באמצע יכול לברך, אפילו נמר סעונו נמי יחול לברך. על הפולקס -

במדי דלא ממאים נמי, ולפלוקסו לצד אחרי? יחזיר ויאכל שום אחר - כדי שסיריה יותר. כלומר: יוסף על סדרונו ויעשה ברכה לבטלה. מי שאכל ושתה ולא ברח - לפנחים קאי אברכת "ומוציא" וברכת דין, מהו שיוזר וכו' - לאחר אכילה ושתיה. הלכך - בני דאם נזכר באמצע יכול לברך, אפילו נמר סעונו נמי יחול לברך. על הפולקס - אלמא אף על גב דטביל הוא ברכה. הם מעיקרא לא חזי - דרוב טבילות מעשה קרי הם, ובעלי קרין אסורים בברכות. שהם דברי תורה כדאמרינן בפרק "מי שמתו" (כ.ב.), ודחוי מעיקרא לא דחי הוא, ולכי מתקן הדר מידה, אבל האי מעיקרא אחיו, וכיון דגמר - אחרך, והואיל ואידיד - אחיו. אספריגום - כוס שחיו שחוסים בבל כפר אכילתא ריקא, לרפואה. כדחמיא עסקינו - לאדמינן קבוק, בשמעתין באספריגוס ללע"ט יפה ואומינן בשל יוסן. ויסמן לע"ט לב, עין, טחול. וכל שבין לבני מעים - קשיאי חייב. כלומר: כדחמיא קטני, וכל שבין לבני מעים. והתניא - לקמן, לרמית קשה. אספריגוס של יין, ויסמן מרת: ראש, מעים תחתונים. כי תניא אחיה - דקתני "זכל שבין לבני מעים" כיון מישן - של שלש שנים. כדחתר בבבא בתרא" (תמא), ישן - שמשל אשחקו, מיוסן - של שלש שנים. קונני יין שאני חוסים - כדחמיא יתא על יין שאני טועם. אלא - יין חד שאני מוזג. אין מפסקין בו - אלא שחיתו בבת אחת, ואין סומכין אחיה - אסור לחזרוי מיד. כדחמיא - שמכיתו בפת. כדשכרא - שמכיתו במיני, אם שב אנאים - סומכו בתנאים, ואם של המרים הוא - סומכו בתרמים. לוקה - בחולי. כדחמיא - לא יוקה. אלא אם לא קר מים הבאים בפיו אחרי - לוקה. אפילו כפני המלך - ירוק ואל יסתכו. סוריא - מלאך חטוב לכא לפני הקדוש ברוך הוא. אל תטול חלוקך - שחירת מיד השמש אלא אתה בעצמך טולו ממקום שהוא שם הולכשנו. תכפפית - שם חבורת שדים. אשתלגית - שם חבורת מלאכי הלילה. אימתי יבא אדם ליד אחד מן הדברים הללו וילב - רבי ישמעאל עלה לדקיע על ידי שם, כביחיתא דמעשה מוכתב. נודא - כוחל. כוס של ברכה - ברכת המון. הדרחה ושמישהו וכו' - כחלו מפרש לחו ואילין. מי הקרקע - אם על גבי הקרקע חסב ואם על גבי שלחן - מנבחו מן השלחן. כבתנה - דרך דורון וחישיבת. לאנשי ביתי - לאשתה - חי - שמונו במים לאחר שנתו כבוס די. אבל לברך עליו לו הוא אמון מבחוחין אין מוכרין, אין נמי, "חי" בלעו פרישק, לחביא לוי הדחית שלטו. מעשרו בתלמודים - לתמיזו סוכבן אהו כשחזאו כמותו. נמלו - לכוות. ובברכת החיין - כשמגיע לברכת הארץ מוסף עליה. עתקת - גמליתו.

מבחינו. אמר רבי יוחנן: כל המברך על פוס מלא - נוהגין לו נחלה בלי מצרים, שמיאל: "יגמלא ברכת ה' ים ודרום וירשה". רבי יוסי בר חיננא אומר: וזה ונחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא. "עישור" - רב הורדה מעשרו בתלמודים, רב הסוד מעשר ליה בגמלי. אמר רבי חנין: וכן. אמר רב ששת: ובברכת הארץ. "עישור" - רב פפא מעשרן ויתבי, רב אבי פרים סודקא על רישיה. "נטולו בשתי ידיו" - אמר רבי חיננא בר פפא: מוא קראה - "שאו ידכם קדש וברכו את ה'". ונותנו למזון. אמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן, ראשונים שאלו: שמואל מהו שחסיע לימין? אמר רב אשי: הואיל וראשונים אפניא להו ולא אפניט להו, אין לנו אלא ארבעה בלבר: הדרחה, שמישהו, חי, ומלא. תנא: הדרחה - מנפנים, ושמישהו - מבחוחין. אמר רבי יוחנן: כל המברך על פוס מלא - נוהגין לו נחלה בלי מצרים, שמיאל: "יגמלא ברכת ה' ים ודרום וירשה". רבי יוסי בר חיננא אומר: וזה ונחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא. "עישור" - רב הורדה מעשרו בתלמודים, רב הסוד מעשר ליה בגמלי. אמר רבי חנין: וכן. אמר רב ששת: ובברכת הארץ. "עישור" - רב פפא מעשרן ויתבי, רב אבי פרים סודקא על רישיה. "נטולו בשתי ידיו" - אמר רבי חיננא בר פפא: מוא קראה - "שאו ידכם קדש וברכו את ה'". ונותנו למזון. אמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן, ראשונים שאלו: שמואל מהו שחסיע לימין? אמר רב אשי: הואיל וראשונים אפניא להו ולא אפניט להו, אין לנו אלא ארבעה בלבר: הדרחה, שמישהו, חי, ומלא. תנא: הדרחה - מנפנים, ושמישהו - מבחוחין.

1 אין מסיידן על כוס של ברכה - פירש רש"י: שלא יסח (דעת) המברך משנתנו לו
2 כוס של ברכה, והוא הדין המסובך שאין רשאי להסיח דבעינן שיחובן שומע
3 ומשמיע, וגם אין להסיק השומעים בשיתחילו חולין כמו שאין המברך רשאי להסיח.
4 ואף על פי שמערת התם (פרק ארבע דריה להב, שמע תשע תקיעות בתשע שעות
5 ביום - יצא, שאמר שהתנועע חס בינתם
6 ואפילו הכי יצא, אך כחלתהו אף לטעם כן. 1
7 ומיהו, נראה דהיינו דוקא בשעה שהמברך
8 שותק מעט בין ברכה לברכה, אבל בשעה
9 שהוא מברך, אם היה מדבר - אפילו
10 בדיעבד לא יצא.
11 והלכתא בכלהו יושב ומברך - לפי כן. 2
12 שברכת המזון דאורייתא חמירו
13 בה ליהוה יושב ומברך. שר"י עשרת הדרים
14 נאמרו בו, מה שאין כן בשאר ברכות. והוא
15 טוריקוקי ואבלת שבעת' - "ע ש"ת
16 רברכת' - לברכת המזון, מפי רבי משה
17 אלברט.

1 אמן נעבד לחומרא - שלא תשיע שמאל לימין ברכה. שמעך ליהא - שלא
2 ישגר ליה כוס של ברכה. קמה ביהרא - עמדה בענין. כל האי נפגא דברכתא היא
3 - כל זין שבחביתא ככוס של ברכה הוא. שתי ממנו. נבטא = כוס, כמו: "לשתי מר
4 אבנא. מפכהורוי מילי - ממחוריי בעירות ירבו תמיד דברים. ומפכרומוי ירבו
5 ממשחקו בגוים בלויים וממורסוי כלבי
6 כנים. כוסינ' מתרגמינן "כלמכא", אין פסיחין
7 משאחו עד שיברך. כוס שני - שהוא
8 של זוגות, והעומד על שלחנו ושתי זוגות
9 ניווק על ידי שדים. בפלים - זוגות. הבון
10 לקראת - דבררים נאים ולא כדברי
11 פורענות. מכפ - במטה דרך הסבה.
12 והלכתא - במלואו יושב ומברך.

1 אמן נעבד לחומרא. "ומגביהו מן התקיעה טפח" - אומר
2 רב אחא ברבי חינאי: מאי קראה - "פוס' ישועות אשא
3 ובשם ה' אקרא". "וגותו עניו בו" - פי הכי דלא ניסח
4 דעתיה מיניה. "ומישגרו לאנשי ביתא במתנה" - פי הכי
5 דתתקיעה דביתיהו. עילא אקלע לבי רב ונתקן קריד
6 ריפתא, קריד ברפת מוונא, רב ליה קסא דברכתא לרב
7 נתקן. אומר ליה רב נתקן: לישדר קר פסא דברכתא
8 לילתא. אומר ליה, הכי אומר רבי יוחנן: אין פרי בטנה
9 של אישה מתברך אלא מפרי בטנה של איש. שגאמרי:
10 "וברך פרי בטנהך" - "פרי בטנה" לא נאמר, אלא "פרי
11 בטנהך". תניא נמי הכי, רבי נתן אומר: מינין שאזין פרי
12 בטנה של אישה מתברך אלא מפרי בטנה של איש -

הדרן עלך שלשה שאכלו

13 משנה אלו דברים וכו' בסעודה -
14 שנתלו בהלכות סעודה. מברך
15 על היום - בקידוש שבתות וימים טובים.
16 ואחר כך מוזיין את הכוס - זין הבא לפני
17 המזון, כדאמרינן בפרק "ביעב מברכין"
18 (מגא). הסבא אף על פי שנטל בו, הביאו להם
19 זין וכו', וקאמרי בית שמאי: נטילין ליום.
20 ואחר כך שותים את הכוס ואוכלים שותתם
21 בהדיא נטילה. ובית הלל אומרים: מוזיין את
22 זין וכו', וקאמרי בית שמאי: נטילין ליום.
23 וטעמא דהריידיה מפרש בגמרא. ומקנה חייו
24 כבפס' - מנטילה מיס אורייתא. ומניחה על
25 השולחן - ומקנה בה זיו תמיד ומזומת
26 התבשיל. ובית הלל אומרים - על הכרז
27 על הכסת וינהוג אחריי. וכן שם יקנה בה זיו
28 תמיד. וטעמא מפרש בגמרא. מברכין את
29 הכרז - מקום שאכלו שם אם הסבו על גבי
30 קרקע - מברכין את הקרקע, או אם הסבו
31 על השולחן - מברכין את השולחן משורו
32 אוכלין שחפזורו עליו. ואחר כך נטילין
33 לידים - מיס אחריני. נד ופוזן - מי שאין
34 לו אלא כוס אחד במוצאי שבת מניחו עד
35 לאחד המזון, וסודר עליו נד ומוזן בשבטים
36 וכו', אין מברכין על הנד ועל
37 התבשיל של נזים ושל פתים - טעם דכולהו
38 מפרש בגמרא. שיאותו - שידו נתיים ממנו.
39 ער כבי שתעבל המזון - מפרש שיעורא
40 בגמרא. מברך על חזין - בגמרא מפרש
41 פלונייהו. ענין אמן אחר שברכה התברך
42 על שני אלא שמע אלא סוף ברכה. אבל לא
43 לאתר בותו, שמא ברוך סוף דרגיין. גמרא
44 שיהיה נהים זיון שיבא - סוף זה לא בא
45 אלא כשביל שבת לקדושו. וכבר קדש היום
46 ומקבלו עליו, או מנאת התבוכים. ועיין
47 זין לא בא - לשלחן, וכשמ שקודם לכניסה
48 קודם לברכה. שתיין גורם לקדושה
49 שתיאמר. שאם אין לא מקדושה
50 והמקדש על הפת - גם הוא במקום זין
51 וברכת הפת קודמת. תדיר קודם - בפסא לן
52 מנסכת ובחוס מהאי קרא דכריבי בסופין:
53 "מלבד עילת הבקך אשר לקדושת התמיד
54 תעשו את אלה". "מלבד" ששמעם לאחר
55 שהקריבם התמיד הקריבו המוספין, וקא
56 דרשנין "אשר לעולת התמיד" קרא חתימה.
57 למילף דבשביל שהיא תמיד הקדימה הכתוב.
58 ומכאן אתה למד לכל התמידין.
59 ורבי

הדרן עלך שלשה שאכלו

13 שגאמרי: "וברך פרי בטנהך" - "פרי בטנה" לא נאמר, אלא "פרי בטנהך", וליהא,
14 קמה ביהרא ועליה לבי חמרא ותברא ארבע מאה דני דחמרא. אומר ליה רב נתקן: לישדר ליה
15 מר פסא אחריניא, שלח ליה: כל האי נבגא, דברכתא היא. שלחה ליה: מפתהורי - מילי,
16 ומפכרומוי - קלמי. אומר רב אסי: אין מסיידן על כוס של ברכה. ואמר רב אסי: אין מברכין
17 על כוס של פורענות? אומר רב נתקן בר יצחק: כוס שני. תניא נמי
18 הכי: היתשה פפלים לא יברך, משום שגאמרי: "הבון לקראת אלהך ישראל" - ותאי לא מתקן.
19 אומר רבי אבהו, ואמרי לה במתניתא תנא: האוכל ומתעבד - מברך מעופד, וכשהוא אוכל
20 מעופד - מברך מיושב, וכשהוא מוסב ואוכל - יושב ומברך. והלכתא: בכלהו יושב ומברך.

הדרן עלך שלשה שאכלו

21 משנה אלו דברים שבין פת שמאי ובין בית הלל בסעודה: בית שמאי אומרים, מברך על היום
22 ואחר כך מברך על תינו, ובית הלל אומרים: מברך על תינו ואחר כך מברך על היום.
23 בית שמאי אומרים: נטילין לידים ואחר כך מוזיין את הכוס. ובית הלל אומרים: מוזיין את הכוס
24 ואחר כך נטילין לידים. בית שמאי אומרים: מקנה דניו מקנה ומניחה על השולחן, ובית הלל
25 אומרים: מקנה דניו נטילין לידים. מברכין את הפת ואחר כך נטילין לידים, ובית הלל
26 אומרים: נטילין לידים ואחר כך מברכין את הפת. בית שמאי אומרים: נד ומוזן בשבטים והתברך,
27 ובית הלל אומרים: נד ובשבטים מוזן והתברך. בית שמאי אומרים: "שברך מאור האש", ובית
28 הלל אומרים: "בזרא מאורי האש". אין מברכין לא על הנד ולא על התבשיל של גזים ולא על
29 הנד ולא על התבשיל של מתים, ולא על הנד ולא על התבשיל של עבודת זרה. ואין מברכין
30 על הנד עד שיאותו לאורו. מי שאכל ושכח ולא בירך, בית שמאי אומרים: יחזור למקומו ויברך,
31 ובית הלל אומרים: יברך במקום שנופד. ועד מתי מברך? - עד פרי שיתעבל המזון בשמיעו. פא
32 לתן זין אחר המזון, אם אין שם אלא אותו כוס - בית שמאי אומרים: מברך על תינו ואחר כך
33 מברך על המזון, ובית הלל אומרים: מברך על המזון ואחר כך מברך על תינו ועינין "אמן" את
34 ישראל המברך, וכן ענין אמן אחר פותי המברך, עד שישמע כל התברך פותלי. גמרא תנא
35 רבנן דברכי שבין פת שמאי ובית הלל בסעודה: בית שמאי אומרים, מברך על היום ואחר כך
36 מברך על תינו, שהיום גורם לזין שיבא, וכבר קדש היום ועדיין זין לא בא. ובית הלל אומרים:
37 מברך על תינו ואחר כך מברך על היום, שתינו גורם לקדושה שתאמר. דבר אחר: ברפת תינו
38 תדירה וברפת היום אינה תדירה. תדיר ושאנו תדיר - תדיר קודם. והלכתא דברכי בית הלל
39 מאי "דבר אחר"? - וכי תימא תהם תדיר ותבא חדא - הכי נמי תרמי נתינו: ברפת תינו תדירה
40 וברפת היום אינה תדירה, תדיר ושאנו תדיר - תדיר קודם. "והלכתא דברכי בית הלל" - פשיטא
41 דהא נפקא פת קול! - אויעית אימא: קודם פת קול, ואיבעית אימא: לאתר פת קול,
42 ורבי

ברכות. פרק שמיני - אלו דברים דף נב עמוד א - מתוך מהדורת 'אבן ישראל - (שטיינזולץ)'

ורבי יהושע היא - בבבא מציעא בתנורו של בענאי בפרק 'החוב' (נטז), ומשלשין
— לשון 'ששלת', כלומר: סודרן לאחר המזון. **ומטא דבית שמאי היא בו' —**
אלמא לבית שמאי מאור ואחר כך בשמים, וכן ברייתא נמי מאור ואחר כך בשמים
אקמר, אלמא בית שמאי היא. ותקני יו ברישא מקמי הבדלה. **ורילבא פני הלל היא**
ואילבא דבית אבי — דרתנ סומחין. 1
הלל אומרים: נר בשמים, ואמר גבראי: רבי 2
מאי היא. לא סלקא דעתך - לא לאוקמי 3
ברייתא כמתניתין; ומתניתין קתיני מזון 4
באמצע, וברייתא קתיני משלשין כולן 5
לאחריו, כרבי יהודה יהודה על המזון 6
שבתולה, ומרקטני רבי יודה מאור ואחר 7
כך בשמים, בית שמאי היא. **ומכל מקום** 8
ורבית — דברכת ויקי קדמה להבדלה. קדוש 9
עולי הוא והבדלה אפקי היא. **כרבה מעונה** 10
בום — ברבת הבדלה. וקתיני מניתי לאחר 11
המזון. והתנן — מתניתין בפרקו. **בא לתן** — 12
כל ימות השנה קאמר. **חורי המזון** — ותיבון 13
המזון על בא כלום. וכשגמרו סתרתם כא 14
להם לפני ברכת המזון. **מאי לאו דשתי ליה** 15
— ואת קאמרו בית שמאי: אם רבה מברך על 16
חיי וטובותיהו, ואין צריך להתירו ולברכת 17
המזון. **מעטו פגמו** — לברכת המזון לקדוש 18
ולבדלה, בפרק 'עירבי ספוס' (קמז). **הכי** 19
גרסינן: **אלא תרי תנאי אליבא דבית שמאי** 20
— נתנ מתניתין חורי דרבי ויזיא. **בית אבי** 21
חייא אליבא דבית שמאי אמר. **אין כרבה** 22
שענה בום. ונתנ מתניתין לדלעיל ליה 23
יהודה אליבא דבית שמאי אמר: **כרבה טענה** 24
בוט. **גורה שמא יטמאן משקן** — שנפלו 25
באחורי הכוס מתמת ידים. **רתנן פרה פר חט** 26
משנה ז: **אל הופסיל את התרומה** — טטמא 27
משקיל להיות תהלה. ויחורו ויטמאו את 28
הכוס. **ובית שמאי סברי:** אסור להשתמש 29
בכוס לאחריו נטמאה. **בלקמין**, וליטמו דיי 30
לבוט — ליה מתניתין. **ואין קאמרו** 31
הכוס, כלא משקי נמי טמנו דיי לכוסו **אלא**
על יד משקן — שהמשקין משקי ראשתים 32
מדרבנן. ואם התאמר: **כלי אינו מקבל טומאה** 33
אלא כוסות וטמאה — יתי מילי כדבראי. **אחרי** 34
ורבתיים נורו שריו משקים ראשתים מנומאים 35
כלי, גורה משום משקים בו ובה שון אבות 36
וטמאה. כגון רוק ויממי רגלי. **ובתא הלל** 37
אומרים בו': בחיטפאס הדי גרסין לה. **ובית** 38
ההיא אומרים: אחורי הכוס לעולם טטמאי. 39
דבר אלה: התנן. **התנן** ידע טעודה. **למאי** 40
דחישניו? **שלא נטמאו הדירים את אחורי הכוס** 41
לאו תחשוא היא. שאפוילי לבתחלה מחר 42
להשתמש בכי שאחוריו נטמאי. והכו 43
סוחר. כגון כל שנטמא אחוריו מחרת משקין. 44
דאמרין ביה בשמעתיה: טובו סוחר. הלכך, 45
מוחין שותחין את הכוס תלהין קדוש נטילי. 46
שאם אתה אומר: **נטילין אתה תלה** — 47
שנא ידו אחורי הכוס טמאן. **גורה שמא לא** 48
ידו הדירי נגובת יפה ממי הנטילי. ויטמא 49
המשקין שבדיים מתמת בוט, והן ניעשים 50
תלהין ויחורו ויטמאו את הדירים, ובמצא אכל 51
בדיים מוטאבות. **ונפמי בום לירם** — למה לי משק בדיים. 52
ושתוחו קדוש נטילת. **כוסות הבאין בתוך המזון מן תהלה עליהן:** הלא מוטמאין את הדירים. **אין כלי ספסא אדם** — כלומר: כלי כזה שנטמא בויל דטמאה את מוטמא 53
הדירים. **קרימין לן כרבגן דפלגי עליה דרבי יהושע מבוסת דידם** (פרק א גמשה K) **בכלים שנטמא במשקין** אומר: את שנטמא באב וטמאה — מוטמא את הדירים. **ושנטמא** 54
בריל דטומאה — אינו מוטמא את הדירים, שאין שני עשה שני. ואף על פי שהספר וטמאה את הדירים — אין למודים הימנן. הלכך, כוסות שבתוך המזון שחדיים נגובין — אין 55
מוטמאין את הדירים. אמר: התנא. **מעמיש ביש משקין בחשיל טחוף על הדירים** — אין תורת משקין עליו אלא תורת אכל. **כלי שנטמא אחוריו במשקין** — בכלי ששק אקמר. 56
דאכלו כל דרס אין מוטמאין מנגן אפילו במוטמא אחוריהו. **שנטמא אחוריו במשקין** — אין כל משקין שאין ראשון טמאה. שאף אם נגע בשני עשהו דבמיס תחלה. **אחוריו מוטמאן** — אין על פי שאן אורו וככלים מקבלין טומאה מן תהלה חורו מאב טמאה. **גורה שמא** מוטמאין כלים. מפני שמינינו משקה שהוא בא הטמאה **לנטמא אדם וכלים מן תורתה.** כגון זבוב של בו ורוק ויממי רגלי, גורו על כל המשקין מוטמאין טטמא כלים.

ורבי יהושע היא, דאמר: אין משגיחין בבית קול. וסברי 1
בית שמאי דברכת היום עדיפא?! והתניא: התנן: לביתו 2
במזגיא שבת - מברך על תינו ועל המזון ועל התפישים, 3
ואחר כך אומר הבדלה, ואם אין לו אלא בום אחר - 4
מניחו לאחר המזון ומשלשין בינו לאחרינו! והא, ממאי 5
דבית שמאי הוא, וילבא בית הלל הוא? - לא סלקא 6
דעתך, דקתיני מאור ואחר כך בשמים, ומאי שמעתי ליה 7
דיאת ליה האי סקריא, בית שמאי, דתניא, אמר רבי 8
יהודה: לא נחלוך בית שמאי ובית הלל על המזון 9
שבתחלה ועל הבדלה שהיא בפור, על מה נחלקין? על 10
המזון ועל התפישים - בית שמאי אומרם: מאור ואחר 11
כך בשמים, ובית הלל אומרם: בשמים ואחר כך מאור. 12
וממאי דבית שמאי היא ואילבא דרבי יהודה? דילבא 13
בית הלל היא, ואילבא דרבי מאיר! - לא סלקא דעתך, 14
דקתיני הכא במתניתין: בית שמאי אומרם, גר ומזון 15
בשמים והבדלה, ובית הלל אומרם: גר בשמים מזון 16
והבדלה; והתנן כברייתא קתיני: אם אין לו אלא בום אחר 17
מניחו לאחר המזון ומשלשין בינו לאחרינו, שמע מינה 18
דבית שמאי היא ואילבא דרבי יהודה. ומכל מקום קשיא! 19
קא סברי בית שמאי: שאני עולין יומא מאפוקי יומא, 20
עולין יומא - פמה דמקדמין ליה עירין, אפוקי יומא 21
פמה דמאחרינו ליה עירין, פי הכי ולא לאו עלן במשוי. 22
וקברי בית שמאי ברכת המזון מעונה בום?! והתנן: 23
בית שמאי מברך, ואם אין שם אלא אותו בום - 24
בית שמאי אומרם: מברך על תינו ואחר כך מברך על 25
המזון, מאי לאו מברך עליוהי ושתיה ליה, לא, למברך 26
עוליה ומעיל ליה. - והאמר מר: המברך ארוך משגיחינו 27
ומעיל ליה. - והאמר מר: מעמנו - קנמא! - דיעים 28
ליה קבריה. - והאמר מר: פום של ברכת צירך שעור, 29
והא קא פחית ליה משיעריה! - דנפיש ליה מפי משיעריה. - והא, אם אין שם אלא אותו 30
בוט' קתינו! - תרי לא הוי, ומחר נפיש. - והא תני רבי חיאי, בית שמאי אומרם: מברך על תינו, 31
ושתהו, ואחר כך מברך ברכת המזון! אלא: תרי תנאי ואילבא דבית שמאי. 'בית שמאי 32
אומרם' וכו', תנו רבנן, בית שמאי אומרם: ולתילי לירם ואחר כך מוזנין את הכוס, שאם אמה 33
אומר מוזנין את הכוס תחלה - גורה שמא יטמא משקין שאחורי הכוס מהמת דרין, ויחורו 34
ויטמאו את הכוס. - וליטמו דירם לפום! - דירם שנתו תן, ואין שני עושה שליש בחולין אלא 35
על יד משקין. ובית הלל אומרם: מוזנין את הכוס ואחר כך מוזנין לירם, שאם אתה אומר 36
מיוציל לירם תחלה - גורה שמא יטמא משקין שבדיים מהמת הכוס, והחורו ויטמאו את הדיים. 37
ויטמא בום דירם! - אין כלי מוטמא אדם. - ויטמאן למשקין שבתוכו! - וחורו ויטמאו אחוריו 38
במשקין עסקינן, דתוכו סוחר וגבו טמא. דתני: כלי שנטמא אחוריו במשקין - אחוריו מוטמא, 39
ותבו 40

הקב 1
הקב 2

הקב 3
הקב 4
הקב 5
הקב 6
הקב 7
הקב 8
הקב 9
הקב 10
הקב 11
הקב 12
הקב 13
הקב 14
הקב 15
הקב 16
הקב 17
הקב 18
הקב 19
הקב 20
הקב 21
הקב 22
הקב 23
הקב 24
הקב 25
הקב 26
הקב 27
הקב 28
הקב 29
הקב 30
הקב 31
הקב 32
הקב 33
הקב 34
הקב 35
הקב 36
הקב 37
הקב 38
הקב 39
הקב 40
הקב 41
הקב 42
הקב 43
הקב 44
הקב 45
הקב 46
הקב 47
הקב 48
הקב 49
הקב 50
הקב 51
הקב 52
הקב 53
הקב 54
הקב 55
הקב 56
הקב 57
הקב 58
הקב 59
הקב 60
הקב 61
הקב 62
הקב 63
הקב 64

1 תבא לגטילת דים סעודה - והאי דלא חשיב ליה לעיל בפרק 'ביצה מברכים'
2 (מבא) כהני אידך תכיפות - משום דרשיה במשנה לא חש לתמניה. **דבר**
3 אחר אין נטילת ידים לחולין מן התורה וכו' - יש ספורי שכמות ביה: 'ובי קאמר'
4 לזה שני שמאי הלל, אפילו לידברו דאמרינהו ששאלו על השתמש בשלחן שני
5 משום אובל תרומה. והא עדיפא אדאן נטילת

6 דים לחולין מן התורה, מוטב וכו' ואל יטמא'
7 וכו'. ואלו דהא, דהא קאמר בי שני שמאי
8 ודא רשאי להשתמש בשלחן שני. הדיח לומר
9 כמו שפירש רש"י שמא במקרה בעלמא
10 ישתמש. ולא נראה כספורים שכחות ביה:
11 'מאי דבר אחר, דבר אחר ליה בית הלל
12 לבית שמאי. וכו' והימא מאי שני שני גבי אובלן'
13 הדישנין ומאי שני גבי דים ליל דהיישקין'
14 וכו'. והשתא לא חיי האי 'דבר אחר' כי
15 הדיא לעיל דשני עטרי עירי טעם דאשקין. אבל
16 הבא האי דבר אחר לא בא אלא לפרש
17 טעמא דבית הלל קאמר, ולישב בדרישה.
18 **פירורין** גליה ביה כות מותר לאבן ביד.
19 מיהו, קשה לעינותא כדאמרין
20 בפרק 'כל הבשר' (ק.ה). **כבולות** פירקין
21 הלכה בבית הלל לבר מוא - ואם תאמר
22 והא בתראה חירוול למקום ויברך ומקום
23 הדלכה בבית שמאי. לקמן (ג.ב) בשעתא
24 מעדיבי אמריה בתריהו יש לומר. דלא
25 חשיב ליה, משום הדיחא אפילו בית הלל מודו
26 לבית שמאי, אלא שלא התיירחו לכו'.
27 נהגו העם בבית הלל אליבא דרבי יהודה -
28 תימא: אלא אפילו בתחלה נהוגין לכו'.
29 ובפרק 'הדר' (ד.ב.א) אמר: והגו - ארזי
30 לא מורקין, ואי עבד הכי - לא מורדנין ליה
31 רש לומר: הדיחא איכא אמרתי דרבינו, חד
32 אמר ליה, והוד פירוש אובל ויברך
33 ומורדנין הם, אם כן הנה דקאמר אידך - הו'
34 ידעבו. אבל הבא ביול הדות ואין כאן אלא
35 הנה דרביא. **ברא** כולי עלמא לא פליגי -
36 ואם תאמר: והואיל ולא פליגי בשלחן 'ברא',
37 אמאי אמר 'ברא'?! ושי מילשון קרא
38 עדיף.

1 תבא לגטילת דים סעודה - והאי דלא חשיב ליה לעיל בפרק 'ביצה מברכים'
2 (מבא) כהני אידך תכיפות - משום דרשיה במשנה לא חש לתמניה. **דבר**
3 אחר אין נטילת ידים לחולין מן התורה וכו' - יש ספורי שכמות ביה: 'ובי קאמר'
4 לזה שני שמאי הלל, אפילו לידברו דאמרינהו ששאלו על השתמש בשלחן שני
5 משום אובל תרומה. והא עדיפא אדאן נטילת

28 ואל יטמאו אובלים דאית להו עיקר כדאמריהו. **וכן** - תנו רבנן, בית שמאי
29 אומרים: מקבדין את תבות ואחר כך נטולין ליה, שאם אהא אומר 'נטולין ליה' תחלה, ומצא אהא
30 מפסיד את האובליון. אבל נטילת ידים לבית שמאי תחלה - לא סבירא להו, מאי טעמא - משום פירורין.
31 ובית הלל אומרים: אם שמש תלמודי תבם הוא - נטול פירורין שיש בהם פיות ומניח פירורין שאין בהן
32 פיות. מסייעי ליה ליהי ויהוה, דאמר רבי יוחנן: פירורין שאין בהם פיות - מותר לאבדן ביד. במאי
33 קפילגי? בית הלל כברי: אהו להשתמש בשמש עם הארץ, ובית שמאי כברי: מותר להשתמש בשמש
34 עם הארץ. אמר רבי יוסי בר חנינא אמר רב הונא: כבוליה פרקין הלכה בבית הלל, בר מיהא דהלכה
35 בבית שמאי. ורבי אושעיא תמני איפכא, ובהא נמי הלכה בבית הלל. 'בית שמאי אומרים, ר' יוחנן'
36 וכו'. רב הונא רב יהודה אפילו רב רבא, 'חיהיה ליה קרא כדברי אבשימי ברשימי. אמר ליה: מקדי בית
37 שמאי בית הלל אפוא רבא, פליגי רבתי, בית שמאי אומרים: רבתי, בית הלל אומרים: רבתי. ורבתי ורבתי
38 כפרה: זו דברי רבי מאיר, אבל רבי יהודה אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תמונן שהוא בתחילה, ועל הכדלה שהיא בסוף. על מה
39 נחלקו - על המאור ועל תבשמים, שבות שמאי אומרים: על המאור ואחר כך בשמים, ובית הלל אומרים: בשמים ואחר כך מאור. ואמר רבי יוחנן:
40 נתנו העם קבית בית הלל אליבא דרבי יהודה. 'בית שמאי אומרים, שברא' כו'. אמר רבא: 'ברא' פולגי עלמא לא פליגי בקרא משמע, פי פליגי
41 'ב'בורא', בית שמאי כברי: 'בורא' - עתיד למקרא; ובית הלל כברי: 'בורא' נמי דקרא משמע. מתיב רב יוסף: 'וציר אור ובורא חשך', 'וציר
42 הרים ובורא הור', 'בורא השמים ונטוסימ'! אלא אמר רב יוסף: 'ברא' ו'בורא' פולגי עלמא לא פליגי בקרא משמע, פי פליגי - 'במאור' ו'במאור';
43 דבית שמאי כברי: קרא מורא איפא נגורא, ובית הלל כברי: מתיב חזרי איפא נגורא. תמני נמי הכי, אמרו להם בית הלל לבית שמאי: תרבה
44 מאורות יש באור. 'אין מקבדין' כו'. בשלחן נר - משום דלא שבת, אלא בשמים מה טעם לא? אמר רב יהודה אמר רב: הקא בכנסת גוים
45 עסקין, מפני שסתם מסכת גוים לעבודת זרה היא. הא מקנהיה ספא: אין מקבדין אל על הנה ולא על התבשמים של עבודה זרה, מקבל דרשיא
46 לא עובדיה זרה עסקין? אמר רבי חנינא מספור: 'מה טעם' קאמר, מה טעם אין מקבדין על הנה ולא על התבשמים של גוים - מפני שסתם
47 מסכת גוים לעבודה זרה. תנו רבנן: ואם ששבת מקבדין עוליה, ושלא ששבת - אין מקבדין עוליה. ומאי 'שבת'?

1 תבכו ואוננו ואוננו וידיו מחרוין - דכיון דטומאו דרובן דידיה, עבדו בה הכיאר
2 לדעוהו מדרבנן היא. כי הכי דלא לשרוף עלה תרומה וקדשים, והקילו בה, וכן
3 מפורש ב'ביברות' (א.ת.א). אוננו - שפתו הנפוצה לצד חוץ ארואי לחמששו. אוננו
4 - כמו און החבית שקורין אנשיא בלעו. וידיו - כלי שיש לו יד, כגון מחבת. מורה
5 משום 'ניצוצות' - שמאו יתנו ניצוצות מוטבה

6 תבכו ואוננו ואוננו וידיו מחרוין, נקמא תוכו - נקמא פולגי. במאי
7 קא מפילגי? - בית שמאי כברי: אהו להשתמש בכלי
8 שנקמאו אחריו כמיושקין. גורה משום ניצוצות, ולפיא למינו
9 שמא ינקמאו המשקין שבבדים כגום. ובית הלל כברי: מותר
10 להשתמש בכלי שנקמאו אחריו כמיושקין. אמרי: ניצוצות לא
11 שכיחי, ואיכא למיחש שמא ינקמאו שבבדים כמחמת
12 הכוס. דבר אחר: תקף נטילת ידים עסקין. מאי 'דבר אחר'?
13 - הכי קאמר יתו בית הלל לבית שמאי: 'לדידיה דאמרינהו'
14 'אהו להשתמש בכלי שאחריו ומאיין'. דורין משום
15 ניצוצות, אפילו הכי - הא עדיפא, דתקף לנטילת ידים עסקיה.
16 'בית שמאי אומרים, מקנה' וכו'. תנו רבנן, בית שמאי
17 אומרים: מקנה דיוי כמפה ומניחה על השלחן, שאם אהא
18 אומר על הכסת - גורה שמא ינקמאו משקין שבכמה מחמת
19 הכסת, ויחרו ויטמאו את הדיים. ונקמיה כסת למפוחי -
20 אין פלי מטמא פלי. ונקמיה כסת לברא גופיה! - אין פלי
21 מטמא אהו. ובית הלל אומרים: על הכסת, שאם אהא אומר
22 על השלחן, גורה שמא ינקמאו שבכמה מחמת השלחן,
23 ויחרו ויטמאו את האובליון. ולשמא שלחן לאובליון שבתוהו!
24 - הכי בשלחן שני עסקין, ואין שני עושה שליש בחולין אלא
25 על ידי משקין. במאי קפילגי? - בית שמאי כברי: אהו
26 להשתמש בשלחן שני, גורה משום אובלי תרומה. ובית הלל
27 כברי: מותר להשתמש בשלחן שני, אובלי תרומה וריון הם.
28 דבר אחר: אין נטילת ידים לחולין מן התורה. מאי 'דבר
29 אחר'? - הכי קאמר יתו בית הלל לבית שמאי: ובי תמיהו,
30 מאי שני גבי אובליון דהיישניו, ומאי שני גבי ידים דלא
31 תישיני? אפילו הכי הא עדיפא, דאין נטילת ידים לחולין מן
32 התורה; שנקמאו ידים דלית להו עיקר כדאמריהו. **וכן**

1 תבכו ואוננו ואוננו וידיו מחרוין - דכיון דטומאו דרובן דידיה, עבדו בה הכיאר
2 לדעוהו מדרבנן היא. כי הכי דלא לשרוף עלה תרומה וקדשים, והקילו בה, וכן
3 מפורש ב'ביברות' (א.ת.א). אוננו - שפתו הנפוצה לצד חוץ ארואי לחמששו. אוננו
4 - כמו און החבית שקורין אנשיא בלעו. וידיו - כלי שיש לו יד, כגון מחבת. מורה
5 משום 'ניצוצות' - שמאו יתנו ניצוצות מוטבה

1 אי נימא לא שבת מקמת מלאכה ואפילו היא מלאכה של חוץ - כגון של חולה
2 ושל חיה, קאמר דאין מברכין. עשיתו - לנטירנא. שזיתה דולקת והולכת -
3 מערב שבת, ובבית ישראל, למוצאי שבת מברכין - לפי שלא עבדה בה עבודה,
4 שלא חולקת בשבת. נוי שהחליק משראל - משחשבה מוצאי שבת. חק אמורא
5 אולא - מן ששלהבת דולקת והולכת.

6 קאט קמא. פרח ליה. המוציא שלהבת
7 לזכות הרבים בשבת - חיוב. ומוקמינן על
8 במסכת חובת גבול ששופיה לחרם משוח
9 ואתלי בה נורא, דגחלת ליכא אלא שלהבת,
10 ומשום חרס לא מתייב. דלית בה שיעורא.
11 מה שעקר לא הניח - חשבויה שבת לא
12 מתייבא עד דאיכא עקידה מרשות זו והנחה
13 ברשות זו. ויהי משהו עני ראשון ועבוד
14 ראשון. וזו שריה בניו שהחליק מברכין
15 משחשבה, ואי לא לברכיני בניו שהחליק מעבד
16 יום, ובאותו אור עצמו שלא נתוסף
17 משחשבה, כגון שמברך עליו סמוך לחשבה
18 מדי. נידול מכתבא מלאכה ידוי הוא - ואין
19 עריך לברוק אחריה, דאי איתא דישראל הוא
20 לא היה ממחר סמוך לחשבה מדי לאחור
21 האור ביה. כפי הכבשן - ששרופים בו
22 אבנים סוד. אם עבה כבוד הוציא ספי
23 הכבשן - תנורא בריא דהא, ולחשבתש
24 לאורה היא נעשית. ואם לאו - לא לא לאורה
25 נעשית, אלא לבשל ואין מברכין אלא על
26 שנעשה להאיר. בתחלה - בתחלת שרפת
27 אבנים אין האור להאיר. כבוד - לאחר
28 ששרפה האבנים רובן מתייבין אור נידול
29 מלמעלה למרק שרפת האבנים, ומשמתין
30 נמי לאורה. של תנור - כסוף מברכין עליו
31 לאחר שהוסק התנור ורפת בתוכה מתייב
32 קסמך דלית בפיו להאיר ולקלט חומה לתוכו,
33 וכיון ומשמתש לאורה - מברכין עליו. אור
34 של בית הכנסת - דביאכא אדם חשוב -
35 לכבודו הדיוקנה, ולא שארין לאור, אלא
36 לכבוד בעלמא, ואין מברכין עליו. ליבא
37 אדם חשוב - להאיר להם הדיוקנה,
38 ומברכין, ואי והא דאיכא אדם חשוב - ואי
39 איכא חונא - שמש שאובל אביה הכנסת -
40 אף לאורה עשיתה, שאיכל חזון לאורה,
41 ומברכין. אלא ויהא דאיכא חונא - ואיכא
42 סהרא שתחון ויהא לאבול לאורה - אין
43 מברכין על תנור, שלא להאיר הדיוקנה אלא
44 לכבוד אדם חשוב. כפי כבודו של המדרש
45 - שבגון אהרן מברך כוללם כם ירמיס
46 לשתוק מנורסחם כיו שיתבוננו כולם וישמעו
47 אפילו וענו 'אמן', מיפא - אדם המתעטש
48 שרגלים לומר 'אסורא'. נר לכבוד המת
49 עבדא. בשמיים - עבדי לעבודי ריחא
50 וסדרותו של מת עבדי, ולא להריח כל -
51 מה שהוא חובל להוציא לפניו נר ביום, אם
52 הוציאו מילה ממוציא שבת לקבורה - אין
53 מברכין על אותו נר, דלכבוד עבדא ולא
54 להאיר. וכל - מת שאינו חשוב להוציא נר
55 לפניו ביום אלא בלילה, מברכין עליו אם
56 הוציאו מוצאי שבת לקבורה. מברכין
57 עליו - ולהאיר עבדא. בשמיים - שמוליך
58 אדם אסטנסו לבית הכנסת להעביר ממנו ריח
59 ער על בית הכנסת - אין מברכין עליו, ושמן
60 חקשי לחקירי את הוהמא - שמביאים
61 מסוף הסעודה לטוך ידים מוחזמות, והוא
62 מבושש בשמיים. אין מברכין עליו 'בורא
63 עצי בשמים' אלא 'בורא שמן ערבי' מברכין

1 וכו' הימא חק איסורא אול ליה - דהוה מצוי לשוויי. אי הכי נוי מניו נמי אלא
2 עדיפא מיניה פריך, דהוה מצוי לשוויי כדמינני בסמוך.
3 גיוריה משום נוי ראשון וגו' ראשון משום ממזר ראשון וכו' - חזי גורה היא גזרו
4 חכמים כל אש נוי שביד הגוי, דאי לא לא קיימא תא. אבל נוי שהחליק
5 משראל וישראל מגו - מברכין עליו, ודבי
6 קיימא לך.

7 הא דאיכא אדם חשוב - אם כן פשוט
8 בכבודו על חשבו, ולא לאורה, כך מישו
9 רשי. ורבינו חננאל פירש איפכא: באדם
10 חשוב - לאורה, וברליכא אדם חשוב -
11 עשוי לכבוד בית הכנסת.
12 אין מברכין עליו - פירש רש"י: מידו
13 מברכין עליו בירוך שברא שמן ערבי,
14 והא דמכאן לעלל בכיצד מברכין (מגא).
15 האי משתא כבישא מברכין עליו 'בורא עצי
16 בשמים' - היינו בבא להריח, ולא מיידי
17 בתוך הסעודה.

אבלילה
7 החי והתניא: המוציא שלהבת לשרות הרבים חיוב, אמאי חיבי? מה שעקר לא הניח ומה שהניח
לא עקר! אלא: לעולם דאיסורא נמי איתיה, וכי קא מברך - אתוספתא דהיתריא קא מברך. -
אי חכי, גוי מגוי נמי - אין הכי נמי, גיוריה משום גוי ראשון ועמוד ראשון. תנו רבנן: היה מהלך
חזין לפרך ויראה אור, אם רוב גוים - אינו מברך, אם רוב ישראל - מברך. הא גופא קשיא!
אמרת: אם רוב גוים - אינו מברך, הא מחצה על מחצה - מברך; והדר תני: אם רוב ישראל
מברך, הא מחצה על מחצה - אינו מברך! בדין הוא דאפילו מחצה על מחצה נמי מברך,
ואידין דתנא רישא 'רוב גוים' - תנא ספא 'רוב ישראל' - תנו רבנן: היה מהלך חזין לפרך ויראה
התנוק ואבוקה בידו, בודק אתריה, אם ישראל הוא - מברך, אם גוי הוא - אינו מברך. מאי איריא
תינוק, אפילו גדול נמי אמר רב יהודה אמר רב: האב כסמוך לשקיעת החמה עסקינו, גדול
מבוקה מילתא דודאי גוי הוא, תנוק - אימר ישראל הוא, אקרי ונקטו. תנו רבנן: היה מהלך
חזין לפרך ויראה אור, אם עבה כפי הכבשן - מברך עליו, ואם לאו - אינו מברך עליו. תני חדא:
אור של כבשן מברכין עליו, ותניא אידך: אין מברכין עליו! לא קשיא: הא - בתחלה, הא -
לבסוף. תני חדא: אור של תנור ושל כיריס מברכין עליו, ותניא אידך: אין מברכין עליו! לא
קשיא: הא בתחלה, הא לבסוף. תני חדא: אור של בית הכנסת ושל בית המדרש מברכין עליו, ותניא
אידך: אין מברכין עליו! לא קשיא: הא - דאיכא אדם חשוב, הא - דליכא אדם חשוב,
ואי בעית אימא: הא והא דאיכא אדם חשוב, ולא קשיא: הא דאיכא סהרא, והא דליכא סהרא. תנו
רבנן: יהי וישבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם. בית שמאי אומרים: כל אחד ואחד מברך
לעצמו. ובית הלל אומרים: אחד מברך לכולן, משום שנאמר: 'קרב עם הדרת מלך'. בשלמא
בית הלל מפרשי טעמא, אלא בית שמאי טעמא? - קסקרי: מפני ביטול בית המדרש.
תניא נמי הכי: של בית רבן גמליאל לא היו אומרים 'ברפא' בבית המדרש מפני ביטול בית
המדרש, 'אין מברכין לא על התנור ולא על הבשמים של מתיים' מאי טעמא? - נר - לכבוד הוא
דעבדיא, בשמיים - לעבודי ריחא הוא דעבדי. אמר רב יהודה אמר רב: כל שמוציאין לפניו
ביום ובלילה - אין מברכין עליו, וכל שאין מוציאין לפניו אלא בלילה - מברכין עליו. אמר רב
הונא: בשמים של בית הכנסת, ושמן העשוי להעביר את ההיחמא - אין מברכין עליו. למימרא,
דכל היכא דאירחא עבדא, אין מברכין עליוהי, מתיב: תתקן להנתנו של בשם הריח ריח,
אפילו יבש שם כל היום כולו - אינו מברך אלא פעם אחת, נכנס ויצא, נכנס ויצא - מברך
על כל פעם ופעם; והא הכא דלאו לריחא הוא דעבדיא, וקמריד! - אין, לריחא נמי מברך
דעבדיא, פי חיבי דנרחה אינשי ונתוה ונתוהו מצינה. תנו רבנן: היה מהלך חזין לפרך וירחי ריח,
אם רוב גוים - אינו מברך, אם רוב ישראל - מברך. רבי יוסי אומר: אפילו רוב ישראל - נמי
אינו מברך, מפני ששנות ישראל מקורות לכשפים. אפנו פוהלו לכשפים מקורן? - היה לה
מיעוטא לכשפים, ומיעוטא נמי לנפר את הכלים, אשתכח רופא דלאו לריחא עבדי, וכל רופא
דלאו לריחא עבדי - לא מברך. אמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי תימן: המהלך בערבי שבתות
כספריא ובמוציא שבתות בצפורי, וירחי ריח - אינו מברך, מפני שחוקתו אינו עשוי אלא לנפר
בו את הכלים. תנו רבנן: היה מהלך בשוק של עבודה זרה, נתרצה להריח - הרי זה חוטא.
א"ר

אם שמן של אפרמגן הוא - והא דאמר רבינו מרש"א: 'בורא שמן ערבי' מברכין
להריח. לנפר את הכלים - כלשם בעשנו את הבגדים. כספריא - היו רגילים לגמר ערבי שבתות וצופרי מוצאי שבתות.

1 **באבילה** מרובה – ארבעה מילין, כך פרש רש"י. לו נראה דהוּ מועט ויתר
2 מאבילה מועטת, אלא נראה לפרש איפכא: אבילה מרובה כל זמן שהוא
3 צמא, דאין שם קמבה, אבל מועט – ארבעה מילין.
4 **והייתם** קדושים – אלו מים אחרונים. ודאק להם שהיו רגילין לטול ידיהם אחר
5 הסעודה, מפני מלח סודמית. אבל

1 לא יאותו **משש** – שאפילו לא נהנה ממנו מברכין עליו, ומאי "עד שאוחרו" – עד
2 שהיא אורו ראויה להנות ממנו לעומדים סמוך לו, ואו מברכים עליו אפילו הרחוקים
3 ממנו, ובלבד שיראהו. **בכנס** = בעששית. יאותו **משש** – עמוד בסמוך, וכפא –
4 הוא צריך להיות בסמוך. **מלוואט** – שקל דר' יהודה – היה מברך על ידי אחרת
5 שקלא דיילא, ורובו מותר היה, רבי חייא

6 **ואין מברכין על הנהר עד שיאוחרו**. אמר רב יהודה אמר
7 רב: לא "אוחרו" יאותו **ממש**, אלא: כל שאילו עומד
8 בקרבו ומשתמש לאורה, ואפילו בריוח מקום, וכן אמר
9 רב אשי: בריוח מקום שנינו. מיתבי: היתה לו נר
10 מנונה בחיקו או פננס, או שראה שלחבת ולא נשתמש
11 לאורה, או נשתמש לאורה ולא ראה שלחבת – אינו
12 מברך עד שיראה שלחבת וישתמש לאורה; בשלמא

6 לטעמיה דלא בעי סמוך, **דכא מברך אויבי**
7 נדיאי בר **המא** – סמוך לביתו היה, רבא
8 לטעמיה דאמר סמוך בעיקר, אין מחזיני על
9 הדיור – אם אין לו אור אינו צריך לחוד
10 אחריה. חזי עבד בשנוג בבית **שפאי** – אף
11 על פי ששנוג ונעקר מן המקום על ידי שבתה
12 החמיר על עצמו בבית שפאי, חזוי למקום
13 שאלו וברך. חזי עבד במיוד – נעקר ממקום
14 שאלו במיוד כדי לברך במקום אחר,
15 שיעצור לילך. **אנשי יונה** דהבא =
16 שבתיה יונה של הבב. יונה אינה גזולה אלא
17 בגופה – או ברוחה, או לחמת בראש
18 אפיה. אבילה מירוב – ארבעה מילין, כא
19 להם יין אחד המיון – הא פריש לה במרא

1 **הדרן עלך אלו דברים**

16 כוס של ברחה היה מחזיר שיתנהו על התברך.
17 בפשטו – הענה אחר המברך במשפט יקומו
18 ברכו את ה' אלהים' בספר עזרא (נחמיה ט)
19 ואומר 'יריבוך שם כבודך', והיא ענית 'אמן'
20 שבקדש. ומסתבט הענית (גמב, ולקמן טא.)
21 מפרשי: 'קומו ברכו' – בתחלה ברכה
22 'יריברכו שם כבודך' – במוקם ענית 'אמן'.
23 שבקדש אומר 'ברוך שם כבוד מלכותו
24 לעולם ועד'. שפמחרין לבבדך – ליתן שבר.

1 **ואינו מברכין על הנהר עד שיאוחרו**. אמר רב
2 רב: לא "אוחרו" יאותו **ממש**, אלא: כל שאילו עומד
3 בקרבו ומשתמש לאורה, ואפילו בריוח מקום, וכן אמר
4 רב אשי: בריוח מקום שנינו. מיתבי: היתה לו נר
5 מנונה בחיקו או פננס, או שראה שלחבת ולא נשתמש
6 לאורה, או נשתמש לאורה ולא ראה שלחבת – אינו
7 מברך עד שיראה שלחבת וישתמש לאורה; בשלמא

21 שבעה כוס, ולבית של עטונה כוס. חזי
22 נפיקו – קא סלקא דערך באחד מן הכוסין
23 עסקין במניניתן. חמוף וברך – בשמששין
24 כוס של ברחה היה מחזיר שיתנהו על התברך.
25 בפשטו – הענה אחר המברך במשפט יקומו
26 ברכו את ה' אלהים' בספר עזרא (נחמיה ט)
27 ואומר 'יריבוך שם כבודך', והיא ענית 'אמן'
28 שבקדש. ומסתבט הענית (גמב, ולקמן טא.)
29 מפרשי: 'קומו ברכו' – בתחלה ברכה
30 'יריברכו שם כבודך' – במוקם ענית 'אמן'.
31 שבקדש אומר 'ברוך שם כבוד מלכותו
32 לעולם ועד'. שפמחרין לבבדך – ליתן שבר.

8 **משתמש לאורה ולא ראה שלחבת מברך וזית, אלא ראה שלחבת ולא**
9 **נשתמש לאורה חיבי משפחת לה? לאו דמברקא? – לא.** בגו דנעמיא ונאלא. הנו רבנן: גתלים
10 לוחשת – מברכין עליהן, אוממות – אין מברכין עליהן. חיבי דמי לוחשת? אמר רב חסדא:
11 **כל שאילו מכניס לתוכו קיסם ודולקת מאליה, איבעיא להו: "אוממות" או "נוממות"?** – תא
12 **שמע, דאמר רב חסדא בר אבדימי: "ארויס לא עמטוהו גנן אלהים", ורבא אמר: יאותו ממש.**
13 **וכמא? אמר עולא: כדי שיעיר בין איסר לפגודיו, וקוהא אמר: כדי שיעיר בין מלוואט של**
14 **מטריא למלוואט של ציפורי.** רב יהודה מברך אויבי אדא דיילא. רבא מברך אויבי גוריאי בר
15 **המא. אבוי מברך אויבי בר אבהו.** אמר רב יהודה אמר רב: אין מחזיני על האור פרוך
16 **שמחזיר על המנוחה.** אמר רבי יורא: מריש הנה מהדרנא, מין דשמענא לתא דרב יהודה אמר
17 **רב – אגא נמי לא מהדרנא.** אלא אי מקלע לי מפיאל – מברכנא. וכו'. אמר רב

32 אחר תינות – בשלמדם ברכת מפי רבן.
33 הואיל ולהתיר עשין – שאין מחביתים
34 לברך אלא ללמה. אבל בעיקר מפטריהו –
35 שאומרים החפטה ומברכין בתורה ובנביא
36 – ענינא אחרייתו 'אמן'. שמן מעכב את
37 הברכה – שמן שהיו רגילין להביא בסוף
38 הסעודה לטורח אחר הסעודה את הידים. אור
39 מים אחרונים. להעביר את הודמתו. מעכב
40 את הברכה – שאסור לזנון עד שיובא, וכן
41 לענין מעכב ברכת כל דבר הבא בקנה
42 סעודה שמתור אלכאול בלא ברכה, עד
43 שפי' מ' מ' – שיש בו בשמים, מעכב
44 את הברכה למי שהולך בו.

18 **וכדי ואיתמא רב דימי בר אבא: מתלווקת בשבחה, אבל כמוד – דברי הכל יחזור למקומו ויברך.**
19 **שפמא, ו'שכח' תנן! – מהו דתימא: הוא הדין אפילו כמוד, והאי דקתני ו'שכח' – להודיע ויברך.**
20 **בין דבית שפאי, קמשמע לן, תנאי, אמרו להם בית הלל לבית שפאי: להברכם, מי שאכל**
21 **בראש הבירה ושכח וזרד ולא ברך, יחזור לראש הבירה ויברך? – אמרו להן בית שפאי: לבית**
22 **הלל: להברכם, מי ששכח ארנקי בראש הבירה, לא עילה ויטלנה? לכבוד עצמו הוא עולה**
23 **– לכבוד שמים לא כל שכן? הנהו תרי תלמידי, חד עבדי בשנוג בבית שפאי – ואישכח ארנקא**
24 **דרבא, וחד עבדי כמוד בבית הלל – ואכליה אריא. רבא בר בר הנה הוה קאול בשיירתא,**
25 **אבל ואשתלי ולא בריך.** אמר: חיבי אעבדי? או אמינא להו "אנשי לברך" – אמרו לי: בריך,
26 **כל חיביא דמברכתי – להרמנא מברכתי. מוטב דמברכנא להו אנשי יונה דרבא.** אמר להו:

37 הונא לרבא בריה: חמוף וברך. למיכרא, דמברך גרפי מפאן דעני "אמן"? והתניא, רבי יוסי אומר: גדול העונה אומר יותר מן
38 התנאי: אחר המברך ואחר העונה "אמן" במשמע, אלא שפמחרין למברך יותר מן העונה "אמן". בעי מניה שמואל מרב: מהו לענות
39 "אמן" אחר התינות של בית רבן? אמר ליה: אחר הפל עונין "אמן" חזי מתנותות של בית רבן, הואיל ולהתלמד עשויין. והני מילי
40 גדלא ערין מפטריהו, אבל בעידן מפטריהו – עונין. תנו רבנן: שמן מעכב את הברכה, דברי רבי יואל. רבי יואל אומר: אינו מעכב
41 רב אהא אומר: שמן טוב מעכב. רבי יוחנאי אומר: משם שמוהם פסול לעבודה – קד ידים מוזהמות פסולות לברכה. אמר רב נתן
42 בר יצחק: אגא לא יולא ולא יזווא ולא וזהמאי דענא, אלא מתניתא דענא; דאמר רב יהודה אמר רב, ואמר לה בפתניתא תנא:
43 "והתקדשתם" – אלו מים ראשונים, "והייתם קדשים" – אלו מים אחרונים, "כי קדושת" – זה שמן, "אני ה' אלהיכם" – זו פרכה.

הדרן עלך אלו דברים

1 **הרואה** וכו' אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו וכו'. פירש רבי שמעיה: דכל הני
 2 ברכות צריכות לחזורת שם ומלכות 'ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם'.
 3 וכן כתב רבינו שמשון מקוצי: כי הדיב רבינו יצחק היה רגיל לברך על הברקים 'ברוך
 4 אתה ה' אלהינו מלך העולם שכחו וגבורתו מלא עולם'. וכן פירש רבינו יצחק ומייתי
 5 ירושלמי ופרקי: רבי ועזרא ב' כל ברבא
 6 שאין בה וכו'. ונראה לרבינו: דדוקא לרואה
 7 משלים יום שלששים יום דומיא דרואה ים
 8 הגדול לפרקים. דאמר בירושלמי דפרקים
 9 היינו שלשים יום.
 10 **שעקר** עבודה זרה מארעו. בירושלמי
 11 מתני: 'כשעקרה עבודה זרה מכל
 12 ארץ ישראל'.
 13 **על הגלות** – לאו על כל נהרות איירי,
 14 אלא ארבע נהרות דכתיבי בקרא, כמו
 15 חזקל ופרת.

אבני

על
 כשזורות רעות, אומר: 'ברוך... דין האמת'. כהן בית הדרש וקנה כלים חדשים, אומר: 'ברוך...
 שהייתי וקימתי וקיימתי ויגעתי לזמן הזה'. מברך על הרעה מעין על הטובה, ועל הטובה מעין על
 הרעה, והצועק לשעבר – הרי זו תפלת שאו; היתה אשתי מעוברת, ואומר: 'הי רצון שיתלד
 אשתי ויבר' – הרי זו תפלת שאו; היתה פא ברוך ושמע קול צוהה בעירי, ואומר: 'הי רצון
 שלא תהא בתוך ביתי' – הרי זו תפלת שאו. הנכנס לברך מתפלל שמים, אחת בכניסתו
 ואחת בציאתו. כן עזאי אדם: ארבע, שמים בכניסתו ושמים בציאתו, נותן הודאה על שעבר
 וצוהע על עתיד. חייב אדם לברך על הרעה לשם מבער, על הטובה, שגאמר: 'ואיהת את
 ה' אליהו בכל לברך' וגו'. 'בכל לברך' – בשני יצריך, כיצד הוא מברך הרע, ובכך נמשך
 אפילו הוא נוטל את נפשו, – ובכך מאריך' – דבר אחר: 'בכל מאריך' – בכל
 מדה ומדה שהוא מורך קר הוי מודה לו. לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח, שהוא
 מכין כנגד בית קדשי הקדשים. ולא יפנס לרה הפית במקלו, ובמעגלו, ובפגרתו, ובאבק של
 רגליו, ולא יעשנו קפנוריא; ויקקה – משל וחומר. כל אחומי ברכות שפמקדש היו אומרים:
 'עד העולם' משקלקלו הגדוקים ואמרו אין עולם אלא אחר – התקינו שהיו אומרים: 'מן
 העולם ועד העולם'. והתקינו שהיא אדם שואל את שלום חברו בשם, שאומר: 'והנה בעו
 קא מבית לחם ויאמר לקוצרים: ה' עמכם, ויאמרו לו: ברכתך ה', ואומר: 'ה' עמך גבור
 החיל'; ואומר: 'אל תבוז פי וקנה אפק'; ואומר: 'ענת לעשות לה' הפרו תורתך'; רבי נתן
 אומר: 'הפרו תורתך לעשות לה' גמולו מנא הני מילי? אמר רבי יוחנן,
 דאמר קרא: 'ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל' וגו'. אנפא דרביס מכריכי, אנפא דיתר אל
 מכריכי?! וזהו הווא ברא הנהו קא אויל בעבר וימא, נפל עליה אריא, אתעביד ליה ניפא,
 ואתצל מיניה. אתא לקמייה דרבא, ואמר ליה: כל אימת דמטיית לתתם – בריך 'ברוך שעשה
 לי גם כמקום הזה!' וכו' בריה דרבינא הוה קאוויל בפקתא דערבות וצחא למאי, אתעביד ליה
 ניפא איברי ליה עינא דמאי, ואישתי. ותו, זמנא דהא הוה קאוויל ברתסאקא דחמוזא ונפל עליה
 גמלא פריצא, איתפרקא ליה אשתיא. על לגויה: בי מטא לערבות, בריך: 'ברוך... שעשה לי גם
 בערבות ובגמול', בי מטא לרתסאקא דחמוזא, בריך: 'ברוך... שעשה לי גם בגמול ובערבות'!
 אמרי: אנפא דרביס פולי עלקא מתייבי לברכו, אנפא דיתר – איהו חייב לברכו. חנו רבנן:
 הרואה מעברות הים, ומעברות הירדן, ומעברות נחל ארנון, אבני אלגביש במורד בית אושען
 וברך שבשך זרוב, עונ מלך הבשן על ישראל, וכל שישב עליה משה בשעת שישב ישראל ויחזע
 מלחמה בעמלק, ואשתו של לזו, וחומות ירוש' שנגלעה במקומה – על פולן צורך היראה
 ושבה לפני המקום. בשלמא מעברות הים, דכתיב: 'ובאו בני ישראל בתוך הים ביבשה';
 מעברות הירדן, דכתיב: 'ויעמדו הפתנים נשאו הארזן בירת ה' בחרבה בתוך הירדן הן וכל
 ישראל עברים דרובה עד אשר תמו כל הגוי לעבוד את הירדן'. אלא מעברות נחל ארנון
 מלן? – דכתיב: 'על פן יאמר בספר מלחמת ה' את ובה בסופר' וגו'. תנא: 'את ובה בסופר'
 שני מצורעים היו דהווי מהלכין בסוף מהנה ישראל, בי הווי קא חלפי ישראל אתו ואמאי

עבדי

1 **משנה** הרואה מקום שנגעשו בו נסים לישראל – כגון הך דקתני לקמן: מעברות
 2 הים והירדן ונהל ארנון כו. ויקן וזוהו דרעמיס – מפרש בגמרא. מלא
 3 עולם – לפי שאלו נראין או נשמעין מלרובק. ברוך עושה נביאית – ובגמרא
 4 (נמא, פ"ב). אטו הך דלעיל לאו נשמעין בראשית יניחה? – מפרש בגמרא
 5 (ברכות מ"ב). ולפי שהווא חטוב וגדול מכלן
 6 כד עיר רבי יחידה ברבה לעיננן. מברך על
 7 הרעה מעין על הטובה – 'דיין האמת'. ועל
 8 הטובה מעין על הרעה – 'הטוב והמטיב'.
 9 ובגמרא מפרש היכי דמי. הנכנס לברך –
 10 המחלך ברוך וצריך לעבור בך, ושם מצויים
 11 מושלים רעים ומפוששים עלילות. אחת
 12 בכניסתו – מהתפלל שיכנס לשלום. ביציאתו
 13 – מהתפלל שיצא לשלום. איבן – כדמפרש:
 14 נותן הודאה על שעבר וצוהע על העתיד,
 15 נמצאו ארבע. כדמפרש בגמרא. חייב אדם
 16 לברך על הרעה כו' – מפרש בגמרא. דבר
 17 אחר בכל מידת – מידות מדרות לך, בין
 18 מדה טובה בין מדה רעה. לא יקל ראש
 19 – לא ינהג קלות ראש. כגון שער מורדי –
 20 חוץ לרחוב אית הבית ברומה הנמכה אשר
 21 לרגלי הבית במורה, לפי שכל השערים
 22 מכוונים זה בנגד זה. שער מורדי, שער עזרת
 23 ששים, ושער עזרת ישראל, ופתח האולם
 24 והדובל, ובית קדשי הקדשים בימי מקדש
 25 ראשון. כשזוהא מאה מרקסי. מפורתי =
 26 חנור הלול ונתנון בן מעות. משל וחומר –
 27 בגמרא מפרש ליה. כל חומי בריות
 28 שבמקדש היו אומרים עד החולם – במסכת
 29 תענית (ט"ב) אמרינן אין עונין אפק
 30 במקדש. כשזוהא אומר סוף כל ברבה 'ברוך
 31 אתה ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם
 32 ברוך חנוך הודעה, וכן כולכם. ונתנון
 33 אומרים: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם
 34 ועד'. וליפתן לה מקרא תתפלל עורא
 35 וסיעתא. ואשמע הבא ובמקדש אשאל אל
 36 דהו אמרים אלא 'ברוך ה' אלהי ישראל' עד
 37 'מן העולם'. משקלקלו הגדוקים – האמרו
 38 אין עולם אלא זה. התקינו – עורא וסיעתא
 39 שיהו אומרים 'מן העולם ועד העולם'. לומר
 40 ששני עולמות יש, להוציא מלב דהדוקים
 41 הבורחים בתחיית המתים. שהא אדם שואל
 42 לשלום חברו בשם – בשמו של הקדוש
 43 ברוך הוא, ולא אמרינן מולול הוא בכבודו
 44 של מקום שמכיל כבוד הבריות להוציא שם
 45 שמוע עליו. ולומר מנעו שאמר 'ה' עמכם',
 46 וכן ממלאך שאמר לדודקן 'ה' עמך גבור
 47 החיל'. ואומר אל תבוז כי וקנה אפק –
 48 לומר מדברי וקני אומרך לעשות מה ראית'
 49 עשעו מה. ובגמרא מפרש מאי אמרינן:
 50 ואומר עת לעשות לה' הפרו תורתך –
 51 פעמים שמגמליים דברי תורה ביד לעשות
 52 לה. אף זה המחובק לשאל לשלום חברו
 53 זה רצונו של מקום. שנאמר – 'בשך שלום
 54 ודפרתו'. מתוך דהפר תורה לעשות דבר
 55 הנראה אסור. **נמרא** הכי נרטינן – מנלן
 56 דמברכינן מינסא? אמר רבי יוחנן ארימון
 57 קרא: 'ואמר יתרו ברוך ה' אשר הציל'
 58 אתכם שם פת. כעבר ימיא – שם מדינה
 59 בדרומו של ירוש'. בפתקא – בקעה. ערבות
 60 – שם מקום. וצחא לימא = צנא למוס.
 61 ברתסאקא – שבוך. נמלא פריצא – נמל
 62 משווע, שטסקוי רעים. איתפיקא ליה אשתיא –
 63 חרשן – מימי ידועשי. מעברות נחל ארנון –

1 אבני אלבזה במורד בית חורון. הוא הדין מקום שגפול שם מתנה סניחרי, ולא
 2 גרע חזקה מאדם המסומן, אלא לא חש לפרש לפי שידוע המקום סביב
 3 ירושלים. ושוב היה נראה לרבינו יונה כיון שאין הנס דודע על פי המקום כי הנה
 4 — על פי מברכין עליו אלא אותם שידעה להם הנס. וכן כל אדם מברך על ניסו. אף
 5 על פי שילוב ניכר מתוך המקום.

6 **איבעה** עריבין להודות תרדי דסב וכו' —
 7 ובתהלים לא חשיב כזה הסדר,
 8 אלא חשיב הולכי המזרח ראשון וקרא נקט
 9 סדר המסוכני יותר תהלה, וגמרא נקט
 10 המצויין תהלה. ואיכא בי עשרה ותר רבנן.
 11 ועבדי לחמנרא, ואפילו ליכא תרי רבנן. ודוק
 12 העולם לברך אתי שקורא בתורה. והוא
 13 בחולה שגפול למטה, אבל חש בראשו או
 14 במעיו ואינו שולט למטה — לא. ארבי רביעי
 15 וסוף. **פטריתו** יתי מלאוויי. ואת תמרה,
 16 והא אמרין, כרכה שאין בה מלכות אנה
 17 בריחה של דומה. רבי יהודה היה תלמידו
 18 דרב, ורב סבר לעיל בפרק "היכר מברכין"
 19 (מב) דלא בעינן אלא הויכר השם (או
 20 מלכות ררמנא' היינו מלכות).
 21 לך

14 מפני כני ישראל הם כפוזרד בית חורון וחי השלידן עליהם אכנים גדולות". אבן שפכש עוג מלך
 15 לבשן לרוזק על ישראל - נקרא גמירי לה. אמר: מהנה ישראל פמה היו - הלתא פרסי, איולי
 16 ואעקור מורא רב הלתא פרסי ואישירי עליוהו, ואקטמלינהו. אול עקר מורא רב הלתא פרסי
 17 ואייתי על ירשה, ואייתי קודשא בריך הוא עליה קמצי ונקבה, ונחית בצנאויה; היה בעי
 18 למשפלה, מוכשי שניה ליהא ניסא ולא מצו למשפלה, היינו דכתיב: "שני רשעים
 19 שבתה", וכדרי שמעון בן לקיש, דאמר רבי שמעון בן לקיש: מאי דכתיב: "שני רשעים שבתה"
 20 - אל תקרי "שבתה" אלא "שרבפת". משה פמה הוה - עשר אמות, שקול נגא בר עשר אמוין
 21 שוור עשר אמוין, ומחיה בקרסוליה וקטליה. ואבן ששעב עליה משה - דכתיב: "וידו משה
 22 כבדים ויקחו אבן וישטמו תרתיו וישב עליה". ואשתו של לוט - שנאמר: "ותשב אשתו מאתרי
 23 ותרו נציב מלח". ותומת ירוחו שנבלעה - דכתיב: "ותפל החומה תחתיה". בשלמא מולדה -
 24 ניסא, אלא אשתו של לוט, פורענותא הוא! דאמר "ברוך... דין האמת". והא "הודא
 25 ושבת קתני! תני: על לוט ועל אשתו מברכים שמים; על אשתו אומר: "ברוך... דין האמת",
 26 ועל לוט אומר: "ברוך... זכר את הצדיקים". אמר רבי יוחנן: אפילו בשעת פעמו של הקדוש
 27 ברוך הוא, אמר את הצדיקים: "שנאמר: ויהי בשבת איהם את ערי הכפר ויזכר איהם את
 28 אברהם וישלח את שותף התפחה". ותומת ירוחו שנבלעה - ותומת ירוחו שנבלעה?
 29 והא נפלה! שנאמר: "ויהי כשמעו העם את קול השופר ויריעו העם תרועה גדולה, ותפל
 30 החומה תחתיה!" - כיון דפתיה ורומה כי חדדי ניהו, משום הכי אבליעה בלועי. אמר רב יהודה אמר רב: ארבעה צריכין להודות

1 עבדי להון נקוריהא — מערות מעברות נחלי ארנון עמק עמוק בין שני הרים גבוהים,
 2 והיו ישראל צריכים לעבור באותו עמק, עשו אמורים מערות בעדי הרים ונחבאו
 3 שם. וששי — נתבאו. מפני — עובר. כפיך מור — משפיל הרים, ומתפשטן זה לרע
 4 זה עד שהעמק שוק. חור רמא — כשחורו הרים לקומן. ואשר — והעמק. אשר
 5 נמה לשבת ער — החר שבכער השקט נטה

6 ותפשט לעד חכרו החר אשר לעד עבר
 7 מואב. ושם ארץ מואב ער, שקמרו — באר. —
 8 לא נתן איצה — לא הניע לארץ, אלא עמד
 9 באר. מהנה ישראל פמה היה הלתא פרסי
 10 — עוג חשב כן בבלו. מהנה ישראל הלתא
 11 פרסי, דכתיב (במזכר לז): "ויהיו מבת
 12 הישימות עד אבל הששים". ואמר רבה בר בר
 13 רבי: לרדי חוי לי תהוא דוכתא הוה הלתא
 14 פרסי אורכא ותלתא פרסי שריבא (עירובין)
 15 (גה). קמצי — נמליט. פטריתא — לשון
 16 "אשתרובי אשתרובי", ידו וגדלו למטה.
 17 השם כמה חוי עשר אמוין — שררו הוא
 18 מקטת את המושבן ודרשינן הקים את עמנו
 19 לקומת ששבך, וכתיב ביה: "עשר אמות
 20 אורך הקיש" (שמות לו). שוור — קפץ
 21 מנעלה. בקרסוליה — קביליא בלעו. ויד
 22 למטה כבדים — ואינו יכול לפשטן כל היום
 23 אלא אם כן תומכין כורעוהו, ויקחו אבן
 24 וישטמו תרתיו. תחתיה — שמעו: במקום
 25 ואי אפשר לו אלא על ידי בליעה. דאמר
 26 ברוך דין האמת — תירוצא הוא. וזכר את
 27 הצדיקים — שזכר את אברהם. רבי פתיה
 28 וירמיה כי חרדי הוו — נאון נפלה ניכרת כל
 29 אם אב נבלעה, משה חשי אבליעה, ודאן דרך
 30 נפלה לתומה כו. עריבין לתדות —
 31 כשפוזרען מן הסנה. וירוממוה בקהל עם
 32 כסוף פרשת המומות. ותיפח — נתפסא.
 33 בגדחאה — שם עירו בגוד, הא עיר
 34 החשובה שבככל מחשבה בבל. שיפור —
 35 מן המתקן. חולה — שחורע מולד, לפיכך
 36 חשד מתגרה בו. וכן חיה — אשה שילדה
 37 וכן אבל. חתן וכלה ותלפידו תפחים —
 38 מקאתו מתגרה בהם. והמאריך על שילתו
 39 שמתוך כך עמים כאן מתפחמים.
 40 והמאריך בבית הכסא — רפואה היא לו.
 41 מיעין

14 **עבדי להון נקוריהא ומשן בהון, אמרי: כי חלפי ישראל**
 15 **הכא - נקמלינו, ולא הווי דעיי דארון הוה מסני קמיייהו**
 16 **ישראל ותהו ממויך להו טורי קמלינו; כיון דאתא**
 17 **ארון, אדבקו טורי פהדי תדי וקמלינו, ונחת מיניהו**
 18 **לחלי ארנון. כי אתו את רחב, חווי דמא דקא נפיק מביני**
 19 **טורי, אתו ואמרו להו לישראל, ואמרו שריה, היינו**
 20 **דכתיב: "ואשר תהלים אשר נטה לשבת ער וישען**
 21 **לנבל מואב", אבני אלנכיש. מאי אבני אלנכיש? תנא:**
 22 **אכנים שעמרו על גב איש וירדו על גב איש; עמרו על**
 23 **גב איש - זה משה, דכתיב: "והאיש משה ענו מאד",**
 24 **וכתיב: "ויתדלו תקלות והכרד ומקור לא נתך ארצה",**
 25 **וירדו על גב איש - זה יהושע, דכתיב: "קח לך את**
 26 **יהושע בן נון איש אשר רוח בו", וכתיב: "ויהי בנוכס**

30 החומה תחתיה! - כיון דפתיה ורומה כי חדדי ניהו, משום הכי אבליעה בלועי. אמר רב יהודה אמר רב: ארבעה צריכין להודות
 31 - וירדי הים, הולכי מדרגות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה כבוש בבת האסורים ויצא. וירדי הים מגלן - וירדי הים באגנות
 32 גו' פמה ראו מעשי ה', ואומר: "ויגמור רוח סערה... ועלו שמנים ירדו תהומות", ואומר: "והגו ויגעו פשבור", ואומר: "ויצעקו אל
 33 ה' ביצי להם ויגמולותיהם וצדיאם", ואומר: "יגם סערה לדממה", ואומר: "וישמוכו בי ישקו", ואומר: "וידו לה' חסדו ונפלאותיו
 34 לכני אדם". הולכי מדרגות מגלן - דכתיב: "תעו כמדבר בשימון דרך עיר מושב לא מצאו". ויצעקו אל ה'... וירדוכם בדרך ישרה",
 35 "וידו לה' חסדו". מי שחלה ונתרפא - דכתיב: "ואלו חלתי חסדו". מי שהיה כבוש בבת האסורים מגלן - דכתיב: "שש השק וצלמת"
 36 בצר להם" גו'. ואלו דברי ונתראם" גו', "וידו לה' חסדו". מי שהיה כבוש בבת האסורים מגלן - דכתיב: "שש השק וצלמת"
 37 גו', "כי חכרו אבני ארץ, ואומר: "ויצעקו עמל לבם" גו', ואומר: "ויצעקו אלא כי בצר להם", ואומר: "צדיאם מחשבו וצלמת"
 38 גו', ואומר: "וידו לה' חסדו". מאי מברך? אמר רב יהודה: "ברוך... גומל חסדים טובים" אפי' אמר: וצריך לאודיו קמי עשרה,
 39 דכתיב: "וירוממוהו בקהל עם" גו'. מר וזמרא אמר: ותרין מיניהו רבנן, שנאמר: "ויכמושב וקנים יתללוהו". מתקוף לה רב אישי:
 40 ואימא מולדה רבנן! - מי פתיב "פקחל וקנים"? "פקחל עם" פתיב. - ואימא: בי עשרה שאר קמא, ותר רבנן! - קשיא. רב יהודה
 41 חלש ואתמה, על לגביה רב תנא בגדתאה ורבנן, אמרי ליה: "ברוך רמנא ויהך נידול ולא יהך לעפרא". אמר להו: פטרותו ותי
 42 מלאוהו. והא אמר אביי: בעי אודיו באפי עשרה - דהווי בי עשרה. והא איהו לא קא מודה! - לא צריך, דעני בתרייהו "אמן".
 43 אמר רב יהודה: שלשה צריכין שימור, ואלו הן: חולה, חתן, וכלה. וכלה, ויש אומרים: אף אבל.
 44 ויש אומרים: אף תלמידי חכמים פלילה. ואמר רב יהודה, שלשה דברים המאריך בהן מאריכין ימיו ושנותיו של אדם: המאריך
 45 בתפלתו, והמאריך על שילתו, והמאריך בבית הכסא. והמאריך בתפלתו, מעלייתא היא? והאמר רבי תיאא בר אפא אמר רבי יוחנן:

1 מעיין בה - אמור כלבו שתישעה בקשתו של שהתפלל בכונה. **כאב לב** - שאין בקשתו נעשית. תחלת - לשון תפלה. כמו "והלך משה" (שמות לב). מוכיזין ענותיו -
 2 שעל ידיהן מפשפשים למעלה בעשועו. לומר: בוטח זה בכוחו, נראה מה זה קיר נגוי - מקום סכנה. מוסר דין - בוטח הוא בכוחו שחברו יהיה נענש על ידו. הכי
 3 גרסתי: **הא דמעיין את דלא מעיין**. ודל"ש בלעז. מוריני כהנה - כל בשר שבבתוהו שאינו חלק אלא דומה למורג חרוץ שאינו חלק. כמו הדרך והלשון
 4 והכרס הפנימי ובית הבוסות. התלה - שאינו יושב, אלא על רכיו. שמתוך כך נקביו נפתחו יותר מדאי. הכי גרסתי: **הא דמאריך דהא דמאריך ולא תלי**. למגלי
 5 חזירי: **מלי בריב** - שבין חזירי בלא

6 טורח, ושמוחם בחלקם. לכך פניהם צדוים. 1
 7 **דמיתא** - לשון שבעה. כלומר: באמונה.
 8 **שתתין** אסורות לו. **ואברכה מברכיך** -
 9 והמברך ברכת המזון מברך לבעל הבית.
 10 **זכא פת קודם לאחי** - דכתיב: "ודמת יוסף"
 11 **וכל אחיו** (שמות א). **צריכי הרמים** -
 12 צריכים לבקש שמועט שיבואו. לפי שהם בידו
 13 של הקדוש ברוך הוא. ואף הוא אולי רשות לה
 14 אלא ברשותו. **ראה קראתי בשם** - **דאב**
 15 **ממעט**. שיש בלבבו מן ענין בידו **לך אמור**
 16 **לו לבעלאל**: עשה משכן ארון וכלים - שכן
 17 הם סדורים בפרשת כי תשא. "ראה קראתי"
 18 בשם ינו את אהל מועד ואת הארון לעשות"
 19 וכל הפרשה. ומשה אמר לו: עשה ארון
 20 וכלים, כגון שלח ומנוחה ואחר כך משכן.
 21 וסבירא ליה לרבי יונתן שכסדר שהם סדורים
 22 ב"ויקחו לו תרומה אמר לו. אותיות שבנראו
 23 בתן ששים וארין - על ידי צירוף. וכסדר
 24 יצירה לתנו. **כל הלום ולא מוזה** -
 25 חלמות יראה אדם ולא יראה אחר מחמתן
 26 שהוא שרוי בתענית, שאינו טוב. מוות -
 27 לשון תענית. כמו "זבת טוה" האמור בירוש'
 28 (דניאל). **דלא פפשה** - שלא פתרהו.

29 **בגרתא דלא מקריא** - לא טוב ולא רע
 30 הוא. שכל החלומות והלכין אחר הפתחין.
 31 עדיף השלמה **טבא** - שמכא את האדם
 32 לעיד תעובתו. **עצבותה כסתיית** - וזו
 33 עצבותו. מה שאדם מתעבב עליו מבטל את
 34 הלום. **אפילו לודי** - שאני מאור עינים.
 35 בריחותיה כסתיית ליה - מנבטלה מנגרא
 36 - ממלקות. קשה להם האדם יותר ממלקות.
 37 לפי שדראג ממנו. זה הלום עז - מיראתו
 38 ישוה ורבעו.

39 **יחנן ורבי אלעזר דאמרי תרנויהו**: כל זמן שביית המקדש קיים - מניחם מכפר על ישראל,
 40 **ועבשו** - שלחנו של אדם מכפר עליו. והמאריך בבית הכסא מעליותא הוא? והתנאי, עשרה
 41 דברים מביאין את האדם לדי תחתונות: **האובל על קנים**, **ועל גפנים**, **ולחבי גפנים**, ומוריני
 42 **בהמה**, **ושדרו של דג**, **ודג מליח** שאינו מביטל כל צדפו, **והשוהה שמרו יין**, **והמקנח בסוד**
 43 **ובתרסות**, **והמקנח בצדור** שקנח בו חברו, **וש אמורים**: אף התולה עצמו בבית הכסא יותר
 44 **מיראי** - לא קשיא, **הא דמאריך ותלי**, **הא דמאריך ולא תלי**. פי האי דמריה ליה ההיא
 45 **מסונותיא לרבי יהודה ברבי אלעאי**: פינד דומים למגדלי חזירים ולמלוי ברפית. אמר לה:
 46 **המנוגות!** לדידי תרנויהו אסרו; **אלא**, עשרים וארבעה בית הכסא אכא מאשפויאי לכו
 47 **מירשאי**, **דכי אוילנא** ברקנא נפשיא בכוליהו. ואמר רב יהודה, דקישא דברים מקצרים ימיו
 48 **לשנתו של אדם**: מי שנתנו לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, כוס של ברכה לברך ואינו
 49 **מברך**, והמנהיג עצמו ברבנות. ספר תורה לקרות ואינו קורא - דכתיב: "כי הוא מייד ואנדך
 50 **מייד**". כוס של ברכה לברך ואינו מברך - דכתיב: "ואברכה מברכיך". והמנהיג עצמו ברבנות
 51 **דאמר רבי במא ברבי חנינאי**: מפני מה מת יוסף קודם לאחי - מפני שהנהיגו עצמו ברבנות.
 52 **ואמר רב יהודה אמר רב**, שלשה צריכים רחמים: **מלך טוב**, **שנה טובה**, **והלום טוב**. מלך
 53 טוב - דכתיב: "פלגי מים לב מלך ביד ה'". שנה טובה - דכתיב: "המדי עני ה' אלוהיך
 54 מראשית השנה ועד אחרית שנה". הלום טוב - דכתיב: "ותחלימו ותמיני". אמר רבי יוחנן:
 55 **שלשה דברים מקרי עליהם הקדוש ברוך הוא בעצמו**, **ואלו הן**: **רעב**, **ושוכה**, **ופתום טוב**.
 56 **רעב** - דכתיב: "כי קרא ה' לרעב". **וגו**, **שוכה** - דכתיב: "קראתי ה' דתנין ובריתי אחי".
 57 **פתום טוב** - דכתיב: "ויאמר ה' אל משה לאמר. ראה קראתי בשם בצלאל". אמר רבי

28 יצחק: אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמליכם בצבור, **שנאמר**: "דאו קרא ה' בשם בצלאל". אמר לו הקדוש ברוך הוא
 29 **למשה**: משה, הגון עריך בצלאל? אמר לו: רבוננו של עולם, אם לפניך הגון - לפני לא כל שפן? אמר לו: אף על פי כן, לך
 30 **אמור להם**. הלך ואמר להם לישאל: הגון עליכם בצלאל? אמרו לו: אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון - לפנינו לא
 31 כל שפן? אמר רבי שמואל בר חמני אמר רבי יונתן: בצלאל על שם חכמתו נקרא. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה:
 32 לך אמור לו בצלאל עשה לי משכן ארון וכלים, הלך משה והפך. ואמר לו: עשה ארון וכלים ומשכן. אמר לו: משה רבינו,
 33 מהגונו של עולם - אדם בונה בית ואמר כך מכניס לחובו כלום, ואתה אומר: "עשה לי ארון וכלים ומשכן"? כלום שאני עושה
 34 - לחובן אכנסים? שפא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: "עשה משכן ארון וכלים". אמר לו: שפא בצל אל הית' ודעתה? אמר רב
 35 יהודה אמר רבי: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמום וארין; **תבייב הקא**: "ומלא אתו רוח אלמים וכתבונה
 36 וברעת", ונתיב תחם: "ה' חכמה יסר ארץ פונן שמום בתבונה". דכתיב: "וידעתה תהומות כבתי". שמע רבי תחליפא בר מרמבא
 37 ברוך הוא ונתן חכמה אלא למה שיש בו חכמה, ששאמר. "יב חכמתא לתמימי ותמימי לרעבי כתי". שמע רבי תחליפא בר מרמבא
 38 ואמרה קמיה דרבי אבהו, אמר ליה: אתון מרתם מתנינו לה, אגן מהקא מתנינו לה - דכתיב: "ויכלב כל חכם לב נתתי מכם".
 39 אמר רב חסדא: כל הלום ולא מוזה. ואמר רב חסדא: חלמא דלא מפשר - פאגרתא דלא מקריא. ואמר רב חסדא: לא חלמא
 40 טבא מפיני פוליה, ולא חלמא בישא מפיני פוליה. ואמר רב חסדא: חלמא בישא עדיף מחלמא טבא. ואמר רב חסדא: חלמא
 41 בישא - עצבותיה מסתייה, חלמא טבא - חזויה מסתייה. אמר רב יוסף: חלמא טבא - אפילו לדידי בריחותיה מפכתא ליה. ואמר
 42 רב חסדא: חלמא בישא קשה מנגרא, שנאמר: "והאלהים עשה שיראו מלפניו", ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: זה הלום
 43 רע. "הנביא אשר אתו הלום יספר חלום ואשר דברי אתו ידבר דברי אמת מה לחבו את תפר נאם ה'", וכי מה ענין בר ותבן אצל
 44 חלום? אלא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: כשם שאי אפשר לבר בלא תבן - כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים.
 45 אמר רבי ברכיה: חלום, אף על פי שמקצתו מתקיים - פולו אינו מתקיים, מנא לן - מיוסף, דכתיב: "והנה השמש והירח וגו',
 והדיא

1 **לך אמור לבעלאל**: עשה משכן ארון וכלים
 2 - ואם תאמר: ודכא אשכחן שנה
 3 הקדוש ברוך הוא לעשות משכן תחלה? הרי
 4 בפירשת תרומה כתיב ארון תחלה ויש לומר
 5 בדפירשת "כי תשא" כתיב "את אהל מועד"
 6 ואת הארון לעשות".
 שבע

1 **לך אמור לבעלאל**: עשה משכן ארון וכלים
 2 - ואם תאמר: ודכא אשכחן שנה
 3 הקדוש ברוך הוא לעשות משכן תחלה? הרי
 4 בפירשת תרומה כתיב ארון תחלה ויש לומר
 5 בדפירשת "כי תשא" כתיב "את אהל מועד"
 6 ואת הארון לעשות".
 שבע

והוא שעתא - חדלם, אמיה לא הות, יצפה - שתיקום, מוסף - שלא נתקיימו השתחוואות הללו עד עשרים וששים שנה, כשידך יעקב למצרים, שכבר היה הרעב שתי
שנים דכתיב 'כי זה שתנים הרעב' (בראשית מוה), לאדם טוב מראין לו חלום רע - כדי שידאג ולא יזאא, ושיכפר לו עצמונו, לאדם רע מראין לו חלום טוב - כדי
לשמחו, שיאכל עולמו, ודוד לא ראה חלום טוב וזאת כתיב וכו' - לא גרסנו הכי, אלא גרסנו: וזאת כתיב 'לא אהנה אלך רעד וגו', קשיא לרב הונא, דאמר, לאדם טוב
מראין לו חלום רע, ומשני: איהו לא חזי, אחריני חזי ליה חלום רע, וכי לא חזי איהו מעולותא הוא - כיון דלא חזי חלום רע בדקאמר 'שלא יבהלוהו', והלום טוב אל כל
שכן דלא חזי - דהא קטני 'זאמין של דוד
לא ראה חלום טוב, אם בן לא חזי חלום
כלל, אלא שבע - שבעה לילות ולין ולא
יפקד בשום חלום - דהי הוא רע, ושנאמי
אותו ואין מראין לו כלום, ומשני: דחזי ולא
רע, ועד שלא יקדי - משתבח במנוה, כדי
שלא ישמת וקפא - גודל, עיל עיל עיל עין
- שלישן על תעין, ולא תעין עולה בתך,
אשראפא דתוריה דשמאליה - דופן השמאלי
של חטמה, האי מאן חנני - מי שחלה,
דכני לי לחזי לי - ומתוך כך ישוה דרון אף
מבלי, דתוריה לבו - מה שזוהו מחרדו
ביום, ריעונן - למשחיתו, וכן כל לשון
רעיון שבמקרא אינו לשון רעון, אלא לשון
משחיתו וזה יביתו 'רועיהו יבהלוהו'
(דניאל ד), וכי רעונו של אדם מבהלו? אלא
- קפא דרעא אתא, וקפא דרעא -
דבר שלא הורגל לראות ולא הדרד בו
מעולם, קופא דמחטא - נקב המחט.
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47

ברכות. פרק תשיעי – הרואה דף נו עמוד א – מתוך מהדורת 'אבן ישראל – (שטיינזליץ)'

קישט

28 שיבת הדרש ודמותו נעמד עליו באמורא להשמיע בקול על לרבים,
 29 בקול חמור הנוער. ו"ו רפשי חמור נהיב מתיפלך – בפרשת ויהי כי יביאך: זבל
 30 מפר חמר פתח בשדר הוא חסר ו"ו, ובתפילין של רבא בתנא כחובת מלא ואמר
 31 כך מחקו. והיינו גודש – מחוק. דשא ברייתא – דלת חתנא שבבית. איתך סתח
 32 דהשומות ואו חבית. כבי – שתיק
 33 הפנימיות. שקורין משאלים. תהיני נשי
 34 מנרשת – שאשתו של רבי אריה קרייה ויהי.
 35 דבתבי: זונתי מנתי. חתין קולפי בלעת –
 36 מכת מקל עב בראשו כראשי לפתוח. בלא
 37 מעינים – מחלה בלא מעינים. כלומר קרקעת
 38 רחבים רובים. ובסין אבקי – כסוי עפר
 39 הפרוח מנפולת החימה. ונתר סוקי – נשר
 40 מכה. אודיא מבי סאי – המוכין ורצאן מן
 41 התר. חללא מצריא. חללא מצריא – הלל
 42 שגאו קורין פסת. לפי שיש חלל אתר חור
 43 הלל הגדול. קורין ליה זלל המצרי. נבי
 44 כראש מצריא. שיעל ידי נסין קראי ניסן.
 45 שיעל כל צדה הבאה לישראל אומרים אותו
 46 על גאלוק. הוא קא אויל – בר הדיא
 47 בהדיה רבא. באריבא – בספניה אמר בתי
 48 נבא ומתרחיש ליה ניסא לפה לי – שמא
 49 כראש יאירע לו חנן שחטבנו הפינה הוא
 50 יעצל. ביריד קיימא – בר הוא תלי התפרין
 51 אלוטובה אם לדעה, והחבט לי לדעה.
 52 אשתו של רבא – בת בר חבט היהת.
 53 מרוינא דמלכא – שומר אוצר המלך. נפל
 54 תכלא – תולע.

שראי

1 קיסי – מלך רומי, והיה לו גנר פרסיים. מאי חיינא – מאי אראא בלילה
 2 בחלו? משהי לך פרסאי – עושים כך בעבודת המלך. כמו: לא תמרא דחז מנהון
 3 שחרתי (תרגום ממברב טז). ולשון המכנים (ספרי פרשת דברים): הדבק לשמור
 4 וישתוחן לך. ושבו לך – שילוך בשבי. ומתון בך קשייתא – יכופו אותך לשתון
 5 גרעני מלרסי. שבו – מלך פרס. פסדי
 6 עסקך – התקלקל פרמקטאי שקלי ולא אמי
 7 לך למיכל – מתוך עצרת לא יטעם לך שום
 8 מנבל. מרווח עסקי – ומתוך שמותך לא
 9 תתאוה לאכלו, שתהיה שבע בשמחתך. והיא
 10 אשתך. לפיכך חתך – להפיג ברייתא.
 11 מרישה – ארור בר תוציא השודה. ברינא
 12 דמלכא – ארור שהכשיש המלך עם שער
 13 על ידי נגבים. ויעלילו עיך לומר שאחא
 14 נגבתם. כל חומרי מינך – אם רב חסד –
 15 כל שכן שתשוננו, והו 'וריא מר'. והוא
 16 – חזרת. עיך עסקך – בפול ברות כחורת
 17 שראי רחבו הפותח. סירו עסקך – ענאו
 18 לכל ומר היה שחמתה שלך. חיבתא – אם
 19 היו משתברים בין. חלי עסקך – מתוק
 20 כלומר: שתתן סחורתך כולו יקדתי –
 21 גולה. עשיק עסקך – ביוקר תמכורני –
 22 עשיק לגבך (בבא מציעא נבא). לרמא
 23 אפס ליה: קאי עסקך – ליתן קודי. הכל
 24 שנתוהו. מתבעי עסקך – ויתבקש עסקי
 25 ויתרוז אחריו לגנות. דקאי אמיסין –
 26 מראשותיו. כדמתרגומן 'מראשותי' –
 27 אכודיו (בראשית כח). מילכא חוית – ראש

19 אחר'. לאבי אמר ליה: בנד ובנתך נפישו. את אמרת לקריבך, והיא אמרת לקריבך, ואפכה קד וחבתך להון לקריבך, דתני פעם אחר.
 20 לרבא אמר ליה: דביתוהו שכביא, ואתו בניה ובניה לדי איתתא אחרית, דאמר רבא אמר רבי יומיה בר אבא אמר רבי: מאי דכתיב
 21 "בנד ובנתך נתנים לעם אחר" – זו אשת האב. אקרין בחלמין "קד אבל בשמחה לתמוך". לאבי אמר ליה: מרווח עסקך, ואכלת
 22 ושחית, וקריח פסקא מתרוז דלפק. לרבא אמר ליה: פסדי עסקך, כבחת ולא אכלת ושחית, וקריח לפפוחי פתחיה. אקרין "וער רב
 23 תוציא השדה", לאבי אמר ליה מרישה, לרבא אמר ליה ספיפיה. אקרין "ותים תיוי לך בכל בגולד" וגו', לאבי אמר ליה מרישה,
 24 לרבא אמר ליה ספיפיה. אקרין "וראו כל פני הארץ" וגו', לאבי אמר ליה: נפק נפק שמת דריש מתוכתא הוית, איתתך נפלת בעלמא.
 25 לרבא אמר ליה: ברינא דמלכא אחבר, ומתפסת גנבי, ודיני פולי עלמא קל וחומר מינד. למחר אחבר ברינא דמלכא, ואתו ותפשי
 26 ליה לרבא. אמר ליה: חון חסן על פום דני, לאבי אמר ליה: עיך עסקך פתסא, לרבא אמר ליה: מרוי עסקך בר פתסא. אמר ליה:
 27 חון בקרא על פום דני, לאבי אמר ליה: כסיס חתך, ואתו כפולי עלמא למנון ברינא ותמרא מנד. לרבא אמר ליה: מתוך חתך,
 28 ואתו פולי עלמא למנון למיכל ביה. אמר ליה: חון חביתא דתלי בריקלא. אמר ליה: מרלי עסקך בריקלא. לרבא אמר
 29 ליה: חלי עסקך פתמרי. אמר ליה: חון ורמנא דקדתי אפום דני. לאבי אמר ליה: עשיק עסקך ברומנא, לרבא אמר ליה: קאי עסקך
 30 ברומנא. אמר ליה: חון חביתא דנפל לבריאי. לאבי אמר ליה: מתבעי עסקך, פראמר "נפל פתא בבירא, ולא אשתפח". לרבא אמר
 31 ליה: פסדי עסקך ושדית ליה לבריאי. אמר ליה: חונן בר חמרא דקאי אמיסין וגו'. לאבי אמר ליה: מלכא תורת, וקאי אמורא שקדי.
 32 לרבא אמר ליה: פטר חמור גהט מתפילך. אמר ליה: לדידי חו לי, ואיתיה: – אמר ליה: וא' ד' פטר חמור" ודאי גהט מתפילך.
 33 לסוף אזל רבא לחזויה לגביה. אמר ליה: הואי דשא ברייתא דנפל, אמר ליה: אשתך שכבא. אמר ליה: חזאי כבי ושני נחתו, אמר
 34 ליה: בנד ובנתך שכבן, אמר ליה: הואי תרמי ויז פתרחן, אמר ליה: תרי נשי מנרשת אמר ליה: הואי תר גרילידי דלפתא, אמר
 35 ליה: תרין קולפי בלעת. אול רבא תהואי וימא ותיבי בני מדרשא כפוליה וימא, אשבח הנהו תרי סג תחרי דהון קמנזו פתרי חדרי, אול
 36 רבא לתרין קויהו – ומחזוהו לרבא רבי, דלו לתמוניה אחרית, אמר: מסיפת, תרין חזאי. לסוף אתא רבא ותיבי ליה אנרא, אמר ליה: אול
 37 הואי אשיתא דנפל. אמר ליה: כסיס בלא מעינים קרייה. אמר ליה: הואי אפדנא דאבי נדפל ובסין אקמיה. אמר ליה: אבי שכבי
 38 ומתוכתיה איתיא לנפק. אמר ליה: הואי אפדנא דידי דנפיל, ואתו כפולי עלמא שקלי לביתא לביתא, אמר ליה: ששמעתך מברין
 39 בעלמא. אמר ליה: הואי דאבקע ריש ונתר מוקרי. אמר ליה: אודרא מבי סריא נפיק. אמר ליה: אקרין חללא מצריא בחלמא, אמר
 40 ליה: ניסא מתרחיש לך. תוח קא אזיל פתריה באריבא. אמר: פתרי גברא דמתרחיש ליה ניסא למח ליי? פתרי דקא סליק נפל סיפרא
 41 מיניה, אשבחיה רבא וחזא דתוח פתיב ביה: כל החלמות הלכות אתר הפה. אמר: רשעו ביריד קיימא וצערתן פולי האי? פוליה
 42 מתינלא קד, בר מפתיה דרב חסדא. יהא רעוא דלמפר תהוא גברא לידי דמלכותא ולא מרחמו עליה. אמר: מאי אעביד? גמרי
 43 דקלת חכם אפילו בהנא היא פאה, וכל שכן רבא דברינא קא לייב, אמר: איוסם ואגלי, דאמר מר: גלות מכפרת עון. קם גלי לבי
 44 רומאי, אול ותיב אפתחא דריש טורוינא דמלכא. ריש טורוינא הוא חלמא, אמר ליה: הואי חלמא דעייל מתקא באצבעתה, אמר ליה:
 45 תב לי וזואו ולא יתב ליה, לא אמר ליה ולא מרי. אמר ליה: הואי דנפל חלמא פתרמן אצבעתה, אמר ליה: תב לי וזואו ולא יתב
 46 ליה, ולא אמר ליה. אמר ליה: הואי דנפל חלמא בכיתא דיא, אמר ליה: נפל תכלא בכיתוהו שריא. שמיעי בי מלכא ואיתויה לרבא
 47 טורוינא, אמר קמי ליה. אמר ליה: גנא אמר ליה: איתויה לתאי דתוח דע ולא אמר! איתויהו בר תרין, אמר ליה: אפמו וזואו דרדך לרבו

שראי

ברכות. פרק תשיעי – הוואה דף נו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)" רש"י

1 שריא דמלכא – מעילים של מלך. דאצמליק – חולק לשנים. ודוגמתו ביחוד הרטוב (קכא.א): דצלץ מלוק. יעצו עליך רעה – ודם לחיים – פה שיעץ עליך רעה.
 2 חרון אף – ניכר בחוסם שמתנחם ומציא הבל, כל כן הוא קרוי חרון אף. לא תצטרך למעשה ידוך – שנתעשר. מאדירות מיתה – בכבוד ובהדר תמות. אמו בעל –
 3 דומיא דשמן שהוא בתוך חיות. השקה את אמו. קיפא לי כובכא – עקרתו כובכ בחלום. נבט – שנמשלו לכובכים. נערה המאורסה – היו רגילין לעשות לה
 4 חופה של חרס בבניסתה לחתום. וקרוי לה דנומא. כדארמיין ב"כיתובות" (טו.ג). "שינאחה בדנומא וראשה פרוי". מונא דאכא – טולא דאסא. שבבי סמלח –
 5 מתיים הפשט. אב אב – דלית לך חרס. ובסי, ואבך לא שכיב חוץ.
 6 דארבי קל – הוא שכורא. שבלשון פרס חין קרוין לכשורא קפא. דימא – הוא
 7 עשרת. שבלשון יוני קרוין לעשרה דימא. וחבי אמר לך שי לך מוקד במקור
 8 עשירות. וריש עשרה – קורה שבראש עשרת. שלש זאומות הם – שלש
 9 הולמות המכשרים שלום. ופרישו באשר בסדר – אלמא: פורענותא דאי. ובכל
 10 קנינך – לשון מרובה הוא. אף קנים הרבה – נקב של בינה הוא. קרא קורא קרא
 11 קניא – קרא – דלעת. כדארמיין לקמן. הוואה דלועין בחלום דאי שמו. אלמא לשון
 12 "דלו עיני למרום" (ישעיהו לח). קורא – דך הגדל בענין חוקל בכל שנה. כרוך
 13 שאר אלילות ולשנה שניה הוא מתקשה ונעשה עץ. קורא – שעותה. קרא – קנה.
 14 האוכל מבשרו – בחלום. בין ברוך – כשואה רץ. גם עלה – קורא בדרושן
 15 של גזל. פלא נעשה לו – כמו שנעשה לפינס. כדארמיין בסתדרת (פ.א). דמפת

1 שריא דמלכא! כפיתו תרוין ארוי בחבלא, אסור חד פרעיה לחד
 2 ארוא וחד פרעיה לחד ארוא, ושרו לחבלא עד דאצמליק רשיה,
 3 אול כל מל וחד וקם אדוכמתיה ואצמליק ונפל בתרוין. שאל בן
 4 דימא בן אחותו של רבי ישמעאל את רבי ישמעאל: ראיתי שני
 5 לחיי שנששרו. אמר: שני גרודי רומי יעצו עליך רעה, ומהו. אמר
 6 ליה בר קפרא לרבי: ראיתי חומטי שנששר, אמר ליה: חרון אף
 7 נסתלק ממך. אמר ליה: ראיתי שני ידי שנתחבבו. אמר ליה: לא
 8 תצטרך למעשה ידוך. אמר ליה: ראיתי שני רגלי שנתקעו. אמר
 9 ליה: על סוס אתה רוכב. הואי דארבי לוי. באדר מיתת וינסין
 10 לא חיות, אמר ליה: באדרותא מיתה, ולא אחית לדיד נסיון. אמר ליה הווא מונא לרבי ישמעאל: ראיתי שאני משקה שמון לזיתים,
 11 אמר ליה: בא על אמו. אמר ליה: הוא דקמין לי מוכבא, אמר ליה: בר ישראל נבנת. אמר ליה: הוא דבלעתי למוכבא. אמר
 12 ליה: בר ישראל ונמתיה, ואכלת לדמיה. אמר ליה: הוא עיני דנשקן אהרדי, אמר ליה: בא על אחותו. אמר ליה: הוא דנשקן
 13 סהריא, אמר ליה: בא על אישה ישראל. אמר ליה: הוא דדרקבא בטונא דאכא, אמר ליה: בא על נערה המאורסה. אמר ליה:
 14 הואי מונא מעילאי והוא מתמאי. אמר ליה: משכבך המוקד. אמר ליה: הואי עורבי דתרוי לפורויה, אמר ליה: אחיתך ונתה מאנשים
 15 הרבה. אמר ליה: הואי יוני דתרוי לפורויה, אמר ליה: נשים הרבה טמאת. אמר ליה: הואי דנקיט תרי יוני ופרדון, אמר ליה:
 16 תרתי נשי נסתו ופטרתינון בלא גמי. אמר ליה: הואי דקליפנא בעי, אמר ליה: שכבי קא משלחת. אמר ליה: פולחו איתרונו בין
 17 בר מראה דליתיה! אדוכי וקבא איתרתי הוא איתתא, ואמרה ליה: האי ליקא דקמפסא – דקבא פלוני הוא, דמית ואשלתיה. אמר
 18 ליה: הואי דארבי לוי. שכן לב אבך נכסי כקפודקא? אמר ליה: אית לך נכסי כקפודקא? אמר ליה: לא. אול אבך קלפודקא?
 19 אמר ליה: לאו. אם בן קפא – כשורא, דימא – עשרה, זיל חוי קפא דריש עשרה, שהיא מלאה זון, אול אישבה שהיא מלאה
 20 זוני. אמר רבי תנינא: הוואה באר בחלום – רוואה שלום, שנאמר: "ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים". רבי נתן
 21 אומר: מצא תורה, שנאמר: "כי מצאוי מצא חיים", ובתוכי הכא: "באר מים חיים". רבא אמר: חיים ממש. אמר רבי חנן, שלש
 22 שלומות הן: נהר, צפור, וקדרה. נהר – דכתוב: "והני נחל אליה כנהר שלום", צפור – דכתוב: "בצפורים עפות בן יגן ה' צבאות"
 23 גו', קדרה – דכתוב: "ה' השפת שלום לגו". אמר רבי תנינא: ובקדרה שאין בה כשר שנינו: "ופרשו באשר כסור וכבשך בתוך
 24 קלחת". אמר רבי יהושע בן לוי: הוואה נהר בחלום – ישבים ויאמר: "הני נחל אליה כנהר שלום", קודם שיקדמו פסוק אחר –
 25 "כי יבא כנהר צר". הוואה צפור בחלום – ישבים ויאמר: "בצפורים עפות בן יגן" גו', קודם שיקדמו פסוק אחר – "בצפור נודדת
 26 מן קנה" גו', הוואה קדרה בחלום – ישבים ויאמר: "ה' השפת שלום לגו", קודם שיקדמו פסוק אחר – "שפת הים שפת"
 27 הוואה ענבים בחלום – ישבים ויאמר: "מענבים במדבר", קודם שיקדמו פסוק אחר – "ענבמו ענבי רוש". הוואה הר בחלום –
 28 ישבים ויאמר: "מה נאוו על ההרים רגלי מנשר", קודם שיקדמו פסוק אחר – "על ההרים אשא כבי ונת". הוואה שופר בחלום –
 29 ישבים ויאמר: "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול", קודם שיקדמו פסוק אחר – "תקעו שופר בנגעה". הוואה פלג בחלום –
 30 ישבים ויאמר: "ואכל בני ישראל לא יחרץ פלג לשנו", קודם שיקדמו פסוק אחר – "והכלבים עוי נפש". הוואה ארי בחלום –
 31 ישבים ויאמר: "אירה שאן מי לא יירא", קודם שיקדמו פסוק אחר – "עלה ארוה מסכבו". הוואה תגלחת בחלום – ישבים
 32 ויאמר: "וינחל ויחלף שמתיו", קודם שיקדמו פסוק אחר – "כי אם נגלחת וקר ממני כח". הוואה פאר בחלום – ישבים ויאמר
 33 "אאר מים חיים", קודם שיקדמו פסוק אחר – "בקהיר בור מיתיה". הוואה קנה בחלום – ישבים ויאמר "קנה רציון לא ישבור",
 34 קודם שיקדמו פסוק אחר – "הנה כטחת לך עד משענת תקנה רציון". תנו רבנן: הוואה קנה בחלום – יצפה לחכמה, שנאמר:
 35 "לקנה חכמה" קנים – יצפה לבינה, שנאמר: "בכל קנינך קנה בינה". אמר רבי ירמיה: קרא, קורא, קורא, קניא – פולחו מעלו
 36 הלמא. תנינא: אין מראין דלעיון אפיל מי שהוא ירא שמים בכל כוח. הוואה שור בחלום – ישבים ויאמר: "בגור שורו הדר
 37 לו", קודם שיקדמו פסוק אחר – "כי יגח שור את איש". תנו רבנן, חמשה דברים נאמרו בשור: האוכל מבשרו – מתעשר, נגחו
 38 החיון ליה פנים שמנחים בתורה, נשכו – וסורין פאים עליו, בעטו – דרדך ורזקת נזימנה לו, רכבו – עולה לגרולה והתניא:
 39 רכבו – מת! – לא קשיא, הא – דרכיב הוא לתורה, הא – דרכיב תורה לדידיה. הוואה חמור בחלום – יצפה לישועה, שנאמר:
 40 "הנה מלפך יבוא לך צדיק וישעך הוא עני ורכב על תמור". הוואה חתול בחלום, פאתרא דקרו ליה "שנרא" – נעשית לו
 41 שרה נאה, "שינרא" – נעשה לו שניו רע. הוואה ענבים בחלום, לבנות, בין בזמן זבין שלא בזמן – יפות. שחורות, בזמן –
 42 יפות, שלא בזמן – רעות. הוואה סוס לכן בחלום, בין בנחת בין בדרוף – יפה לו. ארום, בנחת – יפה, בדרוף – קשה. הוואה
 43 ישמעאל בחלום – תפלתו נשמעת, ודוקא ישמעאל בן אברהם, אבל מייעא בעלמא – לא. הוואה מגל בחלום – מיתה נקנסה
 44 לו מן השמים והצילוה ממנה. אמר רבי תמא ברבי תנינא: מאי קראה – "ואנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה". רב
 45 נתקן בר יצחק אמר מתיבא: "גם ה' העביר המאקד לא תמות". הוואה פיתם בחלום – פלא נעשה לו, הוואה פיל בחלום –
 46 פלאות נעשו לו, פילים – פלאי פלאות נעשו לו. והתניא: כל מיני חיות יפין לחלום, חוץ מן הפיל וכן הקוף; לא קשיא,

עומד בלא חטא – לפי שחזק לארץ אין לה זכות אלא ענין שבישבתה, והוה
 עומד ערום בלא אותם עונות. בארץ ישראל – שהרבה מצות תלויות בה והוה
 העומד ערום – סימן שהוא ערום מצדו. התנשא למירוש – שומרין אותו
 שלא יברא, אלמא: סימן שמירה הוא ששומרים אותו מיד הוי"ק. אגב – שיש בו
 קיום גדולים וקטנים וטובים ורעים לזה – סימן
 לראש ישיבה. שתגדולים והקטנים שתקבצים
 יחד כפיך גדול וביאים לשמוע דרשה מפיו.
 יער – אילנות גדולים ואינן טובים זה
 לזה, אף הוה סימן לראש לתלמידי הרב והוא
 ראש לשבו בלא, שמפרש לתלמידים שמועתם
 ארץ שמעו הרב והם מוחזק על שמועתם
 שיהו זוג ועבד וילמד בלאו ברעוה ומשמיע
 קול, והוה סימן לראש ישיבה שמשמיע קול
 לרבים. ונבחי בה נבחו – לפי שקשתי בה
 בקול. ענותיו מחולין לו – לפי שהענות
 כדקרא, אדומים, שבאמר (שעירי א) "אם
 יאדמו כחולע", ואומר (ירמיהו ב) "נבחים
 עניך", וסימן הוא שפירשו ממנו. פרנסתו
 מומצת – בנחש שעפר לחמו, ומצוה לו בכל
 מקום. תרוי – לנחש. כל שכן שנכבחה לו –
 שהיה נתגבר עליו. ולא היא – אלא רב ששת
 דורש להנאתו, לפתור הלמוד טובה. ויש
 שנתנו בו' – לפיכך אין לעמוד על פירוטו.
 השכים

דמסת – שיש לו אוכל על גבו – יפה. גם ענישו לו – גון בנגד גון, ובגון
 שראה השם כתוב. חניא – גנין, הרבה, נסים רבים. והני מילי בכתבא –
 אבלוהו לפי, שראה הונא או חניא או חיבה לו של הספר כתובה. דמשמע חסו
 עליו ופאהו, דלא סיים – שעורו משנתו קודם שנתקל, סימן הוא שסמוך
 אצל הקדוש ברוך הוא. מוכבז לו שהוא
 בן העולם הא – ונטל הלך וזקל חברו
 בגן עדן, דרמי לאשת איש. פליג – רמונים
 שחלקו, יצפה לתורה – שבאמר "אשכך"
 מיין הרקח" היינו תורה. מעסיב רמוני –
 הנמצא בן הרמונים. ובכסי מצליחין – כהרס
 זה, שעליו משולשים או על זה, כמו קליעה.
 בכנייהו – על כנו, במקומה, בחבורה. וחי'
 ראש ישיבה – שמכריז ונעוהו לראש, אג'
 ראיתיה וכו'. ועל כן נעוהו ראש ישיבה
 במאת מחסי. רביצא – גינה, אי גינה בת
 המדרש. הרביצא נאה וגינה ונורקין של
 תרנגול. תלויה בקשטו – בספק, בכניסו
 הלה שחאכלו חסותם בם. נשתריבו – נתגלה
 האוכל. ויתם אל פחו – היינו כרך. הפצם
 – סימן הוא להיות הפצו נעשים. המנחל
 – סימן גדולה ותפארת הלו, כמו "ויגלה"
 ורחק" וגו' (בראשית מא). כעריב – כפינה.
 דרלי – שהולכת בנבחה של ים. התנפה –
 סימן הוא שסדרתו ונותרו נפרש ורצא מעליו.
 ויהו דלא קנה – שלא המאסי ידו. כבכל

מאורקא. אמר רבי תיאי בר אבא: הרואה חמין בחלום – ראה שלום. שמיים בגולף שלום חלב חטים ישבעך. הרואה
 שעורים בחלום – סרו עונותיו, שנאמר: "וסר עונך ותמאחד תכפר". אמר רבי יודא: אגא לא סלקי מכלל לארץ ישראל עד דתוא
 שערי בחלמא. הרואה גפן מעונה בחלום – אין אשתו מפלת נפלים, שנאמר: "אשתך כגפן פריה". שורקה – יצפה למפשיה, שנאמר:
 "אסרי לגפן עירה, ולשורקה בני אחנו". הרואה תאנה בחלום – תורתו משתמרת בקרבו, שנאמר: "נוצר תאנה יאכל פריה". הרואה
 רמונים בחלום, וזכרי – פרי עסקיה פרמוני, וכרכי – רבי עסקיה פרמוני. פליג, אם תלמיד חכם הוא – יצפה לתורה, שנאמר:
 "אשכך מיין הרקח מעסיב רמוני", ואם עם הארץ הוא – יצפה למצות, שנאמר: "כפלה הרמוני רקתך". מאי "רקתך" – אפילו ריקנין
 שפך מלאים מצות פרמוני. הרואה ויתם בחלום, וזכרי – פרי ורבי וקאי עסקיה בותים, והני מילי – פרי, אבל איני – הויין ליה
 גנים רביקין, שנאמר: "כניד בשלתי ויתים" וגו'. איפא דאמרי: הרואה וית בחלום – שם טוב ויצא לו, שנאמר: "וית רענן יפה פרי
 תאך קרא לו שמך". הרואה שמן וית בחלום – יצפה למאור תורה, שנאמר: "יקחו אליך שמן וית יך". הרואה חמרים בחלום,
 תמו עונותיו, שנאמר: "חם עונך בת ציון". אמר רב יוסף: הרואה עז בחלום – שנה מתברכת לו, עזים – שנים מתברכות לו,
 שנאמר: "ודי חלב עזים לחלמך". הרואה תרס בחלום – נכסיו מצליחין לו, ואם אין לו נכסים – ירשאה נופלת לו במקום אחר.
 אמר עולא, ואמרי לה במתניתא תנא: והוא דחזא בכנייהו. הרואה אתרוג בחלום – דדור הוא לפני קונו, שנאמר: "פרי עץ תדר
 כפת חמרים". הרואה לולב בחלום – אין לו אלא לב אחד לאביו שבשמיים. הרואה אוז בחלום – יצפה לחכמה, שנאמר: "חכמות
 בחוזי תרתי". והבא עליה – הוי ראש ישיבה. אמר רב אשי: אני ראיתיה ובאתי עליה, וסלקית לגדלה. הרואה תרנגול בחלום –
 יצפה לבן רך, תרנגולים – יצפה לבנים ורבים, תרנגולת – יצפה לתרביצה נאה וגינה. הרואה ביצים בחלום – תלויה בקשטו,
 נשחברו – נעשית בקשטו, וכן גאזים, וכן שאזים, וכן פלי זכיות, וכן פלי הנשברים פאלו. הנבנס לכרך – נעשו לו חפציו,
 שנאמר: "וינחם אל מחוז חפצם". הפגלה ראשו בחלום – סימן יפה לו, ראשו קונו – לא וכלל משפחתו. היושב בעריבה קטנה –
 שם טוב ויצא לו, בעריבה גדולה – לו וכלל משפחתו, והני מילי – המדליה דלוי. הנגנה בחלום – סימן יפה לו, שנאמר: "מחר
 צעה להפתח", והני מילי – דלא קנת. העולה לגן בחלום – עולה דאדורתי, יתר – יורד מגדולתו. אפי רבא דאמרי תרווייהו: מן
 שעלה – עלה. הרואה גבוי בחלום – קורעם לו גוה דינו. העומד ערום בבבלי – עומד בלא חטא, בארץ ישראל – ערום
 בלא מצות. התנפס למירויט – שמירה נעשית לו, נתנהו בקולר – הוסיפו לו שמירה על שמירתו, והני מילי – בקולר, אבל תכלא
 בעלמא – לא. הנבנס לאגם בחלום – נעשה ראש ישיבה, לער – נעשה ראש לבני כלה. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע חזו
 חלמא, רב פפא דעייל לאגמא – נעשה ראש ישיבה, רב הונא בריה דרב יהושע דעייל לער – נעשה ראש לבני כלה. איפא דאמרי:
 תרווייהו לאגמא גיילי, אלא רב פפא דחלי מבלא – נעשה ראש ישיבה, רב הונא בריה דרב יהושע דלא חלי מבלא – נעשה
 ראש לבני כלה. אמר רב אשי: אגא עיילת לאגמא, ותלא מבלא ובנחי בה נבוחי. תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק: המקו
 דם בחלום – עונותיו מחולין לו, והתנאי: עונותיו סדורין לזו – מאי "סדורין" – סדורין למיחל. תני תנא קמיה דרב ששת: הרואה
 נחש בחלום – פרנסתו מופנת לו, נשכו – נקלה לו, הרגו – אבדה פרנסתו. אמר ליה רב רב ששת: כל שכן שנכבחה פרנסתו! ולא
 היא, רב ששת הוא דחזא הויא בחלמיה וקפלה. תני תנא קמיה דרבי יוחנן: כל מיני משקין יפין לחלום חזין מן תנין, יש שותהו
 וכו' לו, ויש שותהו ורע לו, יש שותהו וטוב לו, יש שותהו ומוט לו, ויין ישמו לבב אנשי, ויש שותהו ורע לו – שנאמר: "תנו שמך
 לאובר ויין למרי נפש", אמר ליה רבי יוחנן לתנא, תני: תלמיד חכם לעולם טוב לו, שנאמר: "לבו לחמו בלחמי שנתו ביון מקמתי"

1 הרווא מרקוליס - בתוספתא נתן במקום מרקוליס הדבא עבודה זרה, ואם כן,
 2 לא דוקא מרקוליס אלא לפי שבמקומו של תנא היו עובדים לה, ועתה
 3 אין אנו גרמילים לברך לפי שאנו רואים אותה בכל יום, וכל הך הרוואים אמרו לעל
 4 דהיי משלשים יום שלששים יום. הרוואה מרקוליס - פירש רבנו יצחק אל דינא
 5 אמאי נקט מרקוליס יורה משאר עבודה זרה.
 6 ורואה לי דאנו צריך לברך רק במקום
 7 שבונים עבודה זרה, או שהועמדה שם מחדש
 8 - ולכן נקט מרקוליס, שרובם בה אבנים
 9 בכל יום היו כמגדל עבודה זרה, אבל אל על
 10 עבודה זרה קבועה שם מקדם. וירושלמי
 11 יש נעקרה עבודה זרה ממקום אחד ונתנה
 12 למקום אחר, במקום שנתנה אמר "ברוך
 13 שנתן ארך אפוס לעוברי רגונ", ובמקום
 14 שנעקרה אמר "ברוך שעקר עבודה זרה מן
 15 המקום הזה".
 16 הרוואה

1 השבים - העומד ממטוה ונפל לו פסוק בפרו. בני השירים - כולו יראת שמים
 2 וחתבת המקום בלב כל ישראל. רבי ישמעאל בן אלישע - מהרזוג המלכות היה
 3 והפשיטו עור קרקפתו בחייו. חוין מן הפלי ותקפו והקפדו - שמונתן במראיתו,
 4 קפדו - חדה שדומה לקפו ויש לה זנב ארוך ושמה מרטיצ'א. דפסתי - אופק
 5 על זביו, ועוד שש אומרים נתון באפסו. חוין
 6 מפר = פשרה בלעז. מכל = דולירה.
 7 דחונתו בקתייתו - שראויין למלכות
 8 לחבל ולהשתחו. מני תמרה - שלא בעל
 9 כל צרכן. כבנייהו - במחבור, אבל תחלוש
 10 סימן הוא למכות ברפשיך ליה בר הדיא
 11 לרבא קולפי בלעת. תבלת - ירוק הוא,
 12 ומי שפניו ורוקסו חולה הוא. קרא = יבניץ.
 13 מפ = מצאצאי'א בלעז, ויש לה לטות
 14 כלחיי אדם למיכר דן מוננים. קודפרא -
 15 לפסול'א. נרטיביות = לעזיבתה. כפית
 16 מן תמרים רעים. שש - חמה וזרחת
 17 קול - של מני זמר, או קול ערב של אשה.
 18 עשוי = 8 אשטור. נרטיב - צועק - מי
 19 שצריך להריק מעיניו. הריקת כלי נקראת
 20 צעיה, שאמרו (ירמיהו מח). "שלחתי לו
 21 צועים וצעדו וכלי וירוק, כמובא בתוב.
 22 ותחליבני ותחייני" - תחזיקו כעב. ררין
 23 = צליליך. מי סיסן = שכול פסוליאורל.
 24 וזרת = דוליריא. שהשילוב בתוכה. וזרת
 25 הכיב = אייברו של בתומה. ומכריז - ליתן
 26 בריאות. ותגלתח - אם מגלת. וזרי - יפק.
 27 כטאא = נפרלא - סימן יוצא חוץ הוא.
 28 שמוציא אחרים מן הבית. רפיא - סימן הוא
 29 שרמו להם כבורה. לב ערבייהם - על
 30 פשיעי ישראל מתפלל בבשן של אש -
 31 חפירה שהוסק בה כבשש של תנניה משקם
 32 ועזרה. מקום שנטולין מבני ערב - מקום
 33 יש בכל שאין בהמה ויראע משם אם אין
 34 נוגנים לער שיה מפער מקומם. והוא סימן
 35 השטם ומקלולתה של ככל היא וכיבוד
 36 מורנו הרב רבי יצחק ראיתי שנטולים משם
 37 עפר לטוט לבניני המקום, וקפו סוף אותו
 38 מקום אין בו ישוב ולא ודע ולא נטיעה. נוד
 39 ופיסי - שגור להשתדמה וקיים.
 40 נתקללה

10 השירים בכלום - יצפה לחסידות, קהלת - יצפה לחכמה, קיוות - דיאג מן הפורענות. הרוואה
 11 מגלת אסתר - גם נעשה לו. שלשה חכמים הם: הרוואה רבי פחלום - יצפה לחכמה, רבי
 12 אלעזר בן עזריה - יצפה לעשיות, רבי ישמעאל בן אלישע - דיאג מן הפורענות. שלשה
 13 תלמידי חכמים הם: הרוואה בן עזאי פחלום - יצפה לחסידות, בן זומא - יצפה לחכמה, אחר
 14 - דיאג מן הפורענות. כל מיני חיות יפות לחלום, חוין מן הפלי ותקפו ותקפוד. והאמר מרי:
 15 הרוואה פיל פחלום - פלא נעשה לוי - לא קשיא, הא - דמסרה, הא - דלא מסרה. פל מי
 16 מחכת ביין לחלום, חוין מפר פסל וקדרום, והני מילי - דחננהו בפתיהו. כל מיני פירות יפין
 17 לחלום, חוין מפני תורה. כל מיני ירוק יפין לחלום, חוין מראשי הפתות. והאמר רבי: אלו
 18 איצטריי עד דהואי ראשי לפתותי - כי הוא - בכנייהו הוא. כל מיני צבעונין יפין לחלום, חוין
 19 מן התבולת. כל מיני עופות יפין לחלום, חוין מן קראי וקופאוי וקורפראי. והגוף הגוף מעין
 20 משיבין ומרחיבין, סימן. שלשה נכנסין לגוף ואין הגוף נהנה מהן: גודגודנות, וכפנות, ופני
 21 תמרה. שלשה אין נכנסין לגוף והגוף נהנה מהן, אלו הן: רחיצה, וסכות, ותשמיש. שלשה
 22 מעין העולם הבא, אלו הן: שבת, משמש, ותשמיש. תשמיש קמאי? איליקמא תשמיש המפה -
 23 הוא מכחש פחישו אלא: תשמיש נקבים. שלשה משיבין דעתו של אדם, אלו הן: קול המראה
 24 ירתי. שלשה מרחיבין דעתו של אדם, אלו הן: דירה נאה, ואשה נאה, וכלים נאים. [המשלה
 25 ושלשה ועשרה, סימן]. דבש - אחר מששים למן שבת - אש, דבש, וישבת, ותלום. אש
 26 אחר מששים לניהם, דבש - אחר מששים למן שבת. אחר מששים לעולם הבא, שנה
 27 אחר מששים למיתת, תלום - אחר מששים לבינהא. ששה דברים סימן יפה לחולה, אלו
 28 הן: עפוש, וזעה, שלשול, קרי, וישנה, ותלום. עפוש - דכתיב "עפשותיו תתל אור", וזעה -

29 דכתיב "בועת אפיך תאכל לחם", שלשול - דכתיב "מהר צעה להפתח ולא ימות לשחת", קרי - דכתיב "ויאזה ויע יאריך ימים",
 30 שנה - דכתיב "ושנתיו או ינוח לי", תלום - דכתיב "ותחלימני ותחייני". ששה דברים מרפאין את החולה מתליו ורפואתו רפואה,
 31 אלו הן: רובו, ותדרין, וסיסין, וישון, ונקבה, וזרת, ויורתת הקבר, ויש אומרים: אף דנים קמנים. ולא עוד אלא, שדנים קמנים
 32 מפרין ומכריין כל גופו של אדם. עשרה דברים מחזירין את החולה לחלו, וחלו קשה, אלו הן: בשר שור, בשר שמן, בשר ציל,
 33 בשר צפרים, וביצה צלירה, ותגלתח, ושחלים, והחלב, והבניה, ותמרין, ויש אומרים: אף אגוזים, ויש אומרים: אף קשאיים. תנא
 34 דבי רבי ישמעאל: לפה נקרא שמן "קשאיים" - מפני שהן קשין לגוף פתרות. איני? והכתיב "ויאמר ה' לה שני גוים בכנתך",
 35 אל תקרי "גוים" אלא "גוים", ואמר רב יהודה אמר רבי: אלו אנטונינוס ורבי, שלא פסק משלתם אל צנו ולא חזרת ולא קשאון,
 36 לא כימות החיים ולא כימות השמים? - לא קשיא, הא - פרכרבי, הא - פרכרבי, תנו רבנן: מן פבית - שלום פבית, אכל ושתה
 37 פבית - חוין יפה לבית, נטל מלים מן פבית - חוין רבנות. תרנאן א פפא ממסאיתא וסנדלא. כל דשקיל כפבית - מעלי, ר
 38 ממסאיתא ומנדלא, כל דרובי שכתב - מעלי, פר מעפרא ותדלא. "מקום ששעקרה ממנו עבודה זרה". תנו רבנן, הרוואה מרקוליס,
 39 אומר: "ברוך שנתן אפוס לעוברי רגונ". מקום ששעקרה ממנו עבודה זרה אומר: "ברוך שעקר עבודה זרה מארגונ, וכשם
 40 ששעקרה ממקום זה בן תעקר מכל מקומות ישראל, והשב לב עובדיהם לעבדך". ובחזון לארץ אין צריך לומר "והשב לב עובדיהם
 41 לעבדך" - מפני שרובה גוים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בחוץ לארץ צריך לומר כן, מפני שעתידים להגתיה, ששאמר "או
 42 אהפך אל עמים שפה ברורה". דרש רב המנא: הוואה ככל הרשעה צריך לברך חמש גרבות, ראה ככל - אומר: "ברוך שהתיר
 43 בכל הרשעה", ראה ביתו של נבוכדנצר - אומר: "ברוך שהתיר ביתו של נבוכדנצר הרשע", ראה גוב של אריות או כפשו האש
 44 - אומר: "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה", ראה מרקוליס - אומר: "ברוך שנתן ארך אפוס לעוברי רגונ", ראה מקום
 45 שנטולין ממנו עפר - אומר: "ברוך אומר ויעשה גזר ומקיים". רבא פי תוה חו חמרי דשקלי עפרא, סרף להו דיא על פניהו
 46 ואמר: והוא צריך לעקב רעותא דמריכו. מר בריה דרבנאי פי תוה מטי לבגלי, תוה שקיל עפרא במסודיה ושדו לגריא, לכתוב:
 47 מה שזאמר: "ומאנאותיה רעותא דמריכו השמר". אמר רב אשי: אנה הוא דרב המנא לא שמעי, לא אלא מרעיתא גריתכיהו לכתוב:

הל על אפור המור. אבל אם ערבן ואחר כך המצו, אם התרו בו משום האוכל טבל – לוקה. משום האוכל המין בפסח – לוקה, אפור המור הל על אפור קל, ואין אפור קל הל על אפור המור.

[דף ט"ז ע"א]

עשה פרי והשתתחה לו ומרחה, ואחר כך אכלו, אם התרו בו משום האוכל טבל – אינו לוקה. משום האוכל עבודה זרה – לוקה. אפור המור הל על אפור קל, ואין אפור קל הל על אפור המור. אבל אם מרחה ואחר כך השתתחה לו, אם התרו בו משום אוכל טבל – לוקה. משום עבודה זרה – לוקה, אפור המור הל על אפור קל, ואין אפור קל הל על אפור המור.

רבי בון בר חייה בעי: האוכל תרומת המין בפסח, למי הוא משלם? תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש, דאיתפלגו, הגזול תרומה מאבי אמו כהן, רבי יוחנן אומר: משלם לשבט. רבי שמעון בן לקיש אומר: משלם לעצמו. אמר רבי מנא קומי רבי יוסה: מסתברא יודה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן בהמש שהוא משלם לשבט. אומר ליה: אוף אנא סבר כן, שכן תרומה טמאה אפרה לשבט. אתא רבי יוסה בן רבי בון בשם רבי אהא: אפלו עליה פליגי.

רבי יוסה בעי: הנהגה מן התקדש פחות משנה פרוטה, מהו שיהא חייב בתשלומין? אמר ליה נישמעניה מן הדא: – "ואת אשר הטא מן הקדש ושלם" (ויקרא ה, טז) – פרט לפחות משנה פרוטה. אית תנאי תני, לרבות לתשלומין. מאן דאמר פרט לפחות משנה פרוטה לתשלומין לקרבן. מאן דאמר לרבות בתשלומין,

כמה דתימר תמן פחות משנה פרוטה, מזיד אף על פי שאינו משלם המש ואשם ושלם לשבט, ואמר אוף הכא כן.

אמרין חבריא קומי רבי יוסה:

[דף ט"ז ע"ב]

ולאו מתניתא היא? האוכל תרומת המין בפסח שוגג משלם קרן והמש, מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים. אמר לון: תמן אינו ראוי להשלים עליה, ברם הכא ראוי להשלים עליה.

שוגג בתרומה ומזיד בהמין. שוגג בתרומה ומזיד בנזיר. שוגג בתרומה ומזיד ביום הכפורים: אין תיפתרינה לשני דברים נחא ואין תיפתרינה לדבר אחד – מחלקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש:

הלכה ד' מתני' – אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בכפסת, בדפוס, בשעורים, בפסחין ובשיפון ובשבלת שועל. ויוצאין בדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכהנים בחלה ובתרומה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא נמלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. הלכות תודה ורקיקי גזיר, עשאן לעצמו, אין יוצאין בהן. עשאן למכור בשוק, יוצאין בהן.

גמרא – פתיב "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' (במדבר טו, יט) היתיה אומר, יהוה כל הדברים תיבין בחלה? תלמוד לומר: "מלחם" – ולא כל לחם. אם "מלחם" – לא כל לחם, אין לי אלא לחטים ולשעורים בלבד, שאר מינין מונין? תלמוד לומר "ראשית עריסותיכם", רבה.

ורבה את הכל. רבי יוסה בשם רבי שמעון: תני רבי ישמעאל בן רבי יונה, רבי זעירא, רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ישמעאל, אומר רבי מנא: אולית למיסרין, ושמעית רבי אהוה בר זעירא אומר, ואנא הוה אומר לה בשם רבי ישמעאל: נאמר "לחם" בפסח, ונאמר "לחם" בחלה, מה לחם שנאמר בפסח – דבר שהוא בא לידי מצה וחמין, אף "לחם" שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמין. בדקו ומצאו שאין לה בא לידי מצה וחמין אלא המשתת המינין בלבד, ושאר כל המינין אינן באין לידי מצה וחמין, אלא לידי סרוחן.

רבי יוחנן בן גורי אומר:

[דף י"ז ע"א]

קרמית תיבת בחלה, שהיא באה לידי מצה וחמין. ורבנין אמרי: אינה באה לידי מצה וחמין. ויבדקתה? על עקר בדיקתה הן חולקין. רבי יוחנן בן גורי אומר: בדקתה ומצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמין. ורבנין אמרי: בדקתה ולא מצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמין.

תמן תנינן, תפוח שרסקו ונתנו לתוף עפה והמצה – הרי זו אסורה. שעורין שנפלו לתוף תפוח של מים, אף על פי שהבאישו – מימיו מתרין. תני, רבי יוסה אומר: מתר. רבי אהא רבי אבהו בשם רבי יוסה בר חנינה: מה פליגין במתמין במימיו, אבל במתמין בגופו – דברי הכל מתר. רבי יוסי פדעתייה, כפוח דו אומר תמן – 'אין תבשילו' תבשיל ברויבי כה הוא אומר הכא: 'אין תמצו' חמין ברויבי. תני, פגה שטמנה בתבן ותררה שטמנה בגתלים, אם היו מקצתן מוליין – נפלין בשבת, ואם לאו – אין נפלין.

מנין שהכהנים יוצאים ידי חובתן בחלה ובתרומה, וישראל במעשר שני בפסח? תלמוד לומר "תאכלו מצות" – רפה. יכול יצאו ידי חובתן בפסחים? תלמוד לומר "בכל מושבתכם תאכלו מצות" – מצה הנאכלת בכל מושב, יצאו הכהנים שאינם נאכלין בכל מושב. התיבון, הרי מעשר שני הרי אינו נאכל בכל מושב! ראינו הוא להפדות ולהאכל בכל מושב.

רבי בון בר חיה בעי, הלכות בכסף מעשר שנטמא לרבי יודה, מהו דתניא, לקוח בכסף מעשר שנטמא – יפדה. רבי יהודה אומר: יקבר, אמרו לו לרבי יודא: מה אם מעשר שני עצמו שנטמא הרי הוא נפדה, הלכות בכסף מעשר שנטמא אינו דין שיפדה?

אמר להן: לא, אם אמרתם במעשר שני שכן הוא נפדה טהור ברחוק מקום, תאמר בלכות בכסף מעשר שאינו נפדה טהור ברחוק מקום? הואיל ואינו ראוי להפדות ולהאכל בכל מושב – אין יוצאים בו.

רבי שמעון בן לקיש בעי, מעתה חלת עפת מעשר שני בירושלים, הואיל ואינה ראויה להפדות ולהאכל בכל מושב אין יוצאים בה,

יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה ורקיקי גזיר. תלמוד לומר "שבעת ימים מצות תאכלו", מצה נאכלת כל שבועה ואין חלות תודה

[דף י"ז ע"ב]

ורקיקי גזיר נאכלין כל שבועה. רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: ממה שנאכלו חלות תודה ורקיקי גזיר בכל גבול ארץ ישראל, לא צריך השונה להוציאן ממושב.

רבי יוסה בשם רבי שמעון בן לקיש: זאת אומרת, שנאכלו חלות תודה ורקיקי גזיר בכל ערי ישראל, לפיכך לא צריך השונה להוציאן ממושב.

ניחא חלות תודה ורקיקי גזיר אינו כן. אמר רבי יוחנן: לית כאן גזירות, גזירות חובה היא. אמר רבי בון בר חיה: תפתר שפרכה חטאתו בשילה ועלתו ושלמיו בגוב וגבעון.

רבי הנניא רבי עזרה בעון קומי רבי מנא: לא כן אמר רבי בשם רבי יוסה? שלמי חגיגה הבאים בכמה פשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה! אלא פרבי יהודה, דרבי יהודה אמר: חטאת ופסח ליהיד בכמה גדולה, אין חטאת ופסח ליהיד בכמה קטנה. לא אתיא אלא פרבי שמעון, דרבי שמעון אמר: מנין שגזרק עליו אחד מן הדמים – התר הגזיר לשתות ביין ולטמא למתים.

רבי סימון בשם רבי יושע בן לוי: אותו שאדם יוצא בו ידי חובתו בפסח, צריך שלא יהא בו משקין. רבי ירמיה אומר: למצוה איתאמרת. רבי אומר: למצוה איתאמרת. רבי יודה בן פזי אומר: לעיוב איתאמרת. מלתיה דרבי בון בר תיה אומר: לעיוב איתאמרת. התיב רבי בון בר תיה: והתנינן חלות תודה, אית לך מימר חלות תודה שאין בהן משקין? אומר רבי יוסה: תפון רביעית היא, ורביעית מתחלקת לכמה מינין.

והיידא אמרה דא? יכול יצא ידי חובתו ברכוכה? תלמוד לומר: "ושמרתם את המצות" – מצוה שצריכה שמור, יצאת זו שאינה צריכה שמור. מפני שאינה צריכה שמור,

[דף י"ח ע"א]

הא אם היתה צריכה שמור יוצאין בה?

והא תני יוצאין במצוה מתבלת אף על פי שאין בה טעם דגון, והוא שיהא רבה דגון. סברין מימר, מתבלת משקין. נאמר מתבלת שמשמין מתבלת אגוזים. והיידא אמרה דא? יכול שאינו יוצא בפסח אלא בפת הדראה. מנין אפילו כמצות שלמה? תלמוד לומר: "תאכלו מצות" – רבה, אם בן, מה תלמוד לומר "להם עני"? פרט לפורסין, ולחלת המסרת ולאשישה.

יוצאין במצוה עכה עד טפה פלהם הפנים,

יוצאין במצוה נא כדי שתיפרש ולא תיעשה גידין גידין.

מצוה הישנה, תפלוגתא דבית שמאי ובית הלל. אומר רבי יוסה: דברי הכל הוא, מכיון שלא עשאה לשם הפסח – דבר פרי שלא דקדק בה.

יוצאין בפרקין, בין מצרין בין שאינן מצרין, אף על פי שאמרו אין עושין סריקין מצרין בפסח. תני, אומר רבי יודה: שאל ביתוס בן זנבין את רבן גמליאל ותכמים בביבנה, מהו לעשות זריקין המוצרין בפסח? אמרו לו: אסור, מפני שהאשה משתתהא בהן, והן באין לידי חמין. אומר להן: אם בן, יעשו אותן במקום אסור לו: יהו אומרין כל הפרקין אסורין וסריקין ביתוס בן זנבין מתרין. תני, רבי יוסה אומר: עושין סריקין בפרקין, ואין עושין סריקין בגלוקאאות.

הלכה ה' מתני' – ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בהזרת, ובקלשין, ובתמכא, ובחרתבינא, ובפרור. יוצאין בהן בין לחין בין יבשין, אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין.

ומצטרפין לבזית. ויוצאין בקלח שלקח, ובדמאי, ובמעשר ראשון שנפלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו.

גמרא – בהזרת – חסין. בעלשין – טרוקסימוז. ובתמכה – גנגידין. ברחבינה – רבי יוסי ברי בון אמר רבי יוסי הלי. ובמרוז – גרק מר ופניו מכסיפין ויש לו שרף. התיבון, הרי תורת מתוק, הרי אינו קרוי תורת אלא מתוק. רבי היא בשם רבי הושעיא: כל עצמן אין הדבר תלוי אלא בהזרת, מה תורת תחלתה מתוק וסופה מר, כך עשו המצריים לאבותינו במצרים, בתחלה "במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך", ואחר כך "וימרו את תייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים";

בין כמושין – אית תניי תני: אבל לא כמושין. אמר רב הקדא: מאן דאמר 'כמושין' – בקלח, מאן דאמר אבל לא כמושין' – בעליו.

רבי היה בשם רבי יוחנן: זית כבוש, אמר עליו: 'בורא פרי העין'. רבי בנמיזן בר יפת בשם רבי יוחנן:

[דף י"ח ע"ב]

גרק שלוק, אמר עליו: 'שחבל נהיה בדברו'. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מתניתא מסיעה לרבי בנמיזן בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין. אם בעיינן הם – יצא בהם ידי חובתו בפסח.

אמר רבי זעירה: מאן ידע משמע מן רבי יוחנן יאות רבי היה בר בא או רבי בנמיזן. לא רבי היה בר בא? ועוד מן הדא, מן מה דאנן חמיין רבנין עליו לברייתא ונסבין תורמוסין ומברכין עליהון 'בורא פרי האדמה'. ותורמוסין לא שלוקין הן? אין תימר שנייה היא שאמרה תורה מרורים. תורמוסין, ביון ששלקן בטלה מדתן. אמר רבי יוסי בי רבי בון: ולא פליגי, זית על ידי שדרכו לאכל חי, אפלו כבוש – בעינן הוא, גרק ביון ששלקו – נשתנה.

הלכה ו' מתני' – אין שורין את המרסן לתרנגולים, אבל חולטין. האשה לא תשרה את המרסן שתוליד בידה למרחיו, אבל שפה היא בכשרה יבש. לא ילעום אדם הפוין ויניח על מכתו בפסח, מפני שהן מהמיצות.

גמרא – תני, רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר משום אביו: אי זו המעיסה? הנותן חמין לתוך קמה. חליטה – קמה לתוך חמין. והכא בין חמין לתוך מרסן בין מרסן לתוך חמין, בשניש בהן שמנונית. מלוגמה שנברחה, אית תניי תני – זקוק לבער. ואית תניי תני – אין זקוק לבער. מאן דאמר זקוק

לבער' – בשנת המצה ואחר כך נסרחה. ומאן דאמר 'אינו זקוק לבער' – בשנסרחה ואחר כך נתהמצה.

הלכה ז' מתני' – אין נותנין את הקמח, לא לתוך חרסת ולא לתוך חרדל. אם נתן – יאכל מיד. רבי מאיר אומר: אין מבשלין את הפסח, לא במשקין, ולא במי פרות. אבל סכין ומטבילין אותו בקו. מי תשמישיו של נהתום – ישפכו, מפני שהן מחמיצין.

גמרא – תני, אין נותנין את הקמח לתוך חרסת או לתוך חרדל, אם נתן – יאכל מיד. ובלבד שלא ישחא. רבי מאיר אומר, מפני שהוא משחא.

בתיב "ובשל מבשל במים" (שמות יב, ט) אין לי אלא מים, מנזן לרבות שאר משקין? תלמוד לומר "ובשל מבשל" – מכל מקום.

[דף י"ט ע"א]

עד בדין רבי עקיבה, רבי ישמעאל? תני רבי ישמעאל: קל וחמר, מה אם מים שאינן מפנין טעמן, את אמר אסור, שאר משקין שפנין טעמן לא כל שבין?

אין לשון מצה במשקין, אבל מקטפין אותה במשקין. אמר רבי עקיבה: אני הייתי עם רבי אליעזר ועם רבי יהושע בספינה ולשתי מצתן במשקין.

אין לשון מצה ברותהין, מפני שהן חולטין, ולא בפושרין מפני שהן מחמיצין, אבל לשון אותן בצונין. והא תנינן כל המנהות גלושות בפושרין ומשמרן שלא יחמיצו? רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש: תמן הדבר מסור לפנהינם, והפנהינם זריזין הן, והכא הדבר מסור לנשים, והנשים עצלות הן. לא צורקה דלא. הפנהינם עצמן מהו שילשו מצתן בפושרין? יבא תהדא תנא רבי זכריה תתניה דרבי לוי: נדה חופפת ובורקת, בהנת אינה חופפת ובורקת. נדה בהנת חופפת ובורקת, שלא לחלק בין נדה לנדה, והכא שלא לחלק בין מצה למצה.

מי תשמישיו של נהתום ישפכו מפני שהן מחמיצין. אית תניי תני, שופכן במקום אשפרן. אית תניי תני, שופכן במקום קמפרם. אמר רבי יוסה: מאן דאמר שופכן במקום אשפרן – בשתיה אשפרן גבוה, מאן דאמר במקום קמפרם – בשתיה קמפרם גדול. אמר ליה רבי פנהם בשם רבי אילא: הכין הוה רבי חיי בה:

שָׂרָה הַטוֹיָן וְשְׁעוּרִים בְּמִיָּם, נִתְהַמְצוּ – אֲסוּרוֹת, לֹא נִתְהַמְצוּ – מִתְרוֹת. רַבִּי יוֹסֵה אָמַר: שָׂרָה שְׁעוּרִים בְּמִיָּם, נִתְפַקְעוּ – הָרִי אֵלֹי אֲסוּרוֹת. שְׂרִיָּין בְּחֻמֵּי – מִתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהַחֲמִין צוֹפְדִין. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הָיָה לוֹ יוֹן קוֹסֶם, יָהֵב בְּגוּיָה שְׁעָרִין בְּגִין דִּיקְחָמֵי, שָׂאל לְרַבִּי אִימִי, אָמַר לֵיהּ: צְרִיף אֶת לְבַעַר. רַבִּי חֲנִינָא בְּרִיהַ דְּרַבִּי בַחַיִּי הָוָה לֵיהּ דְּבִשׁ מְזִיף בְּסוּלִית שָׂאל לְרַבִּי מְנָא, אָמַר לֵיהּ צְרִיף אֶת לְבַעַר. חַד מִן אִילָיִן דְּרַבִּי בַחַיִּי הָוָה לֵיהּ נְרַבִּין דְּמִשַׁח בְּגוּ אִיצְרָה דְּחָטִיִּים. שָׂאל לְרַבְּנִין, אָמְרִין לֵיהּ: אִיזִיל גְּרוּף מִן תּוֹחֲתֵיהֶן. הוֹרִי רַבִּי אִימִי, בְּאִילָיִן נְרַבִּיא דְּכּוּתָהּא מְמַלָּא אוֹתָן מִיָּם שְׁלֶשָׁה יָמִים מַעַת לְעַת.

הדרן עלך כל שעה

פָּרָק שְׁלִישִׁי

הַלְכָה א' מִתְנִי' – וְאֵלֹי עוֹבְרִין בְּפִסְתָּה: פּוֹתַח הַבְּבֵלִי, וְשֹׁכֵר הַפּוֹדִי, וְחֲמִין הָאֲדוּמִי, וְזִיתוּם הַפּוֹצְרִי, וְזוּמָן שֶׁל צְבָעִין, וְעַמִּילָן שֶׁל טַבְּחִין, וְקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים. רַבִּי אֲלֵיעָזָר אוֹמֵר: אַף תְּכַשִּׁימִי נְשִׁיִּים. זֶה הַבְּבֵלִי,

[דף י"ט ע"ב]

כָּל שֶׁהוּא מִיָּן דְּגָן – הָרִי זֶה עוֹבֵר בְּפִסְתָּה, הָרִי אֵלֹי בְּאוֹהֲרָה וְאִין בְּהֵן מִשּׁוּם פִּרְתָּה.

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי מְנָא: וְכוּלְהוֹן עַל יְדֵי מוּיִי .

פּוֹתַח הַבְּבֵלִי – הוּ יָהֵב בֵּיהּ מִלְמוּלִין דְּלִישׁ. שֹׁכֵר הַפּוֹדִי, הוּ יָהֵב לְמַח דְּשְׁעָרִין. חֲמִין הָאֲדוּמִי – בְּסִמְכָה דְּרוּמִיא. בְּרַאשׁוֹנָה שְׁהִי עוֹשִׂין יוֹן בְּטַהֲרָה לְנִסְכִּים, לֹא הָיָה יוֹן מְחַמִּין, וְהוּוֹן יִתְבִּין בְּגוּיָה שְׁעָרִין בְּגִין דִּיקְחָמֵי, וְהוּוֹן צוֹנְחִין לֵיהּ בְּסִמְכֵי דְרוּמִיָּה. זִיתוּם הַפּוֹצְרִי – זִיתִיָּה. זוּמָן שֶׁל צְבָעִין – הוּ יָהֵב בְּגוּיָה קוֹצֶם בְּגִין דִּיקְלוּט צִיבְעָא. עַמִּילָן שֶׁל טַבְּחִין – אָמַר רַבִּי הִיא בְּרַא: מְבִיא מְלִילוֹת שְׁלֵא הִבִּיא: שְׁלִישׁ וְכוּתְשָׁן וְעוֹשָׂה אוֹתָן כְּחַלּוֹת חֲרִיעַ, וְנִתְנָן בְּקַדְרָה וְהוּא עֶבֶד פִּילְדִין.

וְקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִין – בְּאֶלְבָּסְנִדְרִיאָה עֶבְדִין אֲמִבְמִיּוֹת שֶׁל בְּצֶק.

רַבִּי אֲלֵיעָזָר אוֹמֵר אַף תְּכַשִּׁימִי נְשִׁיִּים – אִית תְּנַי תְּנִי, 'תְּכַשִּׁימִי'. וְאִית תְּנַי תְּנִי 'מְפּוּלִי'. מֵאֵן דְּאָמַר 'מְפּוּלִי' כָּל שְׁבֹן 'תְּכַשִּׁימִי'. מֵאֵן דְּאָמַר 'תְּכַשִּׁימִי' הָא 'מְפּוּלִי' – לֹא.

בתיב "כל מהמזאת לא תאכלו" לרבות פותח הפכלי ושכר המדי והמין האדומי שיהו באזהרה. יכול יהו בהפרת? תלמוד לומר "פי כל אכל המין ונכרתה" (שמות יב, טו). הכריא בעז קומי רבי יונה: הכא בתיב 'כל' והכא בתיב 'כל', הכא את מרבה והכא את ממעט? אמר לון: כאן רבה באוכלין כאן רבה בנאכלין. התיבון, והתני יוצאין במצה מתבלת אף על פי שאין בה טעם דגן, והוא שיהא רבה דגן, ואלו הואיל ורפן המין יהא חיב? אמר לון: שגיא היא, דבתיב "לחם" ואלו אינן לחם. התיב רבי יוסה: והתני

[דף כ' ע"א]

כל עצמו אינו קרוי לחם אלא מצה, "שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני". הכא את יליף מצה מהמין. ועוד מן הדא דתני יוצא הוא אדם ידי חובתו פרוק שרוי ופרוקי מבשל שלא נמחה, לא אמר אלא שלא נמחה, הא אם נמחה – לא, וילעגין המין את אמר המחה את המין ונמיו – חיב. מאי בדין? רבי יוסי בשם רבי אידי: אין המוצא המין ברור.

מהו שילקה? רבי ירמיה בשם רבי לעזר, רבי לא בשם רבי שמעון בן לקיש: אף ללקות אין לוקה, דתני, על המין ברור חיב פרת, ועל ערובו סופג ארבעים. רב אמר: זה שיעור, ואמר זה פותח הפכלי ושכר המדי. אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא: תפתר בהמין ומצה שנתערבו. אמר רבי יוסה: קושיותה על הדא דרבי בון בר כהנא, מה נן קיימין? אם בשרבו המין – חיב פרת. אם בשרבו מצה – יוצא בהן ידי חובתו בפסת. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: תנא רבי יושע אונגיה: תפתר שיש בו המין ואין בו כזית, פרבי שמעון, דרבי שמעון אמר: כל שהוא – למכות.

רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: קנדה שבשל בה מודה – לא יבשל בה מאותו המין אלא לאהר הפסת, הא ממין אחר מתר, ובלבד לאהר שלשה תבשילין. בשם שהוא כמל על שאינו מינו פה יבטל על מינו. מין מעורר על מינו לאסר.

אמר רבי יעקב בר זבדי: רבי אבהו מפקד לטהונייא דלא מיתן קופייא אילין על אילין, דלא ורתהון ויהמאן. רבי חיננא בר פפא

[דף כ' ע"ב]

אזל ליה גבי טהונייא. רבי יוסי בי רבי בון טהון ליה צרף. רבי אבון הורי לטהונייא מיתן טרמין דמיו בגין מידיה ומתלנה ארבעה זימנין.

רבי חנניה ורבי מנא, חד אמר: בעשכין שרי, מטננה אסור, וחורנה: מוחלף. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל: ואפילו פמאן דאמר בעשבים שרי, בלוקמן מושש שעוה ולמעלו, מה דמלא פייגא מינהון.
הלכה ב' מתני' – בצק שבסדקי ערבה, אם יש כזית במקום אחד – תיב לבער. ואם לא – במל במעוטו.

וכן לענין הטמאה, אם מקפיד עליו – חוצין. ואם רוצה בקיומו – תרי הוא כערבה.
 בצק החרש, אם יש פיוצא בו שהחמיץ – תרי זה אסור.

גמרא – חבריא בשם רבי יוחנן, רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי: בנגלף פלו באחת. עד פדון לח, יבש – מאחר שאלו היה לח היה נקלף פלו באחת, ואפילו יבש בסדר הזה.

רבי ירמיה בשם רבי זעירה: שני הצתאי זיתים בתוף הבית – אין הבית מצרף. בתוף הקלי – הקלי מצרף. והא תנינן פחות מיכן – במל במעוטו?! כאן בתלוש וקאן במחבר.

מהו מעטו פמל, או מכיון שנראה לבער צריך לבער את פלו? עד איכון? סברין מימר עד רפה של ערבה, מה מעט רפה של ערבה במל או מכיון שנראה לבער צריך לבער את פלו.

[דף כ"א ע"א]

תמן אמר רבי ירמיה בשם רבי זעירה: שני חצי זיתים בתוף הבית – אין הבית מצרף. בתוף הקלי – הקלי מצרף, והכא הוא אמר הכין?!

אם הקפיד עליו חוצין הוא לטבילה, ואם לאו אינו חוצין לטבילה. היא טבילה היא הנה. אינו חבור לטמאה, מן הדא, אם רוצה הוא בקיומו הוא כערבה, ואם לאו כגופה של ערבה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: כך שנה רבי – צואה שתחת הפסא – חבור לטמאה ואינו חבור להנה. רבי שמעון בן לקיש בשם רבי שמעון בר כהנא: אבר מדלדל, צפרן מדלדלת, וצואה שתחת הפסא והדוק קירייה, וקירייה. רבי יוסי בן רבי בון אמר: אף פשות שלקטו – חבור לטמאה ואינו חבור להנה. מה בין טמאה מה בין הנה? אמר רבי לא: בהנה פתיב "הנה על האהל ועל כל הכלים", ועל כל המקומין שבבלי ברם הכא "לכם" – כל שהוא לצרה לכם.

תמן אמרין טרקטה. הורי רבי יצחק מיעבד חד. תרי תלתא – אסור, אלא אין שוג ידוי במיא.

תני, קובטיות בירתינות - צריך לבער. הורי רבי יוסי באילון פלוליןא - צריך לבער.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בצק שצנן, לא היה שם אחר פיוצא בו שהחמיין, עד איכן? רבי יעקב בר אהא רבי עולא דמיקרין בשם רבי הננינה: עד כדי הלוח ארבע מיל.

הלכה ג' מתני' - פיצד מפרישין חלה בטמאה ביום טוב? רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם, עד שתאפה. רבי יהודה בן בתירא אומר: תטיל בצונן. אמר רבי יהושע, לא זה הוא חמין שמהרים עליו ב"ל יראה ובכל ימצא, אלא מפרשתה ומניחתה עד הערב, ואם החמיצה - החמיצה.

גמרא - מתניתא בשנממאת לאדר לגולה,

[דף כ"א ע"ב]

אבל אם נממאת קדם לגולה - יעשנה קבין. ובשלושה ביום טוב, אבל אם לשה מערב יום טוב, פהדא דתני: חלש עסה ביום טוב - מפריש חלתה ביום טוב. לשה מערב יום טוב, ושכח להפריש חלתה - אסור לטמלה, אין צריך לומר לפול ממונה.

'עירס' לא אמר, אלא לשו! הא עירס לא. אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה: תפתר בעסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף. אמר רבי יוסה בי רבי בון: בדיון היה בעסה מהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף, תקנה תקנו בה שפרישנה תחלה, שלא תטמא את העסה. מתניתא ביום טוב של פסח, הא בעצרת ובהג מתר. רבי יוסה בי רבי בון, רבי חונא בשם רבי אהא: אפילו בעצרת ובהג אסור על שם: "כל מלאכה לא יעשה בהם". מה בינה לקניבת ירק? של תרומה זו ראויה לאכילה וזו אינה ראויה לאכילה. רבנין דמיקרין בעיין: מה בינה לבורר קטנית ביום טוב?

פיצד יעשה? על דרבי אליעזר - מערים ואומר: זו אני רוצה לוכל, וזו אני רוצה לאכול! ואופה את פלה. ובשהוא רודה, מערים ואומר: זו אני רוצה לישן זו אני רוצה לישן, ומשיר אחת. אמר ליה רבי יושוע:

[דף כ"ב ע"א]

לא נמצאת בשורה קדשים ביום טוב? אמר לו רבי אליעזר: מאליהן הן נשרפין. אמר לו רבי יושוע: לא נמצאת עובר על "כל יראה וכל ימצא"? אמר לו: מטב לעבור מצוה בלא תעשה שלא באת לפנוי ממצוה בלא תעשה שבאת לפנוי.

אמר רבי פנחס: איתין אילין פלוגתא באילין פלגותא, דתנינן תמן: הנתנין במתנה אחת וכו'. אמר לו רבי אליעזר: ולא נמצאת עובר על "בל תגרע"? אמר לו רבי יהושע: ולא נמצאת עובר על כל תוסף? אמר לו: מטוב לעבור על מצות בלא תעשה שלא באת לפני, ממוצה בלא תעשה שבאת לפני.

על דעתיה דרבי אליעזר – יקרא לה שם וירדנה. אסורה לטלטל וירדנה? ויקרא לה שם, שמא ישבח ויאכל. וירדנה ויקרא לה שם ויולד עמה אחרת לקרן זוית, כהיא דתנינן תמן: מטלטלין תרומה מהורה עם הממאה עם החליו. ולא דמיא, תמן ממאה לצרף מהורה, ברם הכא חליו לצרף ממאה.

חבריא בעיי וישליכנה לאשפה ויקדשנה! ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו? ויקדישנה וישליכנה לאשפה! ויש אדם מבקיר דבר שאינו שלו?

רבי ירמיה בעי: ויפרידנה וישליכנה לאויר הבית ויקרא לה שם! תמן אמר רבי ירמיה בשם רבי זעירה: שני חצוי ויתים בתוך הבית – אין הבית מצרף. בכלי – הכלי מצרף, והכא הוא אמר הכין? אמר רבי יוסה:

[דף כ"ב ע"ב]

עד שהוא באויר הבית ויקרא לה שם. אויר הבית מצרף לחלה, אין קרקע הבית מצרף לחמין.

אותו ואת בנו שנפלו לבור, רבי אליעזר אומר: יעלה את הראשון על מנת לשחוט וישחט והשני עושין לו פרנסה שלא ימות. רבי יושע אומר: יעלה את הראשון על מנת לשחוט ולא ישחט, ויערים ויעלה את השני, אף על פי שחשב שלא לשחוט אחד מהן – מתר.

רבי בון בר היה בעי: מהלפה שיטתיה דרבי אליעזר, תמן הוא אמר אסור להערים, והכא הוא אמר מתר להערים. הכא משום "בל יראה ובל ימצא", תמן מה אית לך?

מהלפה שיטתיה דרבי יהושע, תמן הוא אמר מתר להערים, והכא הוא אמר אסור להערים. אמר רבי אדי: כאן שבות וקאן חייב הפאות. אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן כדי לחוס על נכסיהן של ישראל, הכא מה אית לך? רבי יצחק ורבי יאשיה, חד פתדין וחד פתדין.

דרש רבי ברכיה פהדא דבן בתירה. מתניתא אמרה בן: תפח תלמיש בצונן. מיליהון דרבניו פליגי, דמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר: כל מקום ששנה רבי מחלוקות וחזר ושנה סתם הלכה בסתם.

הלכה ד' מתני' – רבן גמליאל אומר: שלש נשים לשות באחת ואפות בתנור אחד זו אחר זו. והכמים אמרים: שלש נשים עוסקות בכצק. אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. רבי עקיבה אומר: לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורין שוין. זה הכלל, תפח – תלמיש בצונן.

גמרא – תני, הראשונה כדי שיהא כדי הסיקה והשניה כדי שני הסיקין ואפיה אחת. והשלישית כדי שלשה הסיקין ושתי אפיות. אם עשת כבר ראשון אחרון כדי שלשה הסיקין ושלש אפיות.

תני, גמרא זה לישתה, וגמרא זה קיטופה, וגמרה זה הסיקה, הראשונה שיהא כדי הסיקה, והשניה כדי הסיקה ואפית חכרתה, והשלישית כדי שני הסיקין ואפיה אחת. אם עשת כבר ראשון אחרון –

[דף כ"ג ע"א]

כדי שני הסיקין ושתי אפיות.

רבן גמליאל אומר: שלש נשים לשות באחת ואפות בתנור אחד זו אחר זו. והכמים אמרים: שלש נשים עוסקות בכצק. אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. תני רבי הושעיה: אחרת באה ולשה תחתיה. אית תני תני, בחיטין – שלשת קבין, ובשעורין – ארבעת קבין. אית תני תני, בחיטין ארבעת קבין ובשעורין שלשת קבין. מאן דאמר בחיטין שלשת קבין – בשיש בהן שמנונית. בשעורין ארבעת קבין – בשאין בהן שמנונית. מאן דאמר בחיטין ארבעת קבין – דאינון הפיו, ובשעורין שלשת קבין – דאינון רטישין.

הלכה ה' מתני' – שיאור ישרף, והאכלו פטור. סדיק ישרף, והאכלו – חיב כרת. ואי זהו שיאור? בקרני הנבים. סדיק שנתערבו סדקיו זה בזה; דברי רבי יהודה. והכמים אמרים: זה וזה האכלו חיב כרת. איזהו שיאור? כל שהכסיפו פניו, באדם שעמדו שערותיו.

גמרא – רב הונא בשם רב: מתר להאכלו לכלבו. תני בר קפרא, אין לה סדק מלמעלן שאין תחתיו כפה סדיקין.

הלכה ו' מתני' – ארבעה עשר שחל להיות בשבת – מבערין את הכל מלפני השבת; דברי רבי מאיר. והכמים אמרים: בזמן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: תרומה מלפני השבת וחלון בזמן.

גמרא – אתיא דרבי מאיר דרבי יעזר ורבה מן דרבי אליעזר, דרבי אליעזר אומר: שלא יבוא לידי "בל יראה ובל ימצא". רבי מאיר אומר: שלא יבוא לספק "בל יראה ובל ימצא". אתיה דרבני דרבי

מסכת פרה פרק שני

א. רבי אליעזר אומר: אינה נקחת מן העובדי כוכבים. אמרו לו: מעשה ולקחיה מביין העובדי כוכבים בצידן ו'דומא' שמו. רבי יהודה אומר: משמרין אותה שלא לעבד בה כל עבודה. אמרו לו: אם כן, אין לדבר סוף! אלא הרי היא בחזקת כשרה. רבי מאיר אומר: פרה שגלגלי עיניה שחורין, אם אין פרה אחרת כיוצא בה - כשרה. נטלו קרנים וטלפים והזכר עמהן - כשרה יוצא הפן. רבי שמעון מכשיר אתגן, ומחיר - פסולה. ורבי אליעזר מכשיר, שנאמר (דברים כג, יט): "לא תביא אתגן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך" - אין זו באה לבית.

ב. כל עבודות שחייבין עליהן במקדשין - פסולה בפרה. נכנסה לרבקה ודשה עם אמה - כשרה. בשביל שתינק ותידוש - פסולה. זה הכלל, כל שלצרכה - כשרה. לצרך אחרת - פסולה. והעל פוסל לעבודה ושלא לעבודה. נפדית על כל פסול שבה מתה - תפדה. מצא אחרת נאה הימנה - תפדה. שחטה על גבי מערכתה - אין לה פדיון. אם מתרומת הלשכה היתה באה - דמיה נופלין לתרומת הלשכה.

ג. חמר בפרה מה שאין במקדשין, ובמקדשין מה שאין בפרה, שהפרה אינה כשרה אלא אדמה, ועבודה פוסלת בה, מה שאין בן במקדשין.

ד. חמר במקדשין, שהמקדשין אינן נפדין אלא על מום קבוע, ואין יוצאין לחלין לגזו ולעבד. והגזו והעובד בהן - סופג את הארבעים, מה שאין בן בפרה. חמר בעגלה מה שאין במקדשין, חמר במקדשין מה שאין בעגלה, שהעגלה - שנים פוסלת בה, והעבודה פוסלת בה, מה שאין בן במקדשין. חמר במקדשין, שהמקדשין אינן נפדין אלא על מום קבוע, ואין יוצאין לחלין לגזו ולעבד, והגזו והעובד בהן - לוקה את הארבעים, מה שאין בן בעגלה. חמר בפרה

מה שאין בעגלה וחמר בעגלה מה שאין בפרה, שהפרה אינה כשרה אלא אדמה, ומומין פוסלים בה, ושעשה עמה מלאכה - פסולה, מה שאין בן בעגלה. חמר בעגלה, שהעגלה שנים פוסלת [בה] - מה שאין בן בפרה.

ה. היו בה שתי שערות שחורות או לבנות. בתוך גומא אחת - פסולה. בתוך שתי גומות - כשרה. רבי יהודה אומר: אפלו שתי גומות והן מוכיחות זה את זה - פסולה. היו בה שתי שערות עקרון מאדים וראשן משחיר. רבי יוסי בן המשלם אומר: מספר את העליון ואינו חושש משום גזוז.

מסכת פרה פרק שלישי

א. מה בין כהן השורף את הפרה לכהן של יום הכפורים? אלא כהן של יום הכפורים - הפרשתו לקדשה ואחיו הכהנים נוגעין בו. כהן השורף את הפרה - הפרשתו לטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעין בו, חוץ מן המסייעין אותו ואותן שהן מזין עליו.

ב. חצרות היו בירושלים בנויות על גבי הסלע, ותחתיהן חלל, מפני קבר התהום. ומביאין נשים מעברות ויולדות שם, ומגדלות שם את בניהן עד שיהיו כבני שבע כבני שמנה שנה, ומביאין שורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין עליהן. רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות כל עקר, מפני שדעתו של תינוק גסה עליו, שמא יוציא ראשו או אחד מאבריו ויטמא בקבר התהום, אלא מביאין שורים המצרים שפריסן רחבות, והתינוקות יושבין על גביהן, וכוסות של אבן בידם. הגיעו לשילוח, ירדו ומלאו וישבו להן על גביהן, והכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה. אמר לפניו רבי יעקב: כוסות היו תלויין בקרני שורים, כיון ששהו שורים לשתות - נתמלאו הכוסות. אמר להם: אל תתנו מקום לצדוקים לרדות אחריהם.

ג. באו לשער היוצא מעזרת נשים לחיל, וקלל של אבן היו קבועין בכתל של עזרת

נשים, וכסויהן של אבן. נראין בחיל, ובתוכן אפר מכל פרה ופרה שהיו שורפים, שנאמר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת". מכה את הזכר ונרתע לאחוריו, ואפרו נשפך, נוטל ומקדש מזה שמשפך. מעשים אלו עשו כשעלו מן הגולה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: אפרן ירדה עמהן לבל ולעלה. אמרו לו: והלא נטמא בארץ העמים! אמרו להם: לא גזרו טמאה על ארץ העמים אלא לאחר שעלו מן הגולה.

ו. כפתורה בחבל של מגג, ונתנוה על גבי המערכה. ויש אומרים במוכני היתה עולה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: כבש היו עושין לה שהיתה עולה בו, ראשה לדרום ופניה למערב. כיצד היה עושה? שוחט בימינו ומקבלו בשמאלו, ומזה באצבעו הימנית. ואם שנה - פסול. רבי יהודה אומר: בימינו היה שוחט, ונותן הספין לפניו, או לזה שעומד בצדו, ומקבל בימינו, ונותן בשמאלו, ומזה באצבעו הימנית, ואם שנה - פסול. נתו בידו, כשהוא מזה, בין חוץ לגתה ובין חוץ למערכתה - פסול. רבי אליעזר בן יעקב אומר: חוץ לגתה - פסול. חוץ למערכתה - יחזיר. ואם לא החזיר - כשר. ואם הוציא הדם שבידו והחזירו - כשר.

ז. פקע מעורה ומשערה ומבשרה חוץ לגתה - יחזיר. ואם לא החזיר - פסול. חוץ ממערכתה - הרי זה מרבה עליו עצים, ושורפו במקומו. רבי אליעזר בן רבי שמעון אומר: כזית - מעכבת. פחות מכזית - אין מעכבת. פקע מקרנה ומטלפה ומפרשה - אינו צריך להחזיר, שכל דבר שאין מעכב בחיה - אין מעכב בשרפתה. רבי אליעזר בר צדוק מוסיף: "אשליך? אשליך? אשליך?" והם אמרו לו: "הן! הן! הן!" שלש פעמים על כל דבר ודבר. בין שקרעה ביד בין שקרעה בסכין, ובין שנקרעה מאליה ובין שהשליך לתוך גופה, בין שהשליך לתוך שרפתה, בין שהשליך שלשתן כאחת, בין שהשליך שלשתן זה אחר זה - כשרה.

ח. נתנן עד שלא הצת האור ברבה, או משנעשית אפר - פסולה. נטל עצם או שחור וקדש בו - הרי זה לא עשה בו כלום. אם יש

ד. ישמעאל בן פאבי שרף שתיים, אחת בטבול יום ואחת שנעשית במערבי השמש היו דנים עליה. אמרו לו: מעשר נאכל בטבול יום ותרומה נאכלת למערבי שמש. מעשר שנאכל למערבי שמש - כל שכן שהוסיפו לו קדשה. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים חוץ מן הקלעים. קדשים קלים נאכלין לפנים מן הקלעים - כל שכן שהוסיפו להן קדשה. קדשי קדשים נאכלים ליום אחד וקדשים קלים נאכלים לשני ימים. קדשים קלים הנאכלים ליום אחד - כל שכן שהוסיפו להן קדשה. אמר להם: אם מקימין אנו אותה מוציאין אנו שם רע על הראשונות, שהיו אומרים טמאות הן, גזרו עליה וספכה ועשה אחרת בטבול יום.

ה. וכבש היו עושים מהר הבית להר המשחה, כפין על גבי כפין, וכפה כנגד האטם, מפני קבר התהום. רבי יהודה אומר: לא היה שם כבש אלא עמודים של שיש היו קבועין בארץ, וכלונסאות של ארז על גביהן, והפרה לא היתה צריכה לצאת בכבש. ומטמאין היו הפהן השורף את הפרה, מפני הצדוקין, שלא יהו אומרים: 'במערבי שמש היתה נעשית'. ומעשה בצדוקי אחד שהעריב שמשו, ובא לשרף את הפרה. וידע בו רבן יוחנן בן זכאי, ובא וסמך שתי ידיו עליו. ואמר לו: 'אישי כהן גדול! מה אתה נאה להיות כהן גדול! רד וטבול אחד! ירד וטבל, ועלה. לאחר

בו אָבֵק כָּל שְׁהוּא, או עֲצָם מְגוּפוֹ - כּוֹתֵשׁוּ וּמְקַדָּשׁ בּוֹ וְכָשֶׁר. וְחוֹלְקִין אוֹתוֹ לְשִׁלְשָׁה חֻלְקִים: אֶחָד נִתֵּן בְּחֵיל, וְאֶחָד נִתֵּן בְּהַר הַמְּשָׁחָה, וְאֶחָד מִתְחַלֵּק לְכָל הַמְּשָׁמְרוֹת. זֶה שֶׁמִּתְחַלֵּק לְכָל הַמְּשָׁמְרוֹת - הֵיזֵי יִשְׂרָאֵל מִזֵּין הַיָּמָנָה. זֶה שֶׁנִּתֵּן בְּהַר הַמְּשָׁחָה - הֵיזֵי כְּהֻנִּים מְקַדָּשִׁין בּוֹ. זֶה שֶׁנִּתֵּן בְּחֵיל - הֵיזֵי מְשָׁמְרֵין אוֹתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר י"ט, ט): "וְהִיְתָה לְעֵדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת".

מִסְכַּת פָּרָה פְּרֻק רַבִּיעִי

א. פָּרָה אֵינָה נִפְסָלֶת בְּלִינָה, וְאֶפִּילוּ שְׁחִטָּה הַיּוֹם וּשְׂרָפָה לְמַחֵר - כְּשֶׁרָה. הַזֶּה בְּלִילָה - הַזֶּה אֶתוֹ פְּסוּלָה. וְאֶפִּילוּ בְּלֵן בַּיּוֹם, וְאֶחָת בְּלִילָה - הַזֶּה אֶתוֹ פְּסוּלָה. הַזֶּה בְּכָלִי - הַזֶּה אֶתוֹ פְּסוּלָה. וְאֶפִּילוּ בְּלֵן בַּיּוֹם וְאֶחָת בְּכָלִי - הַזֶּה אֶתוֹ פְּסוּלָה. הַזֶּה בְּשִׂמְאֵל - הַזֶּה אֶתוֹ פְּסוּלָה. וְאֶפִּילוּ כְּלוּ בַּיּוֹם וְאֶחָת בְּשִׂמְאֵל - הַזֶּה אֶתוֹ פְּסוּלָה. הַזֶּה שְׁבַעָה כְּהֻנִּים כֹּאֲחַת - הַזֶּה אֶתוֹ פְּסוּלָה. זֶה אַחַר זֶה - הַזֶּה אֶתוֹ כְּשֶׁרָה. הַזֶּה אֶתוֹ שְׁבַעָה שֶׁהוּזוּ שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ, או שְׁאֵינָה מְכוּנָת, או שְׁחָסַר אֶחָת מֵהֶן, או שְׁטָבַל אֶחָת וְהָזֶה שְׁתֵּים, שְׁתֵּים וְהָזֶה אֶחָת - הָרִי אֵלוּ פְּסוּלוֹת.

ב. שְׁמֵנָה מִתּוֹךְ שְׁבַעָה, אִם הוּא כֹּהֵן אֶחָד - פְּסוּלָה, שְׁעֵשֶׂה עִמָּה מְלֹאכָה. וְאִם כֹּהֵן אַחֵר - כְּשֶׁרָה. שְׂרָפָה אוֹנֵן וּמְחָסֵר כְּפוּרִים - כְּשֶׁרָה. אִיִּסי הַבְּבֵלִי אוֹמֵר: מְחָסֵר כְּפוּרִים - פְּסוּלָה. שְׂרָפָה שְׁלֹא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלָיִם - פְּסוּלָה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁיר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כ): "בְּבֹאֵם אֶל אֵהָל מוֹעֵד יִרְחָצוּ מִיָּם" - אֵין קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלָיִם אֲלֵא לְפָנִים.

ג. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: עוֹלוֹת שֶׁהִקְרִיבוּ אֲבוֹתֵינוּ עַל הַר סִינַי לֹא הָיָה בָּהֶם הַפְּשִׁט וְנִתּוּחַ אֲלֵא מִמֵּתֵן תּוֹרָה וְאֵילָךְ. שְׂרַפַת פָּרָה וְהַזֹּאתִיהָ - כֹּהֵן גָּדוֹל. כָּל מַעֲשֵׂיהָ - כֹּהֵן הַדְּיוּט, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר י"ט, ג): "וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֱלִיעֶזֶר הַכֹּהֵן"; אוֹתָהּ בְּאֱלִיעֶזֶר - שְׁהוּא סֵגֵן. וְשָׂאֵר כָּל הַפְּרוֹת - כֹּהֵן גָּדוֹל; דְּכָרִי רַבִּי מֵאִי. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן יַעֲקֹב אוֹמְרִים: אוֹתָהּ בְּאֱלִיעֶזֶר

שְׁהוּא סֵגֵן. וְשָׂאֵר כָּל הַפְּרוֹת אֶפִּלוּ בְּכַהֵן הַדְּיוּט.

ד. מִצּוֹתָהּ בְּאַרְבַּעָה בְּגָדֵי לְבָן שֶׁל כֹּהֵן הַדְּיוּט. עֲשָׂאָה בְּבִגְדֵי זָהָב וּבְבִגְדֵי חוֹל - פְּסוּלָה. שְׂאָלוּ תַלְמִידֵייוֹ אֶת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי: פָּרָה בְּמָה נַעֲשִׂית? אָמַר לָהֶם: בְּבִגְדֵי זָהָב. אָמְרוּ לוֹ: לְמַדְתָּנוּ רַבֵּנוּ בְּבִגְדֵי לְבָן! אָמַר לָהֶם: יָפָה אֲמַרְתֶּם, אִם מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוּ יָדִי, וְרָאוּ עֵינַי - שְׁכַחְתִּי, שְׁשִׁמְעוּ אֲזוּנֵי - עַל אֲחַת כַּמָּה וְכַמָּה! וְלֹא שְׂלֹא הָיָה יוֹדַע, אֲלֵא שְׁהִיָּה מְבַקֵּשׁ לְזוֹרֵז אֶת הַתַּלְמִידִים. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: אֶת הַלֵּל הַזֶּקֶן שְׂאָלוּ, לֹא שְׂלֹא הָיָה יוֹדַע, אֲלֵא שְׁהִיָּה מְבַקֵּשׁ לְזוֹרֵז אֶת הַתַּלְמִידִים. שְׁהִיָּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הַשּׁוֹנֵה וְאֵינוֹ עֹמֵל - דּוֹמָה לְזוֹרַע וְאֵינוֹ קוֹצֵר. הַלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמְשַׁכְּחָהּ, דּוֹמָה לְאִשָּׁה שִׁוְלוֹדֶת וְקוֹבְרָתָהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: זָמַר בְּהַ תְּדִירָא זָמַר.

ה. אֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פְּרוֹת בְּכַת אֶחָת. מְשַׁנְעֵשִׂית אֶפֶר - מְבִיא אַחֲרָתָהּ, וְשׁוֹרֵף עַל גִּבָּהּ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. שְׂרָפָה בְּשִׁנֵּי חֲצָאִין, זו אַחַר זו; רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי בְּזוֹ, שְׁהִיא כְּשֶׁרָה. אֶרַע בְּהַ פְּסוּל בְּשַׁחֲיֻטָּתָהּ, בֵּין קִדְּם פְּסוּלָה בֵּין לְאַחַר פְּסוּלָה - אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגָדִים. בְּהַזֹּאתָהּ, קִדְּם פְּסוּלָה - אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בֵּין לְפָנֵי פְּסוּלָה בֵּין לְאַחַר פְּסוּלָה - אֵין מְטַמְּאָה בְּגָדִים, מִפְּנֵי שְׁהִיא נְדוּנִית עַל שֵׁם סוּפָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מְצִאתִי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלָא בְּצִיִּידִין, וְאָמַר: פָּרָה שְׂאֲרַע בְּהַ פְּסוּל, מַהוּ? אֲמַרְתִּי לוֹ: לְפָנֵי פְּסוּלָה - מְטַמָּא בְּגָדִים. אַחַר פְּסוּלָה - אֵינוֹ מְטַמָּא בְּגָדִים. אָמַר לִי: וְהֵלֵא מְשַׁמֵּךְ אָמַר לִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: 'בֵּין לְפָנֵי פְּסוּלָה, בֵּין לְאַחַר פְּסוּלָה - אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגָדִים, מִפְּנֵי שְׁהִיא נְדוּנָת עַל שֵׁם סוּפָה? אֲמַרְתִּי לוֹ: לֹא אֲמַרְתִּי! אֲבָל בֵּין אֲמַרְתִּי בֵּין לֹא אֲמַרְתִּי - נִרְאִין דְּכָרִי!

ו. לְעוֹלָם מְרַבֵּין לָהּ עֲצִים עַד שֶׁנַּעֲשִׂית אֶפֶר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵף כְּשֶׁהִיוּ מְרַבִּים - לֹא הֵיוּ מְרַבִּים, אֲלֵא חֲבִילֵי אוֹזֹב, שְׂאֲפָרָן מְרַבָּה וְיָפָה. כָּל מַעֲשֵׂה פָּרָה בַּיּוֹם, חוּץ מֵאִסִּיפָת

או שגפפתח אחד מהן - טמא. רבי שמעון אומר: מן הסדר השלישי. רבי יוסי אומר: מן הסדר השלישי. רבי שמעון בן יהודה אומר: משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים - מסדר השלישי. ובית הלל אומרים - מן הסדר השני. וזו משנה הראשונה. רבותינו אומר: פותח ונוטל, ואינו נמנע. והחבר בא, אפלו לאחר שלשה ימים ונוטל. גלה חפאים ומצא אבק על גבי כלים - הרי זה נטל אחד מהן. בלן ברשות עם הארץ.

ב. מקום ששם משקעין את הנאות בטיט הלבן, וחבר עומד אף על שקועו. ועם הארץ עומד על העמוד שעומד עליו - אינו טמא אלא אותו עמוד בלבד. החבר עומד למעלה, ועם הארץ למטה - שולה ונותן לו. נאמן עם הארץ לומר: 'לא טמאתי'; מפני שהוא בחזקת המשתמר.

ג. מלא דלי לשתות וחשב עליו, עד שלא הגיע למים - יצרה וצריך לנגב. אם משהגיע למים חשב עליו - יצרה ואינו צריך לנגב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף אינו צריך לערות. שלשל דלי למלאות, ונפסק החבל מידו, אם עד שלא הגיע למים חשב עליו - יצרה וצריך לנגב. עודה במים וחשב עליו - מצרה ואין צריך לנגב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף אינו צריך לערות.

ד. שפופרת שחתכה לחטאת, רבי אליעזר אומר: מטביל, ואין צריך לטמא. רבי יהושע אומר: טמא ויטביל. פנס לתוכה מי חטאת ואפר חטאת, אם עד שלא יטבילנה - טמא. ורבי שמעון מטהר. ומעשה באחד שחתך שפופרת בבית שערים, והיה רבי שמעון מטהר וחקמים מטמאין.

ה. הכל כשרין לקדש, חוץ מן החרש שוטה, וקטן. רבי יהודה מכשיר בקטן. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חרש שוטה וקטן שקדשו, ואחרים רואין אותן קדושין - כשר. טומטום - קדושו פסול, מפני שהוא ספק ערל, והערל פסול לקדש. אנדרוגינוס - קדושו כשר. ורבי

האפר והמלוי והקדוש. כל מעשיה בכהנים, חוץ מאסיפת האפר והמלוי והקדוש. לעולם אין ממלאין ואין מקדשין ואין מזין ממנה עד שתעשה אפר. כל מעשיה - מלאכה פוסלת, חוץ מאסיפת אפרה והזאת מימיה.

ז. שש מעלות לחטאת: ממלאין ומקדשין מי חטאת בכל מקום. מזין מי חטאת ואפר חטאת בכל מקום. עם הארץ שאמר: 'טהרתי לחטאת' - מקבלין אותו. כלים הללו טהורין לחטאת - מקבלין הימנו. טבל להזות ולא הזה - אוכל בתרומתו לערב. ראו בידו מי חטאת ואפר חטאת - עושין על גביו טהרות, ועל גבי בגדיו ועל גבי סנדליו.

ח. עם הארץ שהביא כלים לחטאת - חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. אבל הביא לתרומתו - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. הביא לחטאתו ולתרומתו, של חטאת - חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו; של תרומה - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. חבר שאמר לעם הארץ: 'הביא כלים לחטאתו' - חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. 'הביא לתרומתו' - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. 'הביא לחטאתו ולתרומתו', של חטאת - חבר לוקח ממנו בין לו ובין לאחר לחטאתו ולתרומתו, ובלבד שלא יערים. ואם הערים - הרי אלו טמאין. ושל תרומה - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. עם הארץ שאמר: 'כלים הללו לחטאתי הבאתי, ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ שעה אחת - הרי אלו טמאין.

מסכת פרה פרק תמישי

א. המביא כלי חרס לחטאת - טובל ולן על הכבשן. לן עד שלא טבל; רבי מטמא. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: לן ואחר כך טבל, אם לא היה בחזקת המשתמר - טמא. לתרומה - פותח כבשן ונוטל. מצאו פתוח,

יהודה פוסל, מפני שהוא ספק אשה. אשה פסולה לקדש.

ו. שולי כלי עץ, כלי עצם, וכלי זכוכית - אין מקדשין בהן. מגופה שהתקינה לכלי - כשרה לקדש בה. ביצת הנעמית - כשרה לקדש בה. החוקק אמת המים ועשה בה בית קבול, אף על פי שתלושה המים וחברוהו - אין ממלאין בה, ואין מקדשין בה, ואין מזין ממנה, ואינה צריכה צמיד פתיל, ואין פוסלת את המקוה. תלושה וחברה, וחשב עליה אחר תלישתה - ממלאין בה, ומקדשין בה, ומזין הימנה, וצריכה צמיד פתיל, ופוסלת את המקוה.

ז. מעין היורד למכתשת ומבקש לקדש בה - מפסיק ומנגב, וחוזר וממשיך את המים ומקדש. שקת שנממיות סוכבות אותה, אם היו מעורבות כשפופרת הנוד - קדוש אחד לכלן. ואם לאו - צריכה קדוש לכל אחד ואחד. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: עשה לה עטרה של טיט, כדי שילכו מים לשם, בין שנטלת עמה ובין שאין נטלת עמה - כשרה. השקת של טיט, אם נטלת עמה - כשרה. ואם לאו - פסולה.

ח. שתי אבנים שהקיפן זו לזו ועשאן שקת, וכן שתי ערבות, וכן השקת שנתלקה לשנים; אמר רבי יוסי: בזו הלכה קפצתי לפני רבי עקיבא, ואמרתי לפניו: שתיהן אינן מקדשות! שהמים שבסדק אינן אגורין ככלי. ואם נגע בספוג שהמים חוצה לו - פסולה. ואם לא נפל אלא לתוך מקדשין - נוטלן וסוחטן, והמים כשרין.

מסכת פרה פרק שישי

א. ההולך לקדש - הרי זה נוטל מפתח ופותח, וקרדם וחופר, וסלם ומוליך ממקום למקום - כשר, מפני שהוא עוסק עם הקדוש. ואם משהוציא את האפר, הגיף את הדלת אחריו - פסול, מפני שעושה עמה מלאכה. קרסם עלי זית, אם בשביל שיכניס בשפופרת - כשר. אם בשביל שלא תחזיק אפר הרבה - פסול. זקפה בארץ או שנתנה

לעומדין בצדו, אם יש שם שומרים - כשר. אם אין שם שומרים - פסול. נוטל את האפר וראוהו שהוא מרבה, והחזירו - כשר. נתן את האפר, וראוהו שהוא מרבה - נוטל הימנו והולך ומקדש למקום אחר. נשבה הרוח את האפר ונתנו על גבי המים, מנגב ומקדש בו - כשר. נתנה לקדש; רבי מאיר ורבי שמעון אומרים: מנגב ומקדש. וחכמים אומרים: כל שנגע במים - אין מקדשין בו.

ב. זלף בידו וברגלו ובחרסין של שקת - פסול, מפני שלא נתמלא בכלי. אבל חבית שנשברה וזלפה בידו וברגלו, ובחרסין של שקת - כשר, מפני שנתמלא בכלי. נתן את האפר ואחר כך נתן את המים - פסול ורבי שמעון מכשיר. ומודה רבי שמעון, שאם נתן את המים ואחר כך נתן את האפר, וראוהו שהוא מרבה, והוסיף עליו מים אחרים - צריך קדוש שני, שאין מי חטאת עושין מי חטאת אלא עם מתן אפר.

ג. היה עומד ומקדש והרתיח, או שעף, או שדחאו חברו, או שדחתו הרוח, ובא אחר וקדש - הרי זה פסול, שנאמר (במדבר יט, יז): "ולקחו לטמא" - עד שיהא מתכוון למלוי לקדוש ולהזאה. מלא לעצמו באחת ידו, ועשה מלאכה באחת ידו; קדש לעצמו באחת ידו ועשה מלאכה באחת ידו - פסול. מלא לאחר באחת ידו, ועשה מלאכה באחת ידו - פסול. קדש לאחר באחת ידו ועשה מלאכה באחת ידו - כשר. אמר רבי שמעון: אימתי? בזמן שיש שם שומרים! אין שם שומרים - קדוש לאחרים כקדוש לעצמו. מלא לעצמו בשתי ידיו באחת, בקדוש אחד - כשר. בשני קדושין - פסול. קדש לעצמו בשתי ידיו באחת, בקדוש אחד - כשר. ובשני קדושין - פסול. מלא וקדש, קדש ומלא בשתי ידיו באחת - שניהן פסולין. מלא לאחר בשתי ידיו באחת, בקדוש אחד - כשר. בשני קדושין - פסול. קדש לאחר בשתי ידיו באחת, בין בקדוש אחד בין בשני קדושין - כשר. מלא וקדש, קדש ומלא בשתי ידיו באחת - הקדוש כשר והמלוי

פְּסוּל. זֶה הַכֹּלֵל: כָּל מְלֵאכָה שֵׁשׁ עֲמָה מְלוּי, בֵּין לוֹ וּבֵין לְאַחַר - פְּסוּל. וְכָל מְלֵאכָה שְׂאִין עֲמָה מְלוּי - שְׁלוֹ פְּסוּל וְשֵׁל אַחַר כֶּשֶׁר.

ד. כָּל דְּבַר שֶׁבִּידוֹ וְעִשָּׂה מְלֵאכָה, בֵּין שֵׁשׁ שָׁם שׁוּמְרִין וּבֵין שְׂאִין שָׁם שׁוּמְרִין - פְּסוּל. כָּל דְּבַר שֶׁבִּידוֹ וְלֹא עִשָּׂה מְלֵאכָה, אִם יֵשׁ שָׁם שׁוּמְרִין - כֶּשֶׁר. אִין שָׁם שׁוּמְרִין - פְּסוּל. מְלֵא לֹו וְלְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו כְּאַחַת - כֵּלֵן פְּסוּלִין. קִדְשׁ לֹו וְלְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו כְּאַחַת, שְׁלוֹ - פְּסוּל. וְשֵׁל חֲבָרוֹ - כֶּשֶׁר. קִדְשׁ לֹו וּמְלֵא לְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו כְּאַחַת - שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. מְלֵא לֹו וְקִדְשׁ לְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו כְּאַחַת - שְׁלוֹ פְּסוּל וְשֵׁל אַחַר - כֶּשֶׁר. מְלֵא לְעִצְמוֹ בִּשְׂתֵי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה, הִרְאִשׁוּן - פְּסוּל. וְהַשְׁנִי - כֶּשֶׁר. קִדְשׁ לְעִצְמוֹ בִּשְׂתֵי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה, הִרְאִשׁוּן - כֶּשֶׁר. וְהַשְׁנִי - פְּסוּל. קִדְשׁ וּמְלֵא לְעִצְמוֹ בִּשְׂתֵי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה - שְׁנֵיהֶם כֶּשֶׁרִין. מְלֵא וְקִדְשׁ לְעִצְמוֹ בִּשְׂתֵי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה - שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. מְלֵא לְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה, קִדְשׁ לְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה, מְלֵא וְקִדְשׁ, קִדְשׁ וּמְלֵא לְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה - כֵּלֵן כֶּשֶׁרִים. מְלֵא לֹו וְלְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה, שְׁלוֹ - פְּסוּל. וְשֵׁל חֲבָרוֹ - כֶּשֶׁר. וְשֵׁל אַחַר, קִדְשׁ לֹו וְלְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה - שְׁנֵיהֶן כֶּשֶׁרִין. מְלֵא לֹו וְקִדְשׁ לְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה, שְׁלוֹ - פְּסוּל. וְשֵׁל חֲבָרוֹ - כֶּשֶׁר. קִדְשׁ לֹו וּמְלֵא לְאַחַר בִּשְׂתֵי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה - שְׁנֵיהֶן כֶּשֶׁרִין.

ה. מְלֵא לִי וְאַמְלֵא לָךְ - הָאֲחֵרוֹן כֶּשֶׁר. קִדְשׁ לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ - הִרְאִשׁוּן כֶּשֶׁר. מְלֵא לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ - שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. קִדְשׁ לִי וְאַמְלֵא לָךְ - שְׁנֵיהֶם כֶּשֶׁרִים. מְלֵא לִי וְאַמְלֵא לָךְ. קִדְשׁ לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ - כֵּלֵן פְּסוּלִין. מְלֵא לִי וְאַמְלֵא לָךְ. אֲקִדְשׁ לָךְ וְקִדְשׁ לִי - הִרְאִשׁוּן וְהָאֲחֵרוֹן פְּסוּלִין, וְהָאֲמֻצָּעִים - כֶּשֶׁרִין. קִדְשׁ לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ, מְלֵא לִי וְאַמְלֵא לָךְ, הִרְאִשׁוּן וְהָאֲחֵרוֹן - כֶּשֶׁר. וְהָאֲמֻצָּעִים - פְּסוּלִים. קִדְשׁ לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ, אֲמְלֵא לָךְ וּמְלֵא לִי. הִרְאִשׁוּן וְהָאֲחֵרוֹן - כֶּשֶׁר. וְהָאֲמֻצָּעִים -

פְּסוּלִין. מְלֵא לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ. קִדְשׁ לִי וְאַמְלֵא לָךְ - אִינוּ כֶּשֶׁר אֲלֵא הָאֲחֵרוֹן. מְלֵא לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ. אֲמְלֵא לָךְ וְקִדְשׁ לִי - כֵּלֵן פְּסוּלִין. קִדְשׁ לִי וְאַמְלֵא לָךְ. מְלֵא לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ - אִין כֶּשֶׁר אֲלֵא רִאשׁוֹן. קִדְשׁ לִי וְאַמְלֵא לָךְ. אֲקִדְשׁ לָךְ וּמְלֵא לִי - כֵּלֵן כֶּשֶׁרִים. וְאִם יֵשׁ שָׁם שׁוּמְרִין - כֵּלֵן כֶּשֶׁרִים.

מִסְכַּת פְּרָה פָּרָק שְׁבִיעִי

א. מְלֵא חֲמֵשׁ חֲבִיּוֹת לְקִדְשׁ לְאַחַר, הִיָּה מוּצִיא כָּל אַחַת וְאַחַת וְשׁוֹפֵךְ, אִם מִשְׁהוּצִיא הַגִּיף אֶת הַדֵּלֶת אַחֲרָיו - פְּסוּל, מִפְּנֵי שְׁעוֹשָׂה עִמּוֹ מְלֵאכָה. וְאִם יֵשׁ שָׁם שׁוּמְרִים - לֹא פְּסוּל אֲלֵא מֵה שֶׁבִּידוֹ בְּלִבּוֹ. לְקִדְשֵׁם חֲמִשָּׁה קְדוּשִׁין, הִיָּה מוּצִיא לְכָל אֶחָד וְאַחַד, וְשׁוֹפֵךְ אֶת הָאֲחֵרוֹנָה וְהַגִּיף אֶת הַדֵּלֶת אַחֲרָיו, בֵּין יֵשׁ שָׁם שׁוּמְרִין בֵּין אִין שָׁם שׁוּמְרִין, זֹו שְׁהַגִּיף אֶת הַדֵּלֶת עִמָּה - פְּסוּלָה, וְזֹו שְׁלֹא הַגִּיף אֶת הַדֵּלֶת עִמָּה - כֶּשֶׁרָה.

ב. הִיָּתָה חֲבִיתוֹ מְנַחַת לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ חֲבָרוֹ: תֵּן לִי, וְנָתַן לוֹ - שְׁנֵיהֶן פְּסוּלִין. וְאִם אָמַר לוֹ: 'טוֹל לָךְ'! שְׁלוֹ - פְּסוּל. וְשֵׁל חֲבָרוֹ - כֶּשֶׁר. הִיוּ לְפָנָיו שְׂתֵי חֲבִיּוֹת, וְאָמַר לוֹ לְחֲבָרוֹ: 'תֵּן לִי'! וְנָתַן לוֹ, שְׁלוֹ - פְּסוּל. וְשֵׁל אַחַר - כֶּשֶׁר. וְאִם אָמַר לוֹ: 'טוֹל לָךְ' - שְׁנֵיהֶן כֶּשֶׁרִין.

ג. הַמְּמֵלֵא לוֹ וְלַחֲטָאת, מְמֵלֵא אֶת שְׁלוֹ תְּחִלָּה וְאַחַר כֶּךָ מְמֵלֵא אֶת שְׁל חֲטָאת. הִיָּה מְבַקֵּשׁ לְשִׁתּוֹת, וְאִי אֶפְשֵׁר לוֹ אֲלֵא אִם כֵּן הִיוּ שְׁנֵיהֶן בְּאִיסֵל, בֵּין שְׁמֵלֵא אֶת שְׁלוֹ תְּחִלָּה וְאַחַר כֶּךָ מְמֵלֵא אֶת שְׁל חֲטָאת, בֵּין שְׁמֵלֵא אֶת שְׁל חֲטָאת תְּחִלָּה וְאַחַר כֶּךָ מְמֵלֵא אֶת שְׁלוֹ - שְׁלוֹ - שְׁלוֹ כֶּשֶׁר. גּוֹתֵן שְׁלוֹ לְאַחֲרָיו וְשֵׁל חֲטָאת לְפָנָיו, וְאִם נָתַן שְׁל חֲטָאת לְאַחֲרָיו - פְּסוּל.

ד. הַמוֹלִיף אֶת הַחֶבֶל לְבַעֲלִים, כְּדָרְכוֹ - כֶּשֶׁר. וְשְׁלֵא כְּדָרְכוֹ - פְּסוּל. הַלֵּכָה זֹו עָלוֹ עֲלֶיהָ בְּנֵי אִסְיָא שְׁלִשָּׁה רְגָלִים לִיבְנָה, בְּרָגֵל הַשְּׁלִישִׁי הַכְּשִׁירוֹ לְהֵן. אָמַר לְהֵן רַבִּי יוֹסִי: לֹא לָזֶה הוֹרוּ, אֲלֵא לִמְעֻלָּה אֶת הַחֶבֶל וְחִזְרוּ

מִסְכַּת פְּרָה פָּרָק שְׁמִינִי

וְכַנְנֹו בְּאַחֲרוֹנָהּ הוֹרוּ לוֹ, שֶׁהוּא כָּשֶׁר לְשֹׁעֲבֵר, וּפְסוּל לְעֵתִיד לְבָא.

ה. מִי שֶׁהִיָּה הוּא וּמִימֵיו בְּאֵהֶל הַמֶּת וּמִימֵיו מִקְפִּין צְמִיד פְּתִיל, הוּא בְּפָנִים וּמִימֵיו מִבְּחוּץ, כִּשֶׁם שֶׁהוּא טָמֵא - כִּךְ מִימֵיו טָמֵאִין. הוּא מִבְּחוּץ וּמִימֵיו מִבְּפָנִים, כִּשֶׁם שֶׁהוּא טָהוֹר - כִּךְ מִימֵיו טְהוֹרִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְלֹא אֹמְרִין: 'שְׁמוֹר עֲצֻמָּךְ! שִׁיְהוּ מִימֶךָ טְהוֹרִין'.

ו. מִי שֶׁהָיוּ מִימֵיו עַל כְּתִפּוֹ - וּמֵאַנֶּה בְּפָנָיו, וְחִלְצָה בְּפָנָיו, וְהִרְצָה סֹלַע לְאַחֵר, וְהִרְאָה דֶרֶךְ לְאַחֵר. אִם עֲמַד - פְּסוּל. אִם לֹא עֲמַד - כָּשֶׁר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: זֶה הַכֶּלֶל: דָּבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם מְלֹאכָה, בֵּין שֶׁעֲמַד וּבֵין שֶׁלֹּא עֲמַד - פְּסוּל. דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְשׁוּם מְלֹאכָה: עֲמַד - פְּסוּל. לֹא עֲמַד - כָּשֶׁר.

ז. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אֹמֵר: הַמוֹסֵר אֶת מִימֵיו לְטָמֵא, וְעָשׂוּ בְּעֵלִים מְלֹאכָה - פְּסוּלִין. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר מְשֻׁמוֹ: עָשָׂה טָמֵא מְלֹאכָה - כָּשֶׁרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרִשׁוֹת הַבְּעֵלִים. עָשׂוּ הַבְּעֵלִים מְלֹאכָה - פְּסוּלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרִשׁוֹת הַטָּמֵא.

ח. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: הַפּוֹרֵץ עַל מִנַּת לְגֹדֵר, וְהַתְּנֶה עִמּוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁגִּדֵּר - כָּשֶׁר. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: הַאוֹכֵל עַל מִנַּת לְקַצֵּץ, וְהַתְּנֶה עִמּוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁקֶצֶץ - כָּשֶׁר.

ט. הַשׁוֹרֵף אֶת הַפְּרָה, וּפְרִים, וְהַמְּשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר - מִטָּמְאִין בְּגִדִים. פְּרָה וּפְרִים וְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח עֲצֻמָּן - אֵין מִטָּמְאִין בְּגִדִים. אֲבָל מִטָּמְאִין אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין; דְּבַרִּי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻקִּים אֹמְרִים: פְּרָה, וּפְרִים הַנְּשַׁרְפִים - מִטָּמְאִין אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין. שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח - אֵין מִטָּמְאִין אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: פְּרָה מִטָּמְאָה אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין, שֶׁהִתְנָה לָּהּ שְׁעַת הַכָּשֶׁר. פְּרִים הַנְּשַׁרְפִים וְשְׁעִירִים הַנְּשַׁרְפִים - אֵין מִטָּמְאִין אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין, שֶׁלֹּא הִתְנָה לָּהֶם שְׁעַת הַכָּשֶׁר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: פְּרָה, כִּיּוֹן שֶׁשְּׁחָטָה - מִטָּמְאָה בְּמִשְׁאֵא, כְּאַפְרָה.

א. יֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אֹמֵר: מִטָּמְאִיךְ לֹא טָמְאוּנִי וְאַתָּה טָמְאַתְנִי. כִּיצַד? וְגִסְטָרָא שֶׁהִיא מְלֹאָה מְשַׁקֵּין טְהוֹרִים, וְגִסְטָרָא טָמְאָה כְּפוּיָה עַל פִּיָּה, צָפוּ מְשַׁקֵּין מִן הַתְּחִתּוֹנָה, נִטְמָא בְּאוֹרֵי הָעֲלִיוֹנָה, וְחִזּוּ וְטָמְאוּ אֶת הַתְּחִתּוֹנָה, הֲרִי זֶה אֹמֵר: מִטָּמְאִיךְ לֹא טָמְאוּנִי וְאַתָּה טָמְאַתְנִי:

ב. זָב שִׁישַׁב עַל גְּבִי אֲבָן מְסָמָא, אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין שֶׁתְּחִתּוֹ - טְהוֹרִין. מְשַׁכַּב וּמוֹשָׁב שֶׁתְּחִתּוֹ - טָמְאִים. הֲרִי זֶה אֹמֵר: מִטָּמְאִיךְ לֹא טָמְאוּנִי וְאַתָּה טָמְאַתְנִי:

ג. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: יֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אֹמֵר: מִטָּמְאִי מִטָּמְאִיךְ לֹא טָמְאוּנִי וְאַתָּה טָמְאַתְנִי. כִּיצַד? קַעֲרָה וְאַחֲרָיו טָמְאִין, וְנִתְּנָה עַל גְּבִי טְבֵלָא, וְכַכּוֹר שֶׁל תְּרוּמָה עַל גְּבִי הַטְּבֵלָא, וְצָפוּ מְשַׁקֵּין מִתּוֹכָהּ וְנִגְעוּ מֵאַחֲרֶיהָ, נִטְמָאוּ תְּחִתּוּיָהּ וְטָמְאוּ אֶת הַכְּפֹר, הֲרִי זֶה אֹמֵר: מִטָּמְאִי לֹא טָמְאוּנִי וְאַתָּה טָמְאַתְנִי. יֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אֹמֵר: טָמְאִי וְטָמְאַתְנִי. כִּיצַד? טְבוּל יוֹם שֶׁהִיָּה בִּידוֹ קִמַּח שֶׁל תְּרוּמָה, וּמְשַׁקֵּין שֶׁל חֲלִין טְהוֹרִין, וּבִלְלֵן זֶה בְּזָה - טָמְאִין, הֲרִי זֶה אֹמֵר: טָמְאִי וְטָמְאַתְנִי:

ד. קִדְרָה שֶׁהִיא מְלֹאָה מְשַׁקֵּין טְהוֹרִין וְתַרְמוּסִין טָמְאִין פְּחוּתִין מְכַבִּיצָה נְתוּנִין בְּתוֹכָהּ. נִפְחָתוּ וְנִעְשׂוּ כְּבִיצָה - טָמְאִין. הֲרִי זֶה אֹמֵר: טָמְאִי וְטָמְאַתְנִי. טְהוֹר שֶׁנִּפְלַע עַל רֵאשׁוֹ וְעַל רַבּוֹ שֶׁלְשָׁה לֹוגִין מִים שְׁאוּבִין, אֲפֹלוֹ הוּא טְהוֹר וְהֵן טְהוֹרִין - טָמְאוּהוּ וְנִטְמָאוּ. הֲרִי זֶה אֹמֵר: טָמְאִי וְטָמְאַתְנִי:

ה. וְיֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אֹמֵר: טָמְאִי וְטָהַרְתִּיו. כִּיצַד? מְטִלִית שֶׁטְּלָאָה עַל הַקֶּפֶה מִטָּמְאָה אֶחָד וּפּוֹסְלַת אֶחָד. הַפְּרִישָׁה מִן הַקֶּפֶה - הַקֶּפֶה מִטָּמְאָה אֶחָד וּפּוֹסְלַת אֶחָד, וּמְטִלִית טְהוֹרָה. הֲרִי זֶה אֹמֵר: טָמְאִי וְטָהַרְתִּיו:

ו. וַיֵּשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אָמַר טְהַרְנִי וְטַמְאַתִּיו.
כִּיצַד? מִקּוּהָ שְׂיֵשׁ בָּהּ אַרְבָּעִים סָאָה
מְכֻנּוֹת, יָרַד וְטָבַל בְּתוֹכָהּ - הוּא טְהוֹר,
וּמִקּוּהָ - טָמֵא. הָרִי זֶה אוֹמֵר: טְהַרְנִי
וְטַמְאַתִּיו.

ז. יֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אוֹמֵר: טְהַרְנִי וְטַמְאַתִּיו.
כִּיצַד? תִּבְּהָ שֶׁהִיא טָמְאָה מִדָּרַס, וְהִבִּיא
מִסֶּמֶר שֶׁהִיא טָמֵא, וּקְבָעוּ בָּהּ - טְהוֹרָה
הַתִּבְּהָ וְטְהוֹרָה הַמִּסֶּמֶר, הָרִי זֶה אוֹמֵר:
טְהַרְנִי וְטַמְאַתִּיו: טְהוֹר שֶׁהִיא עַל הַטָּמֵא -
טְהוֹר הַמְּזִיָּה וְנִטְהָר הַטָּמֵא, הָרִי זֶה אוֹמֵר:
טְהַרְנִי וְטַמְאַתִּיו. שְׁלֹשָׁה מִקְּנֻאוֹת, בְּזֵה
עֲשָׂרִים סָאָה, וּבְזֵה עֲשָׂרִים סָאָה, וּבְזֵה
עֲשָׂרִים סָאָה מִים שְׂאוּבִין, וְשְׂאוּבִין מִן הַצֵּד,
יָרְדוּ שְׁלֹשָׁה וְטָבְלוּ בָּהֶן וְנִתְעָרְבוּ -
הַמִּקְּנֻאוֹת טְהוֹרִין וְהַטּוֹבְלִין טְהוֹרִין, הָרִי זֶה
אוֹמֵר: טְהַרְנִי וְטַמְאַתִּיו:

<p>23</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כה 28</p>	<p>עלות השחר 5:27 סו"ז קר"ש - מג"א 8:48 סו"ז תפלה - מג"א 9:55 שקיעה 5:40 בבלי: ברכות נא • ירושלמי: פסחים טז • תוספתא: פרה ב נ"ך: דברי הימים ב יז-יח • רמב"ם: שאלה ופקדון ו</p>
<p>24</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כט 29</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר 5:26 סו"ז קר"ש - מג"א 8:47 סו"ז תפלה - מג"א 9:54 שקיעה 5:41 בבלי: ברכות נב • ירושלמי: פסחים יז • תוספתא: פרה ג נ"ך: דברי הימים ב יט-כ • רמב"ם: שאלה ופקדון ז</p>
<p>25</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ל 30</p>	<p>Rosh Chodesh Adar עלות השחר 5:24 סו"ז קר"ש - מג"א 8:46 סו"ז תפלה - מג"א 9:54 שקיעה 5:42 בבלי: ברכות נג • ירושלמי: פסחים יח • תוספתא: פרה ד נ"ך: דברי הימים ב כא-כב • רמב"ם: שאלה ופקדון ח</p>
<p>26</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>א 1</p>	<p>Rosh Chodesh Adar עלות השחר 5:23 סו"ז קר"ש - מג"א 8:45 סו"ז תפלה - מג"א 9:53 שקיעה 5:43 בבלי: ברכות נד • ירושלמי: פסחים יט • תוספתא: פרה ה נ"ך: דברי הימים ב כג-כד • רמב"ם: מלווה ולווה א</p>
<p>27</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ב 2</p>	<p>עלות השחר 5:21 סו"ז קר"ש - מג"א 8:45 סו"ז תפלה - מג"א 9:53 שקיעה 5:44 בבלי: ברכות נה • ירושלמי: פסחים כ • תוספתא: פרה ו נ"ך: דברי הימים ב כה-כו • רמב"ם: מלווה ולווה ב</p>
<p>28</p>	<p>שישי Friday</p>	<p>ג 3</p>	<p>עלות השחר 5:20 סו"ז קר"ש - מג"א 8:44 סו"ז תפלה - מג"א 9:52 שקיעה 5:45 בבלי: ברכות נו • ירושלמי: פסחים כא • תוספתא: פרה ז נ"ך: דברי הימים ב כז-כח • רמב"ם: מלווה ולווה ג</p>
<p>29</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ד 4</p>	<p>תרומה, הפסקה עלות השחר 5:18 סו"ז קר"ש - מג"א 8:43 סו"ז תפלה - מג"א 9:51 שקיעה 5:47 בבלי: ברכות נז • ירושלמי: פסחים כב • תוספתא: פרה ח נ"ך: דברי הימים ב כט-ל • רמב"ם: מלווה ולווה ד</p>

Candle Lighting 5:28 ודלקת הנרות

Shabbos Ends 6:59 זמן מוצש"ק

וְעַן מֵעַן נֶעֱבֵט צְדָקָה מִיֵּשׁ אֶל גְּאֹנְעֵי הָאָרֶץ, וְיִעָרֵט מֵעַן פְּרִיילִין.
(ספר המדות אות שמחה סימן ד')